

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"ץ שליט"א

פרשת
תזריע
כ"ח אדר ב' – ח' ניסן תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

ח"נ נטושים על כרחן דכתיב והשבעיתי תשמטנה ונשתה. היינו על כרחו: **אפקעתא דמלכא.** מצות המלך: **רטושים מדעתן דכתיב אם בנים רופשה.** היינו מדעתו ולא שביזה דכתיב רישיה דקרא וקם שאון בעמך היו ירעים שלא יבאו אויבים עליהם וכל מבצריך יושח יגלו בגולה מאיליהן וישראו העיירות שדודין מאין איש בשוד שלמן בית ארבאל ביום מלחמה בשודדין הבאין למלחמה על ידי מאבד על עם היושב בשלום שלא נזדהרו בהם לברוח מפניהם ושודדים את הבל ובמוהו (ירמיה ג) הבלת יהודה כוזבה הבלת שלומים מתוך ישיבת שלום באין מזדרזי הגלם ובוכדנצר. בית ארבאל תרגם יהונתן בית מארב אליה למ"ד יתרים בו כמו (הושע ב) יענו את יזרעאל שהוא לשון זריעה ולא לשון עיר ומדקא אמר יושד בשוד שלמן בית ארבאל מכלל דהדהוא יומא לאו בית ארבאל ביום מלחמה הוה אלא מורך בא בלבם והמה עוזבים את בנים והולכים להם מדאגת האויב שמא יבא עליהם: **רוסיא.** מף לקמיה אהנייא קאי הכלא באלי מאי: **שמין להם באריס.** אם יבאו הבעלים יטלו אלו בשבח קרקעות ופירות במנמנו ארישי המקום: **השתא** זריז **ונשתר חיו.** ויטול הכל: **דאילו** זריז **ונשתר.** דכיון ששמעו בו שמת כי נחת לה אדעתא דכולהו פירי נחת אבל הכא דלא שמעו שמת לאו אדעתא דכולה נחית אלא ליטול באריס בכל שנה ושאר פירות יהא מונחין: **נכסי אשתו.** נכסי מלוג שהוא אוכל פירות והקרן שלה: **הוציא הרבה ואכל פירות קימעא.** קודם שמת או שגירשה: **הא לא דמיא.** תרוצא הוא דנכסי שבזיין להא דאשתו קטנה דמי: **קמנה.** שהיא יתומה שהשיאוה אמה ואחיה ואין קידושין תופסין בה מן התורה אלא מדברי סופרים לפיכך יוצאה במיאון בע"כ אם תמאן: **כמוציא על נכסי אחר דמי.** ואם הוציא ולא אכל כדי הוצאתו שמין לו באריס: **דלא** פמכא **דעתית.** שיהא מוחזק ביהו דרוצא שמא תמאן בו: **תקינו ליה רבנן.** ליטול באריס: **כי היכי דלא ניפסדינהו.** שלא יקלקל הקרקעות לזורען תמיד ולא יעבוד ולא יצדור כרמים: **לאיתויי** הא דרב נחמן. בורח מחמת מדרדי: **יצא לדעת אין מודירין.** דכיון שהיה שפיר בדעתו ולא עזהו בלבו לירד לנכסיו ש"מ לא ניחא ליה: **בורח מחמת שבאו.** שאין דעתו מיושבת עליו מחמת שהוא בהול: **מחמת ברנא.** שאין לו ממה לפרוע פסף גולגלתו למלך והורחו לפני בוא הזמן: **היינו יוצא לדעת.** שאין כאן בהלה: **מחמת מדרדי.** שחרב את הנפש ופרסאי הורגין על שפיכות דמים כדאמרינן בבבא קמא (דף קיז.) מדרדי היא ריצחה בלשון פרסי וכן מפורש בשערים היא נאון (שער מ:) **מעמידין אפוטרופוס.** להכניס דבר המוכן ויהא שמור לבעלים ואח"כ מודירין קרוב להשביחן וליטול באריס: **ולוקח אפוטרופוס לעולם.** שלא יטול בלוס: **אפוטרופא** לדיקנני לא מוקמינן. אין בית דין טורחין לבקש אפוטרופוס לאנשים גדולים שנתמלא קנקם לפי שלא ימצאוהו דבשלמא ליתמי איכא דשמע להו ודאי אפוטרופוס לדבר מצוה אבל לדיקנני לא שמעי להו: **אין** מודירין **קנן לנכסי שבוי.** ואפילו הוא ראוי ליורשו דקא מפסיד להו ומוטב שיורידו להם איש נכרי: **ולא קרוב.** הראוי לירש בנכסי קרוב לעשות ולאבוד בדמסיים טעמיה דבין דקקין לא ידע למחויי אתא האי קרוב לאחזוקי בדן ולומר להלק ירושתו בא וטוב להם שיורידו איש נכרי דלא מצי למטען בהו ירושה: **ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן.** כגון קטן שיש לו אח מאב ואותו אח מאב יש לו אח מאם דאיש נכרי הוא אצל קטן אין מודירין אותו אח מאם לנכסי קטן מחמת קורבת אחיו ואמר נכסים הללו של אחי מאמי הם שנפלו לו מאביו ואלו לחלקן באו: **באתי מאימא.** בדפרישית שזה אח מן האם לאחיו של קטן מן האב: **ש"מ מדר הונא.** דאמר אין מודירין קרוב לנכסי קטן שמא יחזיר בהם מחמת ירושה אבל אחר שאין לו טענת ירושה מודירין ולא חיישינן שמא יטעון אביו של קטן מכרם לי ואבלתים שני חזקה ש"מ אין מחזיקין בנכסי קטן אם לא אבל בפני האב שלש שנים אין שלש שנים שאבלן בפני הקטן חזקה: ואפ'

ונטושים דבע"כ דכתיב והשביעית תשמטנה ונשתה אפקעתא דמלכא רטושים דמדעתן דכתיב אם על בנים רוסיא הנא וכולם שמין להם באריס ואלא אילימא אשבויין השתא וזריז ונשתר הוה מאי אותן מידו קתני אלא אנטושים למאן אילימא לרבנן הא אמרי מוציאין אותו מידו אי רבנן שמעון בן גמליאל הא אמר שמעתי שהנטושים כשבויין כשבויין ולא שבויין כשבויין דאין מוציאין אותן מידו ולא שבויין דאילו הכא באריס ומאי שנא מהא דתנן המוציא הוצאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קימעא קימעא ואכל הרבה מה שהוצא הוציא ומה שאכל אכל הא לא דמיא אלא להא (דתנן) המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא על נכסי אחר דמי אלמא בין דלא כמכא דעתית תקינו ליה רבנן כי היכי דלא לפסדינהו וכולן שמין להם באריס וכולן לאיתויי מאי לאיתויי הא דאמר רב נחמן אמר שמואל שבוי שנשבה מודירין קרוב לנכסיו יצא לדעת אין מודירין קרוב לנכסיו ורב נחמן דידיה אמר בורח כשבוי בורח מחמת מאי אילימא מחמת ברנא היינו לדעת אלא בורח מחמת מדרדי אמר רב יהודה אמר שמואל שבוי שנשבה וחניתי קמה לקצור ענבים לבצור תמרים לגדור זיתים למסוק בית דין יורדין לנכסיו ואח"כ מודירין קרוב לנכסיו ולוקח אפוטרופוס לעולם אמר רב הונא אין מודירין קטן לנכסי שבוי ולא קרוב לנכסי קטן ולא קרוב לנכסי שבוי דלמא מפסיד להו ולא קרוב לנכסי קטן שבוי דלמא מפסיד להו ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן באחי מאימא ולא קרוב לנכסי קטן] ביון דלא מחי אתי לאחזוקי ביה אמר רבא שמע מיניה מודרב הונא אין מחזיקין בנכסי קטן ואפילו

1 ואמאי משני לעיל לירד ולמכור תנן לישני לירד
2 ולאבול תנן דהא אפילו לאבול בחנם אינו יורד
3 ועוד מאי פריך בתר הכי אף בניהם בכלל לא הא
4 ודאי אין לו בכלל אפילו למ"ד מודרין ביון שאין
5 לו אלא באריס נכרי ועוד מאי פריך מהמוציא
6 הוצאות על נכסי אשתו דתהם יורד לאבול
7 כל הפירות אבל הכא אינו יורד כי אם בתורת
8 ארישות ותו דאמר שמואל לקמן שבוי שהניחו
9 קמה לקצור מעמידין אפוטרופוס וקוצר ובוצר
10 ואח"כ מודרין קרוב ביון לנכסיו ומעקרא אמאי אין
11 מודרין קרוב ביון שלא יאבד הפירות בחנם לכך
12 נראה דודאי שכל הפירות אובד בחנם ואם זבל
13 וחרש וזרע ובעלים באו קודם שקצר יטול באריס
14 שכר טרחו ונמלו ולקח לת"ק אית להו שאין
15 שמין באריס ולכך אין מודרין דלמא מפסיד
16 להו לפי שיגיע שיבואו הבעלים קודם שיקוצר
17 ויאבד ולא יטול כלום ולא ישביח הקרקע אלא
18 כל מה שימצא יאבד בחנם בדין קרוב היורד
19 לנכסי שבוי והשתא פריך שפיר ביון שאובד כל
20 הפירות בשביזואי הבעלים קודם שילקטו אמאי
21 נוטל באריס טפי מהמוציא הוצאות על נכסי
22 אשתו כו' והא דקאמר ואילו התם זרעי ונשבר
23 פי' כשמעמיד הבעלים ממשמשים ובאין מניחין
24 אותו לקדם ולחלוש אע"פ שהפירות ישוו הרבה
25 מעמלו ביון שאם לא יקדם אין משלמין טרחו
26 אבל הכא בנטושים אם באו בעלים אין מניחין
27 אותו לחלוש ביון דלא מפסיד מידי דשימשי
28 להו באריס:

29 **אמר** שמואל שבוי שנשבה מודירין. וא"ת
30 והאמרה שמואל חדא זימנא ר"י ד"ה ק
31 אף על גב דבשבוי מודירין יצא לדעת אין מודירין:
32 **היינו** לדעת. דמסתמא לא פליג אשמואל
33 מדלא קאמר אף בורח או אף יוצא
34 לדעת:

35 **ש"מ** מדרב הונא אין מחזיקין בנכסי קטן
36 ואפי' הגדיל. פרש"י מדאמר רב הונא
37 אין מודירין קרוב הא נברי מודירין ונקשה
38 דבלא רב הונא במה משנינות יש שפעמידין
39 אפוטרופוס לנכסי יתומים פרק הניזקין (גיטין
40 דף נב.) מנחו ב"ד לא ישבע ועי"ק היכי מוכח
41 מדרב הונא דאין מחזיקין דלמא אי טוען שני
42 חזקה מועיל והא דמודרין נברי משום דליכא
43 למיחש למידי דע"כ ביון דמודרין א"כ יש
44 לו דעת לומר הבא עדים שלקחתי מאביו ותבדי
45 נמי יש לו לדעת ולמחות בסוף כל שלשה
46 ובי

1 **וכולם** שמין להם באריס. אנטושים דרשב"ג קאי כדמסיק פי' רש"י דבשבוי ששמעו
2 שמתו אובד כל הפירות ואם יבואו הבעלים קודם שיאבד הפירות יטול בשאר
3 ארישין ויחזיר השאר ובנטושים דלא שמעו לא יאבד כל הפירות אלא שמין
4 הפירות שיאבד בשאר ארישין למחצה לשלישי ולרביעי ולא יאבד כלום בחנם
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49

וכי תימא הא פשיטא ליה דאינו יודע למחות בסוף ג' אף ע"פ שהוא נזקר לשאול בעידי מכירה דרגילות הוא טפי שכוסחו מחמה בסוף כל ג' א"כ בלא רב הונא פשיטא דאין מזקיקין ר"ל דאי לאו רב הונא ממה שמעמידין אפוטרופוס לנכסי יתומין אין להוכיח דאין מחזיקין דאפילו מחזיקיה לא חישינן שמא יחזיק דב"ד לא יברירו כי אם נאמן או משום דידע למחות בסוף כל ג' בדפרישית אבל מדאמר רב הונא אין מורידין קרוב א"כ חושש לרמאות וגם אית ליה דלא ידע למחות בקרוב ולומר שדה זו של אבי ולא הגיע לחלקך אם כן בנברי נמי לא ידע למחות ולכך אין מחזיקין ור"ת כמו שיש לו לדעת ולומר לנברי לשאול עידי מכירה כמו כן יהיה לו דעת לומר לקרובו אייתי ראיה שזה הגיע לחלקך ור"ל דגבי קרוב סבור שאומר אמת שהרי של אביהם היה השדה ולא אסיק אדעתיה לומר אייתי ראייה אבל לנברי מסיק אדעתיה למימר אייתי ראייה עידי מכירה: **לא** שנא עבד עיטדא לא מחזקינן. וא"ת דבח"ה (ב"ב דף כט: ושם ד"ה אבל) אמרינן עטדא קלא אית ליה ור"ל ביתומים החמירו יותר: **דלמא** שכיבא סבתא. וא"ת הא דתנן פרק כל הגט (גיטין דף כח. ושם ד"ה וחניתו) המביא גט ממדינת הים והניחו זקן או חולה נותנין לה בחזקת שהוא קיים ור"ל דסבתא הגיעה לגבורות דהתם אמרינן כי הגיע לגבורות חיישינן אך קשה דבסמוך אמרינן הלכך פלגא יהבינן לאחתא תרי תלתי הוה לה למיתב דאפילו שכיבא סבתא מסתמא ברתא לא שכיבא דליכא למימר דשכיבא דאם כן סבתא איתפלגא ותו ליכא למיחש דלמא שכיבא בדאמר בגיטין (שם) ביון דפלג פלג ור"ל דגבי גט דוקא אמרינן בחזקת שהוא קיים משום עיגונא וכן בשביל אבילות קרבן ותרומה אבל הכא אדרבה החמירו בנכסי יתומים להחזיק הסבתא ובתרתא במתה דאמרינן לעיל דאפי' בעביד עיטדא לא מחזקינן אע"ג דאית ליה קלא אי נמי הכא שנשבעו חיישינן טפי דלמא מתו לפי שעשו להם יסורין:

מוקמינן ליה אפוטרופוס. ואם תאמר והא אין אפי' על ידי אפוטרופוס דהא משמע דאי ודאי לא שכיבא סבתא דהוה יהבינן כל נכסי לאחתא ואמאי נוקי פלגא לינוקא על ידי אפוטרופוס אלא ודאי בכל ענין אין מורידין קטן דכיון שהקטן אדון האפוטרופוס אולי ישמע לקטן שלא לחזקה ושלא לורוע ור"ל דהא דקאמר פלגא מוקמינן ליה אפוטרופוס לינוקא לא לאבוד כל הפירות בדין קרוב היורד לנכסי שבוי אלא שישמור האפוטרופוס בדין אריס בחזקת סבתא ויתפרנס הקטן מזה וזה טוב מלתתם לאחתא שתאבד כל הפירות חנם בדין קרוב היורד לנכסי שבוי: **שייצא** בלא חתימת זקן. הוא הדין אם יצא בחתימת זקן דאין נאמן לומר שהוא אחיו דא"כ לא שבקת חיי לכל בריה דעשירים שכל אחד ואחד יאמר אני אחיך ועוד הא תנן בפ' יש נוחלין (ב"ב דף קלה.) האומר זה אחי אינו נאמן אלא הכא מרי בר איסק לא היה טוען ברי אלא לא ידענא לך ולכך אם יצא בחתימת זקן אינו נאמן מכחישו אלא אמר לא ידענא ליה: **ויל** את אייתי סהדי דלאו אחוך הוא. וא"ת וכי כל אדם עשיר אלם יצטרך להביא עדים שאין התובעו אחיו ור"ל דשאני הכא שאומו אמר שיש לו עדים וירא להגיד א"ל רב חסדא שעשה עמהם שיעידו ומרי בר איסק א"ל סוף סוף דהשתא נמי יעידו שקר מיקרי ויאמרו שאינו אחי או יאמרו שאינם יודעים אע"פ שיודעין ומשני תרתי לא עבדי תדא שישתקו מלהעיד וחדא שישקרו ויאמרו אין אנו יודעים או שיאמרו אינו אחיו:

וכן

ואפי' הגדיל. הקטן משיגדיל לתובעו ואבלו ג' שנים בפניו משהגדיל לו הזיקא דהואיל ותחילת ירידתו לתובעו הוה קטן לא ידע בשהגדיל שהן של אביו ולפיכך לא מיקום ליה דאי ס"ל לרב הונא דמחזיקין בהן משהגדיל היכי מתחזקן נברי לנכסי קטן שמא יהא בידו משיגדיל ויטעון אתה מברתך לי משמדלתך ואבלתים שני חזקה: **ולא אמרן.** דאין מורידין קרוב לנכסי קטן: **אלא באחי דאבא.** אחיו מאביו שיטעון בהן צד ירושה: **ארעתא.** שדות: **אבל בבתי ליית לן בה.** שהשכנים מעידין עליהם שבאו לחלקן של קטן: **עיטדא.** שטר חלוקה בשעלקוהו מתחילה (מלכים ב יב) רק הבמות לא סרו מהרגמינן במתא לא עטדו לא הפליגו מהם: **לא שנא אחי דאמא.** פן יאמר של אמי היו נכסי מלוג ואביו של קטן בעל אמי חזקן מוחזק בהן מחמת שהוא אוכל פירות והוא מת קודם לאמי ולא ירשה ואני יורש מחמת אמי: **היכי ליעבד.** בנכסי דסבתא שאין אנו יודעין אם קיימת אם מתה: **בירא דאחתא.** דהיולבתא בפרשב"ג דקם ליה שמואל בהוחזקו: **דלמא שכיבא סבתא.** ויש לקטן חלק בהן שהרי שלו מחמת אמו או שמא חציין שלו שמא מתו שתי השבויות: לוקמינהו לפלגא דינכסי ביה דינוקא. איכא למיחש דלמא לא שכיבא סבתא ואין לו חלק בהן ואין מורידין קטן לנכסי שבוי: **פלגא יהבינן לאחתא.** ממה נפשך אם מתו שתי השבויות הרי זו יורשת חציין ואם לאו מורידין קרוב לנכסי שבוי: מוקמינן **אפוטרופוס.** ולא מחזינן קטן לנוירתו דלמא לא שכיבא סבתא. לסוף שמעו השמתה הזקנה ועל הבת שנשבית לא שמעה: **תילתא יהבינן בו'.** דהא ודאי שליש הנכסים לזו ושליש לקטן: **דנקא.** שתות חצי השלישי: **יהבינן לאחתא.** ממה נפשך אם מתה האחות הרי חצי חלקה לזו ואם לאו מורידין קרוב לנכסי שבוי: **ואידך דנקא.** לא יהבינן לה שמא לא קטן הם ואין מורידין קרוב לנכסי קטן: **אתא ליה אחא מבי חויאי.** שהלך אביו לבי חוזאי ונשא שם אשה וילדה לו את זה וחזר מרי לכאן וירד לנכסי אביו ובא זה אחריו לזמן מרובה ותבע חלקו: **שפיר קאמר לך.** שאינו מורידך ואין זה רמאות שכשעיצא מאצלך לא היה לך תחימת זקן ועכשיו באת בתחימת זקן: **ויבר יוסף את אחיו.** שכשעיצא מהם היו בוכים חתומי זקן והם לא הבירוהו שיצא מאצלם בלא תחימת זקן ובא בתחימת זקן: **ולא אהדור הוא.** אותם עדים שיש לו לזה שבאו משם ומכירין בו מי הוא הביאם אתה ויעידו שאינו בן אביך או בקש עדים אחרים: **א"ל.** מרי לרב חסדא אי מינאי דהלי מה תולעלת: **סוף סוף אתו סהדי ולא מסהדי.** אלא במתוני ולא במתוקף: **תיתי לא עבדי.** מיראתך יעשו אחת שישתקו אבל שתים לא יעשו לא דיין שישתקו ולא יעידו האמת אלא גם שיעידו שקר: **א"ל.** והוא אתא לרב חסדא:

לפלגו לי מפרדיס. כרמים: **ובוסתני.** ביתן של אילנות: **דשתל.** אידו והשביחן ויתן לי חציין כמו שהן משובחין:

וכן

וְכֵן אָמַר רַבָּה גָּרֵס. רש"י גָּרֵס וכן אָמַר רב וּפְלִיג אַמ"ר בפ' מי שֶׁמֵּת (ב"ב דף קמג: ושם ד"ה לא) נִכְסֵים שֶׁשִּׁבְּחוּ מְחֻמֶּת עַצְמָן שֶׁל אֶחָיו הַשִּׁבְּח לְעַצְמָן וְקָאָמַר דְּאָפֵי' שִׁבְּחוּ מְחֻמֶּת טָרְחָם שֶׁל מְשַׁבְּחִין כִּי הֵיכָא דְּשָׁתֵי פְּרַדֵּיכֶם הַשִּׁבְּחוּ לְאַמְצַע וְזֶהוּ תְּמִימָה שֶׁחוֹלֵק רָבָא עַל רַב דְּהָתָם רָבָא קָאָמַר וְלֹא מִיתֵי הָתָם מִילְתֵיהּ דְּרַב וְנִרְאֶה דְּגָרֵס רַבָּה וכן בְּסֵפֶר ר"ת וְלֹא מִדִּבְרֵי רַב חִסְדָּא הוּא שֶׁהֲגִמַ' מֵבִיא שֶׁמַּעֲשֶׂה בְּיוֹצֵא בָּזֶה בָּא לִפְנֵי רַבָּה וּפָסַק דְּהִשְׁבּוּחוֹ לְאַמְצַע כְּמוֹ רַב חִסְדָּא וְהֵבִיאוֹ הַגְּמָרָא מְשׁוּם קוּשְׁיָא אֲבָיי דְּא"ל אֲבָיי לְרַבָּה מִי דָּמֵי כו' וְלֹא חָשׁ רַבָּה מִקּוּשְׁיוֹתָיו וְדָן דְּהִשְׁבּוּחוֹ לְאַמְצַע: **אֲנַלְגַּל** מְלַתָּא. פֹּקֵק שֶׁל רַב חִסְדָּא וּמְטָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַמֵּי: **וְכִי** מָה אִכְפַּת לֵיהּ לְעַכְּבָרִים, וְטַעֲמַיְיהוּ דְּרַבָּנַן מִפָּרָשׁ בִּירוּשַׁלְמִי דַּיּוֹ עַכְבָּרִי רִשְׁעֵי נִינְהוּ כד' חַמְרָן עִיבוּר לֹא מִסְתַּיְיהוּ דְּאִבְּלִי אֶלָּא קָרְיַין לְחַבְרַיְיהוּ דְּאִבְּלִי עִמְּהוֹן וְהָא דְּאָמְרִינַן בְּגֵמָרָא אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרָיו אוֹתָבוּהוּ מֵהֶם חֲבֵרָיו מִתְּפָזְרוּת מֵהֶם י"ל דִּלְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן קָאָמַר אֲפִילּוּ לֵית לָךְ טַעְמָא דִּמְפָּרֵשׁ בִּירוּשַׁלְמִי מ"מ חֲבֵרָיו אוֹבְדוּת מֵהֶם:

אֶלָּא לְבוּר בַּלְבַד. וא"ת אִם כֵּן בְּפִרְוּת מְבוּר נַמִּי יוֹצִיא כְּמוֹ לְבוּר וי"ל דְּאִין לָהֶם רֵיחַ לְהִשְׁמֵן בְּתוֹכָהּ וּמ"מ לְפִי חֶשְׁבּוֹן הַקְּרָאִי לְהַחְסִיר הַחֶסֶר יוֹצִיא דְּאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יְחַסְּרוּ: **וְלֹאוֹרֵי** שֶׁאִינוֹ קָלוּף ג' טְאִין לְבוּר. וא"ת וְאַמַּאי לֹא חָשִׁיב בְּמִתְנִיתִין אוֹרֵי שֶׁאִינוֹ קָלוּף עִם זֶרַע פִּשְׁתָּן כֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ חַד שִׁיעוּרָא וי"ל דְּפָשׁוּט לוֹ דְּבְאוֹרֵי תִּתְחַסֵּר כָּל כַּךְ וּבְרִישָׁא גַּבֵּי אוֹרֵי קָלוּף לֹא חָשִׁיב זֶרַע שֶׁאֵינוֹ קָלוּף דְּשָׁמָא דַּיְּמֵי לְחוּקֵּי:

מַדָּה מִתְנַפַּחְתִּין לְפִי חֶשְׁבּוֹן הַחֶסְרוֹנוֹת הָעוֹלֶה לָהֶם וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ב' כורין וְחֵי אוֹ ג' כורין אוֹ ד' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ה' כורין וְחֵי אוֹ ו' כורין אוֹ ז' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ח' כורין וְחֵי אוֹ ט' כורין אוֹ י' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה י"א כורין וְחֵי אוֹ י"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה י"ג כורין וְחֵי אוֹ י"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ט"ו כורין וְחֵי אוֹ ט"ז כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה י"ז כורין וְחֵי אוֹ י"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה י"ט כורין וְחֵי אוֹ כ' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה כ"א כורין וְחֵי אוֹ כ"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה כ"ג כורין וְחֵי אוֹ כ"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה כ"ה כורין וְחֵי אוֹ כ"ו כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה כ"ז כורין וְחֵי אוֹ כ"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה כ"ט כורין וְחֵי אוֹ ל' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ל"א כורין וְחֵי אוֹ ל"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ל"ג כורין וְחֵי אוֹ ל"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ל"ה כורין וְחֵי אוֹ ל"ו כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ל"ז כורין וְחֵי אוֹ ל"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ל"ט כורין וְחֵי אוֹ מ' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה מ"א כורין וְחֵי אוֹ מ"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה מ"ג כורין וְחֵי אוֹ מ"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה מ"ה כורין וְחֵי אוֹ מ"ו כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה מ"ז כורין וְחֵי אוֹ מ"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה מ"ט כורין וְחֵי אוֹ נ' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה נ"א כורין וְחֵי אוֹ נ"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה נ"ג כורין וְחֵי אוֹ נ"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה נ"ה כורין וְחֵי אוֹ נ"ו כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה נ"ז כורין וְחֵי אוֹ נ"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה נ"ט כורין וְחֵי אוֹ ס' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ס"א כורין וְחֵי אוֹ ס"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ס"ג כורין וְחֵי אוֹ ס"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ס"ה כורין וְחֵי אוֹ ס"ו כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ס"ז כורין וְחֵי אוֹ ס"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ס"ט כורין וְחֵי אוֹ ע' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ע"א כורין וְחֵי אוֹ ע"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ע"ג כורין וְחֵי אוֹ ע"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ע"ה כורין וְחֵי אוֹ ע"ו כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ע"ז כורין וְחֵי אוֹ ע"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ע"ט כורין וְחֵי אוֹ פ' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה פ"א כורין וְחֵי אוֹ פ"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה פ"ג כורין וְחֵי אוֹ פ"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה פ"ה כורין וְחֵי אוֹ פ"ו כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה פ"ז כורין וְחֵי אוֹ פ"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה פ"ט כורין וְחֵי אוֹ ק' כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ק"א כורין וְחֵי אוֹ ק"ב כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ק"ג כורין וְחֵי אוֹ ק"ד כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ק"ה כורין וְחֵי אוֹ ק"ו כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ק"ז כורין וְחֵי אוֹ ק"ח כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ק"ט כורין וְחֵי אוֹ ק"י כורין וְיוֹצִיא הַלְּוֵה כְּמוֹ כֵן מִדָּה מְרוּבָּה ק"י

אַל יִשְׁתַּבֵּר יותר על שתות. הָא עַד שְׁתוּת מִשְׁתַּבֵּר וּמִסְתַּמָּא רַב יְהוּדָה הֵיכָא מוֹצֵא שִׁיעְתּוּנוֹ לו יותר וְלָמָּה לוֹ? אֶלָּא לְמַאי דְּאָמַר רַב חִסְדָּא דְּמַיְיתֵי טְפֵי ר"ל דְּהֵיינוּ חָדֵשׁ אֲבָל יָשָׁן שֶׁכְּבָר בָּלַע אֵינוֹ בּוֹלֵעַ יותר אי נַמִי הָתָם בְּיֵין אֲבָל הָכָא בְּשֵׁכָר לֹא בָּלַע בְּיִן שֶׁהוּא יָשָׁן:

לְחוּדֵיהּ לְא מְזַדְּקָן. וְאִ"ת וְיִתֵּן לוֹ מוֹכֵר לְלוֹקֵחַ לוֹג וּמַחֲצָה שֶׁמָּרִים שֶׁיְּעֻרָב עַדַיִין דְּמִכּוֹר ר"ל דְּמִיירִי מִתֵּנוּ' אַפִּי' אֵין הַשָּׁכָן בְּעִין שֶׁלָּקוֹחַ מֵעט מֵעט וּמְכָרוֹ אוֹ אֲכָלוֹ: **לְדִבְרֵי** חֲכָמִים אָסוּר לְעָרֵב. וְאִ"ת וְנִיתְּנֵם מְשׁוּם רְאִיתְ לֵיהּ מִהֲילָה וּלְעוֹלָם מוּתָּר לְעָרֵב ר"ל דְּמִתְּנִיתִין נַמִי מִירֵי אַפִּי' בְּשֶׁהַשָּׁכָן עֲדַיִין בְּעִין וְהָהֵם אֵין שִׁיעוּר מִהֲילָה כֵּיוָן שֶׁיְּכוֹל לְתָּקֵן כִּי יאמר לוֹ קַח הַשְּׁמָרִים וְעָרֵב בְּשָׁמָן וּלְרֵב פַּפָּא דְּאָמַר דְּטָעֲמֵייהוּ מְשׁוּם מְחִילָה סָבַר דְּהַשְׁמָן אֵינוֹ בְּעִין דְּאִילּוּ הָוֵה בְּעִין לֹא שַׁיְיךְ בֵּיהּ מְחִילָה כֵּיוָן דְּאָמַר דְּאַף ע"פ שֶׁהוּא בְּעִין שַׁיְיךְ בֵּיהּ מְחִילָה כֵּיוָן דְּמַדְּמֵיו מְזוּפָּק:

לְדִבְרֵי ר"י אָסוּר. וְאִ"ת וְלֵימָא מוּתָּר וְטַעְמָא דְּמִמְּכַּר מְשׁוּם דְּלֵית לֵיהּ מְחִילָה וְר"ל דְּרַב פַּפָּא סָבַר דְּצָמַד הִבְקַר אֵיכָא הוֹכָחָה דְּלֹאו מְחִילָה דְּמִסְתַּמָּא לֹא רָצָה לִיתֵּן מְאתַיִים וּזו עַל הַצָּמַד בְּלֹא בָּקָר אֲבָל הָכָא לוֹג וּמַחֲצָה שֶׁהוּא דָּבָר מוּעָט מִדְּלָא עָיְירִ אַחוֹלֵי עָיְירִ אַחוֹלֵי:

זְבוּן חִבֵּין הַגָּרָא אֵיקְרֵי. מִיירִי שֶׁלֹּא הָיָה מוֹצֵא לְמִכּוֹר בְּיוֹקֶר יותר מִמַּשְׁקָלוֹ לְכָךְ ה"ל אַדַּעְתָּא דְּהָכֵי קָנְיָךְ מִמֶּנִּי שֶׁהָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי מוֹכֵר לוֹג וּמַחֲצָה בְּדִי שֶׁאֶרְוִיחַ קְצָת:

לֹא אָמְרוּ שָׁמָן עָבוּר אֶלָּא לְמוֹכֵר. פֵּי' לֹא אָמְרוּ הֶפְסֵד שֶׁל עֲטִירָה פְּקָטִים אֶלָּא לְמוֹכֵר דִּכְשֶׁנּוֹתֵן לְלוֹקֵחַ שָׁמָן מְזוּקָּק אֵינוֹ מַחְסֵר לוֹ כְּלוּם מִמַּאָה לוֹג בִּשְׁבִיל הַפְּקָטִים כִּי אִם לוֹג וּמַחֲצָה בִּשְׁבִיל הַשְּׁמָרִים מִידוֹ עֲטִירָה לֹא שַׁיְיכָא כָּל כַּךְ בְּפְקָטִים אֶלָּא בְּדִבְרֵי הַמּוֹתָרוֹת כְּמוֹ שְׁמָרִים ר"ל דְּלֹא אָמְרִינַן הֶפְסֵד שֶׁל עֲטִירַת הַשְּׁמָרִים אֶלָּא לְמוֹכֵר שֶׁאִם מוֹכֵר בְּשָׁהוּא מְזוּקָּק מְקַבֵּל עָלָיו לוֹקֵחַ מְקַבֵּל עָלָיו הַשְּׁמָרִים לוֹג וּמַחֲצָה וְהַמּוֹכֵר מַרְוִיחַ הַשְּׁמָרִים וּכְשֶׁהוּא מוֹכֵר שֶׁמֶן עָבוּר נוֹתֵן מֵאָה לוֹגִין שְׁלֵמִים שֶׁמֶן עָבוּר וּמִפְּקִיד הַשְּׁמָרִים ע"י מַה שֶׁמֵּכַר בְּשָׁהוּא עָבוּר וּכְשֶׁמּוֹכֵר מְזוּקָּק לֹא קָרֵי הֶפְסֵד לוֹ וְנִיקָא לֵיהּ אע"פ שֶׁמַּפְסִיד שְׁמָרִים מְשׁוּם דְּבִעוּתָ"ב נִיקָא לֵיהּ:

בְּגִילְיוֹנוֹת
אי

וְהֵיינוּ טַעְמָא דְּמַקְבֵּל דְּאָמַר לֵיהּ אִי בָּעֵי לְעָרוּבֵי לֵךְ שָׁרֵי לִי לְעָרוּבֵי לָךְ כְּבוֹלֵי לֹא מַקְבֵּלְתָּ זְבוֹן וְזִבְּנֵי תַּגְרָא אֵיקְרֵי תָּנָא אֶחָד הַלּוֹקֵחַ וְאֶחָד הַמַּפְקִיד לְפְקָטִים מַאי לְפְקָטִים אִילֵימָא כִּי הֵיכִי דְּלוֹקֵחַ לֹא מְקַבֵּל פְּקָטִים מַפְקִיד נַמִי לֹא מְקַבֵּל פְּקָטִים וְלֵימָא לֵיהּ פְּקָטָךְ מַאי אַיְעַבִּיד לְהוּ אֶלָּא כִּי הֵיכִי דְּמַפְקִיד מְקַבֵּל פְּקָטִים לוֹקֵחַ נַמִי מְקַבֵּל פְּקָטִים וְהָתַנְיָא ר"ש אוֹמֵר לֹא אָמְרוּ שָׁמֶן עָבוּר אֶלָּא לְמוֹכֵר בְּלֹבֶד שֶׁהֲרֵי לוֹקֵחַ מְקַבֵּל עָלָיו לוֹג וּמַחֲצָה שְׁמָרִים בְּלֹא פְּקָטִים לֹא קַשְׁיָא הָא דַּיְיהִיב לֵיהּ וּוּזֵי בְּתִשְׁרֵי וְקָא שָׁקֵיל מִינַּיהּ בְּנִיסָן כִּי מִדָּה דְּתִשְׁרֵי הָא דַּיְיהִיב לֵיהּ וּוּזֵי בְּנִיסָן וְקָא שָׁקֵיל מִינַּיהּ בְּנִיסָן כִּי מִדָּה דְּנִיסָן: **מתני'** הַמַּפְקִיד חֲבִית אֵצֶל חֲבֵירוֹ וְלֹא יַחְדּוּ לָהּ בַּעֲלִים מָקוֹם וּמִלְּטַלְטֵלָה וְנִשְׁתַּבְּרָה אִם מִתּוֹךְ יָדוֹ נִשְׁבְּרָה לְצוֹרְכָּהּ פָּטוּר אִם מִשֶּׁהִנִּיחָהּ נִשְׁבְּרָה בֵּין לְצוֹרְכוֹ בֵּין לְצוֹרְכָּהּ פָּטוּר יַחְדּוּ לָהּ הַבַּעֲלִים מָקוֹם וּטְלְטְלָהּ וְנִשְׁבְּרָה בֵּין מִתּוֹךְ יָדוֹ וּבֵין מִשֶּׁהִנִּיחָהּ לְצוֹרְכוֹ חַיָּב לְצוֹרְכָּהּ פָּטוּר: **גמ'** הָא מַנִּי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא דְּאָמַר לָא בְּעֵינַן דַּעַת בַּעֲלִים דְּתַנְיָא הַנּוֹגֵעַ בְּטָלָה מִן הָעֲדֶר וְלָעֲלִין מִן הַכִּיס לְמָקוֹם שֶׁנָּגַע יְחַיֵּר דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר

צריך

דַּל תִּלְתִּין וְשִׁיתָּא בְּשִׁיתָּא פָּשׁוּ לֵיהּ תְּרֵיסַר דַּל תְּמָנְיָא שְׁתוּתֵי פָּשׁוּ לְהוּ אַרְבָּעָה וְהָאֲמַר שְׁמוּאֵל הַמִּשְׁתַּכֵּר אַל יִשְׁתַּכֵּר יוֹתֵר עַל שְׁתוּת אֵיפָא גּוּלְפֵי וּשְׁמָרַיָּא אִי הָכֵי נְפִישׁ לֵיהּ טְפֵי מִשְׁתוּת אֵיפָא טַרְחָה וּדְמֵי בְּרֵזְנְיָיתָא: אִם הָיָה שֶׁמֶן מְזוּקָּק אֵינוֹ יוֹצִיא לוֹ שְׁמָרִים [וְכוּ']: וְהָא אִי אֶפְשָׁר דְּלֹא בָּלַע אָמַר רַב נַחְמָן בְּמְזוּפָּפִין שָׁנוּ אֲבָל אֲפִילּוּ תֵּימָא שֶׁלֹּא בְּמְזוּפָּפִין כֵּיוָן דְּטָעוּן טָעוּן: ר"י אוֹמֵר אַף הַמּוֹכֵר שֶׁמֶן מְזוּקָּק לַחֲבֵירוֹ כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה חַיָּב זֶה מְקַבֵּל עָלָיו לוֹג וּמֶחֱצָה שְׁמָרִים לְמֵאָה: אָמַר אַבַּיֵי כְּשֶׁתִּמְצָא לוֹמַר ר"י מוּתָּר לְעָרֵב שְׁמָרִים לְדִבְרֵי חֲכָמִים אָסוּר לְעָרֵב שְׁמָרִים לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה מוּתָּר לְעָרֵב שְׁמָרִים וְהֵיינוּ טַעֲמָא דְּמַקְבֵּל דְּאָמַר לֵיהּ אִי בָּעֵי לְעָרוּבֵי לָךְ מִי לֹא עָרְבַתְּ לֵיהּ הָוֶה מְזַבֵּן לִי בְּבֵעַל הַבַּיִת עַסְקִינַן דְּנִיחָא לֵיהּ בְּצִלָּא וְלֵימָא לֵיהּ מְדַלָּא עֲרֵבִית לִי אַחוֹלֵי אַחְלֹת לִי רַבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ מְחִילָה דְּתַנְיָא מָכַר לוֹ אֶת הַצָּמֶד לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַבָּקָר מָכַר לוֹ אֶת הַבָּקָר לֹא מָכַר לוֹ אֶת הָאֻמָּנִין מָכַר לוֹ ר"י אוֹמֵר הַדְּמָמִים מוֹדִיעִין כֵּיצַד אָמַר לוֹ מִכּוֹר לִי צִמְדְּךָ בְּמָאתַיִם זוּז הַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאֵין הַצֶּמֶד בְּמָאתַיִם זוּז וְחַ"א אֵין הַדְּמָמִים רְאָיָה לְדִבְרֵי חֲכָמִים אֶסוּר לְעָרֵב שְׁמָרִים וְהֵיינוּ טַעְמָא דְּמַקְבֵּל דְּאָמַר לֵיהּ אִי בָּעֵית לְעָרוּבֵי מִי הָוֶה שָׁרֵי לָךְ הַשְׁתָּא נַמִי לֹא מְקַבְּלִינְהוּ א"ל רַב פַּפָּא לְאַבֵּי אַדַּרְבָּה אֵיפְכָּא מִסְתַּבְּרָא לְדִבְרֵי חֲכָמִים מוּתָּר לְעָרֵב שְׁמָרִים וְהֵיינוּ טַעְמָא דְּלֹא מַקְבֵּל דְּא"ל מִדְּלָא עֲרֵבְתָּ לִי אַחוֹלֵי אַחְלֹת לִי לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה אָסוּר לְעָרֵב שְׁמָרִים

דַּל תִּלְתִּין וְשִׁיתָּא בְּשִׁיתָּא פָּשׁוּ לֵיהּ תְּרֵיסַר דַּל תְּמָנְיָא שְׁתוּתֵי פָּשׁוּ לְהוּ אַרְבָּעָה וְהָאֲמַר שְׁמוּאֵל הַמִּשְׁתַּכֵּר אַל יִשְׁתַּכֵּר יוֹתֵר עַל שְׁתוּת אֵיפָא גּוּלְפֵי וּשְׁמָרַיָּא אִי הָכֵי נְפִישׁ לֵיהּ טְפֵי מִשְׁתוּת אֵיפָא טַרְחָה וּדְמֵי בְּרֵזְנְיָיתָא: אִם הָיָה שֶׁמֶן מְזוּקָּק אֵינוֹ יוֹצִיא לוֹ שְׁמָרִים [וְכוּ']: וְהָא אִי אֶפְשָׁר דְּלֹא בָּלַע אָמַר רַב נַחְמָן בְּמְזוּפָּפִין שָׁנוּ אֲבָל אֲפִילּוּ תֵּימָא שֶׁלֹּא בְּמְזוּפָּפִין כֵּיוָן דְּטָעוּן טָעוּן: ר"י אוֹמֵר אַף הַמּוֹכֵר שֶׁמֶן מְזוּקָּק לַחֲבֵירוֹ כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה חַיָּב זֶה מְקַבֵּל עָלָיו לוֹג וּמֶחֱצָה שְׁמָרִים לְמֵאָה: אָמַר אַבַּיֵי כְּשֶׁתִּמְצָא לוֹמַר ר"י מוּתָּר לְעָרֵב שְׁמָרִים לְדִבְרֵי חֲכָמִים אָסוּר לְעָרֵב שְׁמָרִים לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה מוּתָּר לְעָרֵב שְׁמָרִים וְהֵיינוּ טַעְמָא דְּמַקְבֵּל דְּאָמַר לֵיהּ אִי בָּעֵי לְעָרוּבֵי לָךְ מִי לֹא עָרְבַתְּ לֵיהּ הָוֶה מְזַבֵּן לִי בְּבֵעַל הַבַּיִת עַסְקִינַן דְּנִיחָא לֵיהּ בְּצִלָּא וְלֵימָא לֵיהּ מְדַלָּא עֲרֵבִית לִי אַחוֹלֵי אַחְלֹת לִי רַבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמֵיהּ דְּלֵית לֵיהּ מְחִילָה דְּתַנְיָא מָכַר לוֹ אֶת הַצֶּמֶד לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַבָּקָר מָכַר לוֹ אֶת הַבָּקָר לֹא מָכַר לוֹ אֶת הָאֻמָּנִין מָכַר לוֹ ר"י אוֹמֵר הַדְּמָמִים מוֹדִיעִין כֵּיצַד אָמַר לוֹ מִכּוֹר לִי צִמְדְּךָ בְּמָאתַיִם זוּז הַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאֵין הַצֶּמֶד בְּמָאתַיִם זוּז וְחַ"א אֵין הַדְּמָמִים רְאָיָה לְדִבְרֵי חֲכָמִים אָסוּר לְעָרֵב שְׁמָרִים וְהֵיינוּ טַעְמָא דְּמַקְבֵּל דְּאָמַר לֵיהּ אִי בָּעֵית לְעָרוּבֵי מִי הָוֶה שָׁרֵי לָךְ הַשְׁתָּא נַמִי לֹא מְקַבְּלִינְהוּ א"ל רַב פַּפָּא לְאַבֵּי אַדַּרְבָּה אֵיפְכָּא מִסְתַּבְּרָא לְדִבְרֵי חֲכָמִים מוּתָּר לְעָרֵב שְׁמָרִים וְהֵיינוּ טַעְמָא דְּלֹא מַקְבֵּל דְּא"ל מִדְּלָא עֲרֵבְתָּ לִי אַחוֹלֵי אַחְלֹת לִי לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה אָסוּר לְעָרֵב שְׁמָרִים וְהַשְּׁמָרִים שֶׁלָּקוֹחַ הַבֹּל בֹּר זוּז: **דְּמֵי בְּרֵזְנְיָיתָא.** שֶׁנּוֹתֵן דְּמֵים לְתַגְּוֹנֵי לְמוֹכֵר' וּמוֹצִיאָן וּמַכְרִיז עֲלֵיהֶן בְּחוּצוֹת. בְּרֵזְנְיָיתָא לְשׁוֹן בְּרָזָא לְשׁוֹן אַחֵר אוֹפַנּוֹת יֵשׁ בְּנִקִּיבַת בְּרָזָא בְּחָבִית שֶׁל חֶרֶס וְצָרִיךְ לְיתֵּן שָׁכָר: **בְּמְזוּפָּפִין.** דְּיֵינִין דִּישְׁנִים הֵם וְנִתְבַּלְּעוּ בְּלַעוֹתֵיהֶם תּוֹ לֹא בְּלַעוּ: בֵּיוָן דְּטָעוּן טָעוּן. תּוֹ לֹא בָּלַע: **בְּשֶׁתִּמְצָא לוֹמַר.** בְּשֶׁתִּרְוֵיחַ מִדְּקַדֵּק וְתִדַּע מֵיצִוּי הַדְּבָרִים: **מוּתָּר לְעָרֵב שְׁמָרִים.** הַמּוֹכֵר שֶׁמֶן לַחֲבֵירוֹ סְתָם בְּעֵת שֶׁהוּא מְזוּקָּק שֶׁשָּׁקְעוּ וְשָׁקְטוּ שְׁמָרָיו מוּתָּר לוֹ לְעָרֵב וּלְבַלְבֵּל שְׁמָרִים הַמְשׁוּקָּעוֹת שֶׁיִּתְחַזְּרוּ וְיִתְעָרְבוּ וְיִצְאוּ עִם הַשֶּׁמֶן בְּתוֹךְ הַמִּדָּה: **אָסוּר לְעָרֵב שְׁמָרִים.** שֶׁבְּחוֹזֶקֶת מְזוּקָּק לוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ וְזֶה מְקַלְקְלוֹ: **וְהֵיינוּ טַעְמָא דְּמַקְבֵּל עָלָיו.** לוֹקֵחַ לוֹג וּמֶחֱצָה שְׁמָרִים בְּשֶׁלֹּא עֵרְבוּ וְנָתְנוּ לוֹ מְזוּקָּק: **דא"ל.** מוֹכֵר אִי בְּעֵי לְעָרוּבֵי כו': **הָוֶה מְזַבֵּן.** בְּשֶׁהֶחֱזִירוּ מוֹכְרוֹ בַּחֲנוּת הָיָה נִמְכָּר שְׁמָרִים עִם הַשֶּׁמֶן: **בְּגמ' ס"ד הוּא שֶׁנִּמְכַּר בְּיוֹתֵר.** שֶׁהַלּוֹקֵחַ בְּעֵת שֶׁנִּמְכַּר הַשֶּׁמֶן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ כַּמָּה הָיָה הָעִילּוּי שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל שְׁנֵי הַשְּׁעוֹרִים וּמִצְטַעֵר: **תֵּיבָר יְדוּעַ.** שֶׁאֵין צָמֶד נִמְכָּר בְּמֵאתַיִם זוּז אֶלָּא בְּמוֹת שֶׁהוּא עִם הַבָּקָר מָכְרוּ לוֹ: **וְחֲכָמִים אוֹסְרִים אֵין הַדְּמָמִים רְאָיָה.** אע"ג דְּלֹא שָׁוֶה כּוֹלֵי הַאי אַחוֹלֵי אַחְלֹת לוֹקֵחַ זֶה יָתֵר מִדַּאי מִשּׁוּם דְּר"ש לֵיהּ שֶׁיְּהֵא מוֹחֵל מִן הַסְּתָם אֶלָּא אִם כֵּן פֵּירֵשׁ קְבוּלִי נַמִי לֹא מְקַבֵּלְתָּ. עָלַיִךְ חִסְרוֹן הַשְּׁמָרִים א"כ מַה מִּשְׁתַּבֵּר הָרֵי הַשֹּׁכֶר כּוּלּוֹ בְּשִׁמְרִים: **זְבוֹן וְזִבְּנֵי תַּגְרָא אֵיקְרֵי.** בְּתַמְיָיה מָשָׁל הוּא לֶאֱמֹר לְשׁוֹטֶה לָקַח בְּדָמִים יְתֵרִים וּמכור בְּלֹא שָׁכָר וְתִיקְרֵי תַּגְרָא: **אֶחָד הַלּוֹקֵחַ וְאֶחָד הַמַּפְקִיד לְפְקָטִים.** לוֹקֵחַ וּמַפְקִיד אֶחָד הֵן לְעִנְיַן פְּקָטִים תּוֹרָה אַחַת לִשְׁנֵיהֶם: **פְּקָטִים.** פְּסוֹלֶת הַגִּרְעִינִים הַצָּפִין עַל פְּנֵי הַשֶּׁמֶן: **לוֹקֵחַ מְקַבֵּל פְּקָטִים.** אם מָכַר לוֹ שֶׁמֶן סְתָם יָקֵל מִמֶּנּוּ שֶׁמֶן עִם פְּקָטִים: **לֹא אָמְרוּ שֶׁמֶן עָבוּר אֶלָּא לְמוֹכֵר.** לֹא אָמְרוּ הֶפְסֵד עֲטִירַת הַשֶּׁמֶן אֶלָּא לְמוֹכֵר: **שֶׁהֲרֵי הַלּוֹקֵחַ מְקַבֵּל עָלָיו.** לְפִחּוּת מִמֵּאָה לוֹגִין לוֹג וּמֶחֱצָה מֻחְזֶקֶת שְׁמָרִים לְפִיכָךְ צָרִיךְ לִיתֵּן לוֹ שֶׁמֶן מְזוּקָּק בְּלֹא פְּקָטִים: **כִּי מִדָּה דְּתִשְׁרֵי.** כְּשֶׁעֵרַב הַדְּמָמִים שֶׁל תִּשְׁרֵי שֶׁהוּא בְּזוּל וְסִתָּם שְׁמָנִים עֲבוּרִים וְקִיבֵּל עָלָיו פְּקָטִים: **הָא דְּשָׁקֵל מִינַּיהּ בְּנִיסָן בְּשַׁעַר שֶׁל נִיסָן.** בְּיוֹקֶר דְּדָרֵךְ כָּל הַשְּׁמָנִים לִהְיוֹת מְזוּקָּקִין בְּנִיסָן וְהַלּוֹקֵחַ סְתָם וְהַמּוֹכֵר סְתָם אֵין מוֹכֵר אֶלָּא מְזוּקָּק: **מתני' לֹא יַחְדּוּ לוֹ הַבַּעֲלִים מָקוֹם.** בְּבֵית שׁוֹמֵר לְאַמּוֹר לוֹ זְווּיוֹת זוּ הַשְׁאִילֵנִי: **לְצוֹרְכּוֹ.** לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ: **לְצוֹרְכָּהּ.** שֶׁהִנִּיחָהּ בְּמָקוֹם הַתּוֹרְפָּה וּקְרוֹבָה לְהִשְׁתַּבֵּר: **אִם מִשֶּׁהִנִּיחָהּ.** שֶׁכְּיוָן תִּשְׁמִישׁוֹ הוֹשִׁיבָהּ בְּמָקוֹם מִתְמַמֵּר בֵּין שֶׁטִּלְטְלָהּ מִתְּחִלָּה לְצוֹרְכָּהּ בֵּין שֶׁטִּלְטְלָהּ לְצוֹרְכּוֹ פָּטוּר וּבְגְמָרָא פָּרֵיךְ מַאי שְׁנָא לֹא יַחְדּוּ מֵיחַדְּרָה: **גמ' מַנִּי.** הָא דְּתָקְנוּ רֵישָׁא דְּאִם מִשֶּׁהִנִּיחָהּ נִשְׁבְּרָה אַף עַל פִּי שֶׁלְּצוֹרְכּוֹ נִטְלָהּ מִתְּחִלָּה פָּטוּר דְּאָמַר מִשֶּׁהֶחֱזִירָהּ בְּרֵשׁוּת הַבְּעָלִים בְּבִתְּחִלָּה וְאֵינוֹ עָלֶיהָ אֶלָּא כְּשׁוֹמֵר חִנָּם וּפָטוּר עַל אוֹנְסֵיהָ וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹדִיעַ לְבַעֲלִים לוֹמַר נִטַּלְתִּיהָ וְהֶחֱזַרְתִּיהָ:

הוֹיָא הַשְׁבָּחָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא בר':

צָרִיךְ דַּעַת בָּעָלִים. וְאִם לֹא הוֹדִיעַ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָם אִם מֵת אוֹ נִגְנַב דְּמִדְּנָקֵט שְׁקָלִיה קָם לֵיהּ בְּרִשׁוּתֵיהּ וְדַשְׁבָּה בְּלֹא יְדִיעָה לְאוֹ הַשְׁבָּה הִיא: דְּמָקוֹמָה הִיא. וְכֵיוָן דִּבְאוֹתוֹ מָקוֹם הֶחֱזִירָהּ חֲזָרָה וְנִתְחַיְּבָה בְּמָקוֹם שְׁאִינָהּ מְקוֹמָהּ אִתַּרְצְתָא דְּבוֹלְהוֹן קַאֵי אַדַּר' יַעֲקֹב וְאַדַּר' נָתָן וְאַדַּרַב ששת וּמִשּׁוּם דְּהַנִיחָהּ חֵרֵשׁ לְמָקוֹמָהּ לָא הָוְיָא חֲזָרָה וּכְגוֹן שֶׁנִּטְּלוּ מִתַּחְלָּה עַל מְנָת לְגוֹזְלָהּ וְהֵיינוּ לְצָרְכּוֹ דְּמַתְנִיתִין דְּאִילּוּ לִשְׁאֵלָה בְּעַלְמָא וּלְתַשְׁמִישׁ בֵּיוָן דְּלָאו גְּזֵילָה הוּא סְגִי לָהּ בְּהַשְׁבָּה כָּל דְּהוּ וְכָל מָקוֹם שֶׁהִנִּיחָהּ פָּטוּר בְּאוֹנְסִין אֲבָל מִשּׁוּם דְּגוֹזְלָהּ הָוְיָא וּבְגוֹזְלָה כְּתִיב וְהִשִׁיב וְזֶה הַשְׁבָּה לְמָקוֹם שֶׁלֹּא יְחֵדוּ לָהּ בְּעָלִים לֹא הָוְיָא מָנָה תְּנַנְיָא. דְּאִפְּילּוּ לֹא נָטְלָה עַל מְנָת לְגוֹזְלָהּ כו' אֶלָּא עַל מְנָת לְשׁוֹלְחָהּ בָּהּ יָד וְלִיטוֹל מִקְּצָתָהּ וְלֹא נָטַל אפ"ה קָמֵה לֵיהּ בְּרִשׁוּתֵיהּ כּוֹתֵב וְהָוְיָא לָהּ גְּזֵילָה וּבְעֵי' הַשְׁבָּה וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מְקוֹמָהּ לָאו הַשְׁבָּה הִיא וְרָב ששת לָא סָבִיר דְּלִיסְיְמוּ לְתִירוּצַיְיהוּ וְאִתְּקוּחַ מִידֵּי נָטְלָה קָתָנֵי כו' וּמִיהוּ סֵימָא דְּמִילְתָא דְּמִסְקָנָא וְסֵיפָא שֶׁהִנִּיחָהּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מְקוֹמָהּ אִצְטְרִיכָא לֵיהּ. שְׁחִיטוֹת יָד. שְׁחִיטוֹת הַכָּתוּב עָלָיו אֲפִילּוּ נֶאֱנָסָה כִּדְכְתִיב (שמות כב) וּמֵת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה וְגו' שְׁבוּעַת ה' תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ וגו' דְּמַשְׁמַע הָא שָׁלַח נִתְחַיֵּב שׁוּב בְּמִיתָתָהּ וּבִשְׁבִיעִיתָהּ: צְרִיכָה חָפְרוֹן. לָה דְּיֵי שְׁלִיחוּת יָד לְהַעֲמִידָהּ בִּרְשׁוּתוֹ אֶלָּא א"כ חָסְרָה: מִידֵּי נְטָלָה קָתָנֵי. דְּמַשְׁמַע שֶׁנִּטְּלָה לְעַצְמוֹ: שֶׁלֹּא נָטְלָה קָתָנֵי. לְתַשְׁמִישׁ בְּעַלְמָא מַשְׁמַע לְצָרְכּוֹ דְּמַתְנִי': אֶלָּא בְּגוֹן שֶׁנִּטְּלָה לְהַבִּיא עָלֶיהָ גּוֹזְלוֹת. לְעֵלוֹת עָלֶיהָ בְּדֶרֶךְ סוֹחֵם לִיטוֹל גּוֹזְלוֹת מִקֵּן גְּבוֹהָּ וְאפ"ה הָוְיָא גְּזֵילָה לְמִיקַם בִּרְשׁוּתֵיהּ עַד דְּעָבְיד הַשְׁבָּה דְּקִסְבַר שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּעָלִים גּוֹזֵל הוּא: וּבוֹלֶה ר'. יִשְׁמָעֵאל הִיא. אַשְׁיְינְיֵיהּ דְּבוֹלְהוֹן קַאֵי אַדַּר' יַעֲקֹב וְאַדַּר' נָתָן וְאַדַּרַב ששת: וְסֵיפָא שֶׁהִנִּיחָהּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵינָהּ מְקוֹמָהּ. אֲבָל רִישָׁא כָּל מָקוֹם שֶׁהִנִּיחָהּ מְקוֹמָהּ הִיא: וְר' יוֹחָנָן. דְּאָמַר לְעֵיל מִאן דְּמַתְרֵגֵם לִי בּוֹ': הִנִּיחָהּ בְּמָקוֹם מַשְׁמַע. הִלְכָךְ לֹא מִיתְוַקְּמָא כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל: שְׁלִיחוּת יָד. שֶׁחִיְּבוֹ הַכָּתוּב עָלָיו וְאֲפִי' נֶאֱנָסָה כִּדְכְתִיב אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה וגו' שְׁבוּעַת ה' תִּהְיֶה אִם לֹא שָׁלַח הִשְׁמַע הָא אִם שָׁלַח נִתְחַיֵּב שׁוּב בְּמִיתָתָהּ וּבִשְׁבִיעִיתָהּ: צְרִיכָה חָפְרוֹן. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא חָסְרָה לֹא קָמֵה בִּרְשׁוּתֵיהּ לְהִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסֵיהּ: וְאִם. אֵינוֹ טוֹרְחָ אֶלָּא דּוֹרְשָׁה בְּמִקּוֹמָהּ לְחוּרֵי: אֲרֵי. דְּאוֹנְסִין נִינְהוּ וְאִי מִשּׁוּם דְּהַנִיחָהּ עֲדַיִין לֹא מִיחַיְּבָא דְּהָא בְּעִידְנָא דְּעֵירְבֵי אִינְשֵׁי כְּדַאֲמְרִינַן בְּהַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים (לקמן צז:) א"נ דְּשָׁמַע קוֹל אַרְיֵה וְעָל: וְאִבְּעֵיָא לְהוּ: פָּטוּר. שֶׁחֲזָרָה נִמְצֵאת הֶיזֵּר שְׁחִיטָה יד חֲשִׁיבָא הָא לָא מַשְׁכָּה. בְּשִׁלּוּחַ יָד כְּדֵי לְקִנְיָנָהּ וּמִטַּלְטֵלִית אֵינָן נִקְנִין אֶלָּא בְּמַשִּׁיכָה לֹא בְּמָקוֹם וְלֹא בְּעֵינָן גּוֹד וְלֹא בְּעֵינָן שְׁלִיחוּת יָד כְּדִתְנַן בְּמַתְנִי' (לקמן דף מג:) הִשָּׁה אֶת הַחֲבִית וְנָטַל מִמַּנָּהּ רְבִיעִית אֵין מַשְׁלִם אֶלָּא רְבִיעִית אֶלְמָא בְּעֵינָן דְּלִיקְנְיֵיהּ בִּ:ז: וְאָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר נַרְסִינָן: שֶׁהִכְּישָׁה בְּמַקֵּל. בְּשִׁנְתְּנוּ עָלָיו וְרָצְתָה זוֹ הִיא מְשִׁיכָה מִשֶּׁעָקְרָה יָד וְרֶגֶל עַל יָדוֹ: וְהָא לֹא חָפְרָה. לְאוֹ פִּירְכָא הִיא אֶלָּא מִסְקָנָא וְסֵיפָא הוּא דְּלִיתְּנֵי אָמַר רַב שְׁמוּאֵל אֵין צְרִיכָה חָפְרוֹן מִדְּשַׁנֵּי רַב לְמַתְנִיתִין מִשּׁוּם דְּהַכִּישָׁה וְרָצְתָה לְמָנֵי מִקְּלוֹ וְתַרְמִילוֹ חִיּוּבִיהּ לְאוֹ מִשּׁוּם שְׁלִיחוּת יָד הוּא דְּלִיבְעֵי חָפְרוֹן אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהַכִּישָׁה וְרָצְתָה לְמָנֵי מִקְּלוֹ וְתַרְמִילוֹ חִיּוּבִיהּ לְאוֹ מִשּׁוּם שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת הוּא כִּי הֵיכָא דְּלִיעֵיל דְּחָבְיָת לֹא הִיא דְּכִי אָמְרִינַן בְּשׁוֹמֵרִין שְׁאָלָה שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ בְּיַחַשׁ וְחִישׁ מַהֲמַת מְלָאכָה אֲבָל בַּעֲלֵי חַיִּים הַמִּתְחַיְּשִׁים מַהֲמַת מְלָאכָה תַּחְלָתָן שְׁלִיחוּת יָד הִיא: שֶׁהִכְחִישָׁה. בְּהֶבְאָתוֹ דְּהֵיינוּ חָפְרוֹן: דְּיֵיקָא נָמֵי. דְּהִכְחִישָׁה קָאָמַר רַב מִדְּנָקֵט הִכָּשָׁה מִקֵּל דְּמַכָּה חֲזָקָה הִיא: וּמוֹדֵי' שְׁמוּאֵל בַּר צְרִיכָה חָפְרוֹן. דְּהָא דַּיְיקִינַן מִדְּנָקֵט מִקֵּל: לֵוִי. בַּר פְּלוּגְתֵּיהּ סָבַר אֵין צְרִיכָה חָפְרוֹן: מְשׁוּנֶּה שְׁלִיחוּת יָד כו'. כְּלוֹמַר אֵינָהּ דּוֹמָה לוֹ שֶׁזּוֹ נֶאֱמְרָה לְצוֹרֶךְ וְלֹא מְשׁוּנֶּתָה אֶלָּא בְּחִפָּרוֹן אֲבָל שֶׁל שׁוֹמֵר שָׂכָר נֶאֱמְרָה שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ מִשְׁמָעוּת שֻׁבָּה אֶלָּא לְדַרְשָׁה וּלְלַמֵּד שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה חָפְרוֹן:

ואני

אי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֲפִילּוּ יְחֵדוּ נָמֵי. וְא"ת מנ"ל ר"ל מִדְּנָקֵט שְׁלָהּ וְשָׁלָא דְּתַשְׁמִישׁ שְׁלָהּ לֹא יְחֵד לוֹ מָקוֹם אֶלָּא הוֹלֵךְ מְמֵרַעְיָה לְמַרְעֶה וְסוּסָה שֶׁלּוֹ יְחֵדוּ לוֹ מָקוֹם בְּכִיס וְגַם כִּיס יְחֵדוּ לוֹ מָקוֹם בְּתִיבְהָ וּלְכָךְ פָּרִיךְ נָמֵי בְּסָמוּךְ לר"י אֲפִילּוּ לֹא יְחֵדוּ נָמֵי:

שְׁנָטְלָהּ וְהִגְבִּיהָהּ ע"מ לְגוֹזְלָהּ כו'. וְהֵיינוּ חָפְרוֹן שֶׁהַכֹּל נוֹזֵל וְנָטַל לְצוֹרֶךְ עַצְמוֹ:

שֶׁנְּטָלָהּ ע"מ לְשׁוֹלְחָהּ בָּהּ יָד. פִּי' לִיטוֹל מִקְצָת אע"פ שֶׁלֹּא נָטַל אוֹתָהּ מִקְצָת חַיָּב בְּבוֹלְהָּ כְּדַאֲמַר בְּשׁוֹלְחֵי פֶּרֶק (דף מד.) לֹא נָטַל נָטַל מַמָּשׁ אֶלָּא בְּיֵין שֶׁהִגְבִּיהָ לִיטוֹל אע"פ שֶׁלֹּא נָטַל אֲבָל לְמ"ד ע"מ לְגוֹזְלָהּ דְּבָעֵי חִפָּרוֹן אם הִגְבִּיהָ לִיטוֹל קְצָת אינו חַיָּב עַד שִׁיטוֹל הַמִּקְצָת כֵּיוָן דְּבָעֵי חִפָּרוֹן וְקָשֶׁה דִּבְשׁוֹלְחֵי פֶּרֶק קָאָמַר אַפֵּי' לְמ"ד בָּעֵי חִפָּרוֹן מוֹדֶה בְּחֻבִּית שֶׁהִגְבִּיהָהּ אע"פ שֶׁלֹּא נָטַל חַיָּב דְּנִיקָא לֵיהּ דְּתַיְיהֵי בּוֹזֶה? בְּסִיס לְהָאי רְבִיעִית וּמַתְנִי' בְּחֻבִּית אַיירֵי וְיֵשׁ לוֹמַר דְּמַתְנִי' אַיירֵי אֲפִילּוּ בְּשֶׁמֶן דְּלֹא מַנְּטַר אֶלָּא לְאַחַר זְמַן

וּבָא זְאֵב וְטָרַף. בְּשָׁעָה מִשְׁלַחַת זְאֵבִים וּרְבִי יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר זְאֵב אֶחָד אוֹנֵס בְּפֵ' הַפּוֹעֲלִים (לקמן דף צג:): **הָא** שֶׁקִּיבְּלוּ. לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל פָּרִיךְ דְּאָמַר לֹא בְּעֵינָן דַּעַת בְּעָלִים בְּפֵרֵשׁ"י: **הָא** לָא מַשְׁכָּה. דְּאִע"ג דְּעִדּוֹן עָלֶיהָ לֹא קְנִימָא לֵיהּ בְּרִשׁוּתֵיהּ לְהַחֲזִיר בְּאוֹנְסֵיהּ עַד שֶׁיִּמְשׁוֹךְ כְּדַאֲמַר בְּמַתְנִי' (לקמן דף מג:) הִשָּׁה אֶת הַחֲבִית וְנָטַל מִמֶּנָּהּ רְבִיעִית אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמֵי רְבִיעִית כֵּיוָן דְּלֹא הִגְבִּיהָ אֶת הַחֲבִית וּמִשְּׁנֵי שֶׁהִנִּיחַ מִקְּלוֹ וְתַרְמִילוֹ עָלֶיהָ בָּל כָּךְ בְּחוֹזֵק עַד שֶׁרָצְתָה לְפָנָיו: **דַּיְיקָא** נָמֵי דְּקָתָנֵי שֶׁהִכִּישָׁה. וְא"ת בְּפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף כב:) תְּנַיָא אוֹ שֶׁהִכִּישָׁה בְּמַקֵּל וְרָצְתָה לְפָנָיו דְּאִקְּרֵי מְשִׁיכָה וְלֹא הָוְיָא הַכִּישָׁה וי"ל דְּהָתָם דְּאָדָם נִכְרֵי לְקַחָה וְאִינָהּ מְכִירְתוּ בְּדִבּוּרוֹ שַׁיָּךְ לְמִיתְנֵי הַכִּישָׁה אֲבָל הָכָא דְּאִיירֵי בְּרוֹעֶה שֶׁהִבְהֲמָה מְכִירְתוּ וְאוֹזְלָה מֵחֲמַת דִּבּוּרוֹ לֹא שַׁיָּךְ לְמִיתְנֵי שֶׁהִכִּישָׁה:

רש"י

לוֹמַר לָךְ שְׁלִיחוּת יַד אֵינָהּ צְרִיכָה חִסָּרוֹן. וְאִ"ת הָתִינַח שׁוֹמֵר שָׂכָר דְּאִיתֵּיהּ קְרָא לְחַיְּבֵי אֶלָּא בְּשׁוֹמֵר חִנָּם מִנַּיִן אִי מִשּׁוֹמֵר שָׂכָר מַה לְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁכֵּן חַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה וְי"ל בַּיָּן דִּשְׁלִיחוּת יַד חַיָּיב בְּתַרְוַיְיהוּ אֵין זֶה אֶלָּא גִּילּוּי מִילְּתָא לְמִילְּךָ דִּין שֶׁל זֶה בְּזֶה:

קַרְנָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה. וְאִ"ת וְרִבִּי יוֹחָנָן וְרַ' אֶלְעָזָר דִּילְמָא לְהוֹ הַךְ סְבָרָא מִנ"ל דְּפִ' רִאשׁוֹנָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם וְשֵׁנִיָּה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּבְרֵישׁ הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף עז:) לֹא קִים לָן אֶלָּא מִדְּבָר סָבְרָא דְּקָרְנָא עֲדִיפָא וּפִ' רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל דְּמִסְבָּרָא יְדַעְנָן דִּבְפָרָשָׁה רִאשׁוֹנָה כְּתִיב בְּסֵפֶר אוֹ כֵּלִים וּרְגִילוּת הוּא לְשָׁמְרָם בְּחִנָּם דְּלֵיכָא בְּהוּ טִרְחָא וּבְפָרָשָׁה שֵׁנִיָּה כְּתִיב בְּהֵמָה דְּאֵיכָא טִרְחָא וּרְגִילוּת לְשָׁמְרָהּ בְּשָׂכָר אִי נַמִי דִּלְכ"ע אִית לְהוּ דְּקָרְנָא עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה וּמ"מ סְבִירָא לְהוּ לְר' יוֹחָנָן וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאִין לְלַמֵּד שׁוֹמֵר שָׂכָר מִשּׁוֹמֵר חִנָּם הֵקֵל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוּמְרָא שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּפֶל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְאִ"ג דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְדַאי חָמוּר שֶׁחַיָּיב בְּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה וּמֵאן דְּלָא פָּרֵיךְ סָבַר דְּמִכָּפֵל אֲפִילּוּ פִּירְכָא לֹא עֲבִידְנָן מִשּׁוּם דְּמָה דְּמְשַׁלֵּם כָּפֶל הוּא מֵחֲמַת קוֹשְׁיָא שֶׁהוּא פּוֹטֵר עַצְמוֹ בְּנְגִיבָה בִּדְמְפָרֵשׁ בְּרֵישׁ מְכַלְתִּין (דף ד. ושם) גַּבֵּי תּוֹרַת חֲזָקוֹת לֹא פָּרֵיךְ אִתְּשְׁתָּא אִתֵּי שִׁפּוּר הָא דְּרֵישׁ הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף עה.) גַּבֵּי הָא דְּגָמַר גְּנֵבָה לְשׁוֹאֵל מִקַּ"ו דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּפָטוּר בְּאוֹנֶס וְחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה שׁוֹאֵל לֹא בְּכָל שֶׁכֵּן וּפָרֵיךְ מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּחַיָּיב בְּכָפֶל וּבְטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב וְטָבַח וּמוֹכֵר וְהַשְׁתָּא תֵּימָה לְפִי מַה דְּקָתָנֵי הָנֵי חוֹמְרֵי מַאי פָּרֵיךְ אִדְּרַבָּה כֵּיוָן שֶׁהוּא חָמוּר הָוֶה לוֹ לְיַפּוֹטְרוֹ מִגְּנֵבָה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּכָפֶל וְע"ק בְּרַיְיתָא גּוּפָהּ שׁוֹאֵל שֶׁחַיָּיב בִּשְׁבוּעָה וּמִתָּה כו' אִדְּרַבָּה הִיא הַנּוֹתֶנֶת דְּמִפְּנֵי שֶׁהוּא חָמוּר פָּטַר בּוֹ הַגְּנֵבָה כְּדֵי לְחַיְּבוֹ בְּכָפֶל וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אֲתֵי שִׁפּוּר וְא"ת לר' יוֹחָנָן דְּסָבַר הָכָא דְּמִכָּפֵל עֲבִידְנָן פִּירְכָא וְגַם סָבַר רַב יוֹסֵף בְּפֶרֶק הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נו. ושם) גַּבֵּי שׁוֹמֵר אֲבֵדָה לֹא' יוֹחָנָן דִּלְסִטִּים מְזוּיָין נָפֵל הוּא אִם כֵּן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בְּשׁוֹאֵל מנ"ל דִּכְי פָּרֵיךְ בְּהַשּׁוֹאֵל מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כָּפֶל בְּלִסְטִים מְזוּיָין וּמִשּׁוֹמֵר חִנָּם לֹא כֵּן וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה עֲדִיפָא דִּ"י דְּלֹא' יוֹחָנָן נָפְקָא לֵיהּ מִנּוֹכֵחַ יִשְׂרֵאל עַל עִנְיָן רִאשׁוֹן וּכְהַ"ג לֵילֵךְ הָתָם לְעִנְיַן פְּטוּר בִּבְעָלִים וְאע"ג דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה הוּא תָּנָא וְסָבַר דְּקָרְנָא עֲדִיפָא וְכֵן בְּרַיְיתָא דְּהַשּׁוֹאֵל לֹא קַשְׁיָא דְּר' יוֹחָנָן סָבַר כְּתַנָּא דְּהַכּוֹנֵס (ב"ק דף נו.) דְּקַאֲמַר לֹא אָמְרַתְּ בְּשׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כָּפֶל לְכָךְ שָׁלַח בָּהּ יַד חַיָּיב דְּקָאֵי אֲמַיְלְתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַ' יְהוּדָה:

רָבָא אָמַר לֹא תֵּימָא שְׁלִיחוּת יַד כו'. פִּרְשִׁ"י דְּסָבַר אֲפִילּוּ בְּרֵבִי אֶלְעָזָר וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְפִרְושִׁי הָא דְּקַאֲמַר וְאִידָךְ שְׁלֹא תֹאמַר דִּיו וְהָא תַּרְוַיְיהוּ צְרִיכִי לְאִינָשׁ צְרִיכָה חִסָּרוֹן לְר' אֶלְעָזָר דְּהָא לֵיכָּא שׁוֹמֵר שָׂכָר מִשּׁוֹמֵר חִנָּם דְּהָא בָּתַר הָכִי פָּרִיךְ וּלְמ"ד שְׁלִיחוּת יַד צְרִיכָה חִסָּרוֹן תַּרְתֵּי לְמָה לִי וּלְדִידְיהוּ לֵית לְפִנְיָן חַד מִתַּרְוַיְיהוּ לֵית לְהוּ מוֹקְמִינַן תַּרְוַיְיהוּ לְדִיוֵי וְהַיְינוּ מִשּׁוּם בְּדִפ"ל דְּסֵדֶר הַשְׁלִיחוּת יַד חַיָּיב בְּתַרְוַיְיהוּ גִּלּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא לְמִילְּךָ דִּין שֶׁל זֶה בְּזֶה דְּעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּדָקָא בָּא לְפָרֵשׁ דְּהָא דְּאָמַר ר"א דְּא וְדָא אַחַת הִיא לֹא שְׁנֵיהֶם צְרִיכִי לְגוּפַיְיהוּ כְּדַאֲמִינָן אֶלָּא שֶׁשְּׁנֵיהֶם מִיּוּחָדִין דְּגָמַר לְהוּ מִשּׁוֹאֵל וְסָבַר רָבָא קְרָנָא עֲדִיפָא וְשִׁפּוּר גָּמַר שׁוֹמֵר שָׂכָר מִשּׁוֹמֵר חִנָּם לְכוּלֵּי עָלְמָא דְּהָא מַזִּיק בְּרַיְיתָא דְּהַכּוֹנֵס (שם) סְבָרָה דְּלָא יְלִפִינָן דָּז מִזֶּה דְּקָתָנֵי לֹא אִם אָמַרְתָּ בְּשׁוֹמֵר חִנָּם כו':

חֲדָא לוֹמַר וְלָךְ שְׁלִיחוּת יַד'. אֵין צְרִיכָה חִסָּרוֹן. וְא"ת וְנִילַף מִשּׁוֹאֵל דְּאִיתָא צְרִיכָה חִסָּרוֹן דְּמִשְׁמַע מִשִּׁיכָה חַיָּיב בְּאוֹנְסֵיהּ אע"ג דְּלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ כִּדְאָמַר בְּפ' הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף צט.) גַּבֵּי שׁוֹאֵל קוֹרְדוֹם מֵחֲבֵירוֹ כ"ש שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּעָלִים שֶׁחַיָּיבִים וְי"ל בְּשׁוֹאֵל לְדַעַת בְּעָלִים חָשִׁיב כְּאִילּוּ נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ דִּלְדַעַת כֵּן אִי נַמִי שֶׁלֹּא לְדַעַת אֵינוֹ חָשִׁיב כְּאִילּוּ כְּבָר נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשָׁבִיל מְשִׁיכָה לְבַדָּהּ לְכָךְ לֹא יִלְפִינָן מִשּׁוֹאֵל אֶלָּא מְשִׁיכָה שֵׁשׁ בָּהּ חִסָּרוֹן: **חֲדָא** לְדִיוֵי וְחָדָא לְכְדְתַנְיָא. וּלְמ"ד נַמִי אֵינָהּ צְרִיכָה חִסָּרוֹן דְּצְרִיכֵי תַּרְוַיְיהוּ לְפִי שֵׁשׁ בָּכָ דִּיבוּיִין בָּזֶה כְּמוֹ בָּזֶה אִם לֹא שֶׁלֹּא יְדוֹ בְּמַלְאכֶת רֵעֵהוּ:

אמר

תוספות

וְאִי אוֹמַר. ר' יוֹחָנָן פָּלִיג אַדְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן נְהוֹרַאי רַבִּיהּ וְאָמַר אַף הִיא לְצוֹרֶךְ נֶאֱמְרָה וְלִרְ ס"ל כְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן נְהוֹרַאי לְמִידְרַשׁ מִינֵּיהּ דְּאִין צְרִיכָה חִסָּרוֹן דְּאִי מִקְּרָא קָפָא לֹא תִּיסֵּק אִדַּעְתִּין לְחַיּוּבֵיהּ עַד דְּמַחְסַר לֵיהּ: בְּשׁוֹמֵר חִנָּם נֶאֱמַר וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת וְגוֹ' וְאֶמְרִינַן בְּהַשּׁוֹאֵל (לקמן דף צה:) פָּרְשָׁה רִאשׁוֹנָה נֶאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר כְּתִיב שְׁבוּעַת ה' תִּהְיֶה וְגוֹ' וְאֶמְרִינַן בְּהַשּׁוֹאֵל (לקמן דף צה:) פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה נֶאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם שְׁנִיָּה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וּכְתִיב בְּתַרְוַיְיהוּ אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ אִם לֹא שָׁלַח בְּהַ"א מִשְׁמַע דְּבִשְׁלִיחוּת יַד וְלֹא פָּשַׁע בְּשִׁמְירָתוֹ דִּנְשִׁבָּע שֶׁלֹּא שָׁלַח בָּהּ יַד וְלֹא פָּשַׁע בְּשִׁמְירָתוֹ וּפָטוּר בְּדַאֲמְרִינַן לְקַמָּן בְּשִׁמְעָתִין דְּהָאי וְנִקְרַב שְׁבוּעַת הוּא: **שׁוֹמֵר שָׂכָר שְׁחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה.** דִּפָּרָשָׁה שְׁנִיָּה בּוֹ נֶאֱמְרָה וּכְתִיב בָּהּ אִם גָּנֹב יִגָּנֵב כו': **לֹא כ"ש.** שֶׁאִם שָׁלַח בָּהּ יַד חַיָּיב בְּאוֹנְסִין: **וְאִ"ת אַחַת הִיא.** כְּמִשְׁנָתֵנוּ שֶׁל זֹה כָּךְ מִשְׁנָתָהּ שֶׁל זוֹ לְפִי שֶׁשְּׁתֵּיהֶן הִזְהִירָה וְאֵין כָּאן מִקְרָא יָתֵר: **מַאי דָּא וְאִ"ת אַחַת הִיא.** לְמָה שְׁתֵּיהֶן שָׁווֹת הֲלֹא לֹא הִזְהִירָה הַשְּׁנִיָּה: **שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁפִּשַּׁע נִצְטָוּ בְּשְׁבוּעַת נָגַב.** כְּלוֹמַר גְּנֵבָה מִמֶּנּוּ וּבָאוּ עֵדִים שֶׁהִיא אֲצָלוֹ מִשֶּׁלּוֹ תְּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל דִּכְתִיב אִם לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב וגו' וְדִרְשִׁינַן בְּגֵבָב קָמָא (דף סג:) אִם לֹא יִמָּצֵא בְּמָה שְׁאָמַר אֶלָּא שֶׁהוּא עַצְמוֹ גָּנַבוֹ מַה כְּתִיב אֲחֵרִים אֲשֶׁר יַרְשִׁיעוּן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם אֲבָל שׁוֹמֵר שָׂכָר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם כֶּפֶל שֶׁאִם טָעַן וְנִגְנְבָה מִשְׁלֹּם קָרֵן שֶׁהֲרֵי הוּא חַיָּיב בִּנְגִיבָה וְטַעֲנָה אַחֶרֶת אֵינָהּ מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי כֶּפֶל: **קַרְנָא בְּלֹא שְׁבוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה.** חָמוּר שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁחַיָּיב בְּקָרֵן עַד שֶׁלֹּא נִשְׁבַּע וְלִשָּׁקֵר נִשְׁתַּבֵּד וּבָאוּ עֵדִים שֶׁהוּא גְּנֵבָה דִּכִי אִתְרְבִי בְּכֶפֶל בְּטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב לְאַחַר שְׁבוּעָה אִתְרְבִי בְּדִלְקַמָּן בְּשִׁמְעָתִין: **דָּבָא** לְמִיעֵט בְּשׁוֹמֵר חִנָּם כו':

מתני'

אֲמַר. אֲפִילּוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר מְצִי אָתֵיא דְּלֹא תֵּימָא כו': **יְתֵירִי מִשּׁוֹאֵל.** שֶׁחַיָּיבִין הַבְּהוּבִין בְּאוֹנְסִין בִּשְׁבִיל שֶׁכָּל הַנָּאָה שֶׁלּוֹ וְשׁוֹלְחָהּ שָׁלוֹ: **(וּמַה שׁוֹאֵל).** שֶׁחַיָּיבִין **בְּבַעֲלִים.** שֶׁלֹּא בָּהּ יַד לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ חַיָּיב בְּאוֹנְסִין: **שׁוֹמֵר חִנָּם וְשׁוֹמֵר שָׂכָר.** מְלַאכְתָּן שֶׁלֹּא לְדַעַת בְּעָלִים לֹא כ"ש חַיָּיבִים שׁוּב בְּאוֹנְסֵיהֶן: **לָמָּה נֶאֱמְרָה.** בִּשְׁתֵּיהֶן: חָדָא לוֹמַר לָךְ שְׁלִיחוּת יַד אֵינָהּ צְרִיכָה חִסָּרוֹן: **וְאִידָךְ.** הָאֲמוּרָה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר: **שֶׁלֹּא תֹאמַר דִּיו לַבָּא כו'.** אם לא נֶאֱמְרָה בְּשֹׁאֵל שׁוֹמֵרִין וְלִמְדָה מִשּׁוֹאֵל לְהַיּוֹתוֹ לְשִׁלְיחוּת יַד דְּשׁוֹמֵרִין שֶׁבָּא מִדֵּין שׁוֹאֵל לִהְיוֹת בְּנִדּוֹן: **מַה שׁוֹאֵל.** אם בְּעָלָיו עִמּוֹ פְּטוּר כְּתִיב הָכָא קְרָא יְתֵירָא לְחַיּוּבֵי אֲפִילּוּ בְּבַעֲלִים וְגִמְלִי אַף שׁוֹמְרִין שֶׁשִּׁלְּחוֹ יַד אם בְּעָלָיו עִמּוֹ יִפָּטְרוּ כְּתִיב קְרָא יְתֵירָא לְחַיּוּבֵי אֲפִילּוּ בְּבַעֲלִים וְגִמְלִי רַחֲמָנָא בְּהָהוּא דְּהוּא הַדִּין בְּוַדַּאי: **לִשְׁבוּעָה.** וְהֵכִי קָאָמַר אם לֹא יִמָּצֵא כְּמוֹהוּ שֶׁאָמַר שֶׁנִּגְנְבָה אֶלָּא הוּא גְּנֵבָה וְהוּא כְּבָר נִקְרַב אֶל הָדַיָּינִין לִשְׁבוּעָה וְנִשְׁבַּע לְשַׁקֵּר וְאח"כ בָּאוּ עֵדִים אֲשֶׁר יַרְשִׁיעוּן הַדַּיָּינִין יְשַׁלֵּם בְּפֶל: **אָתָה אוֹמֵר.** קְרִיכָה לִשְׁבוּעָה אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא קְרִיכָה לְדִיוֵי שֶׁמִּשְׁעָה שֶׁנִּתְנוּ בַּב"ד נִגְנְבָה אע"פ שֶׁלֹּא נִשְׁבַּע יְשַׁלֵּם בְּפֶל אם בָּאוּ עֵדִים: **נֶאֱמַר שְׁלִיחוּת יַד לְמַטָּה.** אצל שׁוֹמֵר שָׂכָר שְׁבוּעַת ה': תְּהֵיה בֵּין שְׁנֵיהֶם אם לֹא שָׁלַח: **וְנֶאֱמַר שְׁלִיחוּת יַד לְמַעְלָה** מַה לְּהַלָּן לִשְׁבוּעָה אַף כָּאן לִשְׁבוּעָה: **אֲבָל** לְמַטָּן נֶאֱמַר שׁוֹמֵר חִנָּם וְלֹא שׁוֹמֵר שָׂכָר וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מַה לְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל בְּלִסְטִים מְזוּיָין וּמִשּׁוֹמֵר חִנָּם לֹא כֵּן וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה וְמ"מ סְבִירָא לְהוּ לְר' יוֹחָנָן וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאִין לְלַמֵּד שׁוֹמֵר שָׂכָר מִשּׁוֹמֵר חִנָּם הֵקֵל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוּמְרָא שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּפֶל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְאִ"ג דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְדַאי חָמוּר שֶׁחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה וּמֵאן דְּלָא פָּרֵיךְ סָבַר דְּמִכָּפֵל אֲפִילּוּ פִּירְכָא לֹא עֲבִידְנָן מִשּׁוּם דְּמָה דְּמְשַׁלֵּם כָּפֶל הוּא מֵחֲמַת קוֹשְׁיָא שֶׁהוּא פּוֹטֵר עַצְמוֹ בְּנְגִיבָה בִּדְמְפָרֵשׁ בְּרֵישׁ מְכַלְתִּין (דף ד. ושם) גַּבֵּי תּוֹרַת חֲזָקוֹת לֹא פָּרֵיךְ אִתְּשְׁתָּא אִתֵּי שִׁפּוּר הָא דְּרֵישׁ הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף עה.) גַּבֵּי הָא דְּגָמַר גְּנֵבָה לְשׁוֹאֵל מִקַּ"ו דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּפָטוּר בְּאוֹנֶס וְחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה שׁוֹאֵל לֹא בְּכָל שֶׁכֵּן וּפָרֵיךְ מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּחַיָּיב בְּכָפֶל וּבְטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב וְטָבַח וּמוֹכֵר וְהַשְׁתָּא תֵּימָה לְפִי מַה דְּקָתָנֵי הָנֵי חוֹמְרֵי מַאי פָּרֵיךְ אִדְּרַבָּה כֵּיוָן שֶׁהוּא חָמוּר הָוֶה לוֹ לְיַפּוֹטְרוֹ מִגְּנֵבָה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּכָפֶל וְע"ק בְּרַיְיתָא גּוּפָהּ שׁוֹאֵל שֶׁחַיָּיב בִּשְׁבוּעָה וּמִתָּה כו' אִדְּרַבָּה הִיא הַנּוֹתֶנֶת דְּמִפְּנֵי שֶׁהוּא חָמוּר פָּטַר בּוֹ הַגְּנֵבָה כְּדֵי לְחַיְּבוֹ בְּכָפֶל וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אֲתֵי שִׁפּוּר וְא"ת לר' יוֹחָנָן דְּסָבַר הָכָא דְּמִכָּפֵל עֲבִידְנָן פִּירְכָא וְגַם סָבַר רַב יוֹסֵף בְּפֶרֶק הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נו. ושם) גַּבֵּי שׁוֹמֵר אֲבֵדָה לֹא' יוֹחָנָן דִּלְסִטִּים מְזוּיָין נָפֵל הוּא אִם כֵּן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בְּשׁוֹאֵל מנ"ל דִּכְי פָּרֵיךְ בְּהַשּׁוֹאֵל מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כָּפֶל בְּלִסְטִים מְזוּיָין וּמִשּׁוֹמֵר חִנָּם לֹא כֵּן וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה אַף שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁפִּשַּׁע נִצְטָוּ בִּשְׁבוּעַת נָגַב וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מַה לְּשׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל בְּלִסְטִים מְזוּיָין וּמִשּׁוֹמֵר שָׂכָר לֹא כֵּן וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה וְמ"מ סְבִירָא לְהוּ לְר' יוֹחָנָן וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאִין לְלַמֵּד שׁוֹמֵר שָׂכָר מִשּׁוֹמֵר חִנָּם הֵקֵל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוּמְרָא שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּפֶל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְאִ"ג דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְדַאי חָמוּר שֶׁחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה וּמֵאן דְּלָא פָּרֵיךְ סָבַר דְּמִכָּפֵל אֲפִילּוּ פִּירְכָא לֹא עֲבִידְנָן מִשּׁוּם דְּמָה דְּמְשַׁלֵּם כָּפֶל הוּא מֵחֲמַת קוֹשְׁיָא שֶׁהוּא פּוֹטֵר עַצְמוֹ בְּנְגִיבָה בִּדְמְפָרֵשׁ בְּרֵישׁ מְכַלְתִּין (דף ד. ושם) גַּבֵּי תּוֹרַת חֲזָקוֹת לֹא פָּרֵיךְ אִתְּשְׁתָּא אִתֵּי שִׁפּוּר הָא דְּרֵישׁ הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף עה.) גַּבֵּי הָא דְּגָמַר גְּנֵבָה לְשׁוֹאֵל מִקַּ"ו דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּפָטוּר בְּאוֹנֶס וְחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה שׁוֹאֵל לֹא בְּכָל שֶׁכֵּן וּפָרֵיךְ מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּחַיָּיב בְּכָפֶל וּבְטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב וְטָבַח וּמוֹכֵר וְהַשְׁתָּא תֵּימָה לְפִי מַה דְּקָתָנֵי הָנֵי חוֹמְרֵי מַאי פָּרֵיךְ אִדְּרַבָּה כֵּיוָן שֶׁהוּא חָמוּר הָוֶה לוֹ לְיַפּוֹטְרוֹ מִגְּנֵבָה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּכָפֶל וְע"ק בְּרַיְיתָא גּוּפָהּ שׁוֹאֵל שֶׁחַיָּיב בִּשְׁבוּעָה וּמִתָּה כו' אִדְּרַבָּה הִיא הַנּוֹתֶנֶת דְּמִפְּנֵי שֶׁהוּא חָמוּר פָּטַר בּוֹ הַגְּנֵבָה כְּדֵי לְחַיְּבוֹ בְּכָפֶל וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אֲתֵי שִׁפּוּר וְא"ת לר' יוֹחָנָן דְּסָבַר הָכָא דְּמִכָּפֵל עֲבִידְנָן פִּירְכָא וְגַם סָבַר רַב יוֹסֵף בְּפֶרֶק הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נו. ושם) גַּבֵּי שׁוֹמֵר אֲבֵדָה לֹא' יוֹחָנָן דִּלְסִטִּים מְזוּיָין נָפֵל הוּא אִם כֵּן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בְּשׁוֹאֵל מנ"ל דִּכְי פָּרֵיךְ בְּהַשּׁוֹאֵל מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל בְּלִסְטִים מְזוּיָין וּמִשּׁוֹמֵר חִנָּם לֹא כֵּן וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה אַף שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁפִּשַּׁע נִצְטָוּ בִּשְׁבוּעַת נָגַב וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מַה לְּשׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל בְּלִסְטִים מְזוּיָין וּמִשּׁוֹמֵר שָׂכָר לֹא כֵּן וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה וְמ"מ סְבִירָא לְהוּ לְר' יוֹחָנָן וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאִין לְלַמֵּד שׁוֹמֵר שָׂכָר מִשּׁוֹמֵר חִנָּם הֵקֵל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוּמְרָא שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּפֶל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְאִ"ג דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְדַאי חָמוּר שֶׁחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה וּמֵאן דְּלָא פָּרֵיךְ סָבַר דְּמִכָּפֵל אֲפִילּוּ פִּירְכָא לֹא עֲבִידְנָן מִשּׁוּם דְּמָה דְּמְשַׁלֵּם כָּפֶל הוּא מֵחֲמַת קוֹשְׁיָא שֶׁהוּא פּוֹטֵר עַצְמוֹ בְּנְגִיבָה בִּדְמְפָרֵשׁ בְּרֵישׁ מְכַלְתִּין (דף ד. ושם) גַּבֵּי תּוֹרַת חֲזָקוֹת לֹא פָּרֵיךְ אִתְּשְׁתָּא אִתֵּי שִׁפּוּר הָא דְּרֵישׁ הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף עה.) גַּבֵּי הָא דְּגָמַר גְּנֵבָה לְשׁוֹאֵל מִקַּ"ו דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּפָטוּר בְּאוֹנֶס וְחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה שׁוֹאֵל לֹא בְּכָל שֶׁכֵּן וּפָרֵיךְ מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּחַיָּיב בְּכָפֶל וּבְטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב וְטָבַח וּמוֹכֵר וְהַשְׁתָּא תֵּימָה לְפִי מַה דְּקָתָנֵי הָנֵי חוֹמְרֵי מַאי פָּרֵיךְ אִדְּרַבָּה כֵּיוָן שֶׁהוּא חָמוּר הָוֶה לוֹ לְיַפּוֹטְרוֹ מִגְּנֵבָה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּכָפֶל וְע"ק בְּרַיְיתָא גּוּפָהּ שׁוֹאֵל שֶׁחַיָּיב בִּשְׁבוּעָה וּמִתָּה כו' אִדְּרַבָּה הִיא הַנּוֹתֶנֶת דְּמִפְּנֵי שֶׁהוּא חָמוּר פָּטַר בּוֹ הַגְּנֵבָה כְּדֵי לְחַיְּבוֹ בְּכָפֶל וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אֲתֵי שִׁפּוּר וְא"ת לר' יוֹחָנָן דְּסָבַר הָכָא דְּמִכָּפֵל עֲבִידְנָן פִּירְכָא וְגַם סָבַר רַב יוֹסֵף בְּפֶרֶק הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נו. ושם) גַּבֵּי שׁוֹמֵר אֲבֵדָה לֹא' יוֹחָנָן דִּלְסִטִּים מְזוּיָין נָפֵל הוּא אִם כֵּן גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה בְּשׁוֹאֵל מנ"ל דִּכְי פָּרֵיךְ בְּהַשּׁוֹאֵל מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל בְּלִסְטִים מְזוּיָין וּמִשּׁוֹמֵר חִנָּם לֹא כֵּן וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה אַף שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁפִּשַּׁע נִצְטָוּ בִּשְׁבוּעַת נָגַב וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מַה לְּשׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁכֵּן מְשַׁלֵּם כֶּפֶל בְּלִסְטִים מְזוּיָין וּמִשּׁוֹמֵר שָׂכָר לֹא כֵּן וְלִפְנֵי מָה דְּפָרִישְׁית אִיבָּעֵית אֵימָא קְרָא בְּלֹא בְּשׁוּעָה עֲדִיפָא מִכְּפִילָא בִּשְׁבוּעָה וְמ"מ סְבִירָא לְהוּ לְר' יוֹחָנָן וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאִין לְלַמֵּד שׁוֹמֵר שָׂכָר מִשּׁוֹמֵר חִנָּם הֵקֵל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוּמְרָא שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּפֶל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְאִ"ג דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר וְדַאי חָמוּר שֶׁחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה וּמֵאן דְּלָא פָּרֵיךְ סָבַר דְּמִכָּפֵל אֲפִילּוּ פִּירְכָא לֹא עֲבִידְנָן מִשּׁוּם דְּמָה דְּמְשַׁלֵּם כָּפֶל הוּא מֵחֲמַת קוֹשְׁיָא שֶׁהוּא פּוֹטֵר עַצְמוֹ בְּנְגִיבָה בִּדְמְפָרֵשׁ בְּרֵישׁ מְכַלְתִּין (דף ד. ושם) גַּבֵּי תּוֹרַת חֲזָקוֹת לֹא פָּרֵיךְ אִתְּשְׁתָּא אִתֵּי שִׁפּוּר הָא דְּרֵישׁ הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף עה.) גַּבֵּי הָא דְּגָמַר גְּנֵבָה לְשׁוֹאֵל מִקַּ"ו דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּפָטוּר בְּאוֹנֶס וְחַיָּיב בִּנְגִיבָה וַאֲבֵדָה שׁוֹאֵל לֹא בְּכָל שֶׁכֵּן וּפָרֵיךְ מָה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּחַיָּיב בְּכָפֶל וּבְטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב וְטָבַח וּמוֹכֵר וְהַשְׁתָּא תֵּימָה לְפִי מַה דְּקָתָנֵי הָנֵי חוֹמְרֵי מַאי פָּרֵיךְ אִדְּרַבָּה כֵּיוָן שֶׁהוּא חָמוּר הָוֶה לוֹ לְיַפּוֹטְרוֹ מ

מתני' צְרָרָן. בְּסוּדְרוֹ וּתְפִלִּין לְשׁוֹן דָּבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן: שֶׁאֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר

אָמַר שְׁמוּאֵל בִּכְפִים אֵין לָהֶם שְׁמִירָה כּוֹ'. צְרִיךְ עִיּוּן אִם שָׁמַר בִּקְרָקַע וְנִגְנְבוּ מִשָּׁם אִם שׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּיב וּבְפֶרֶק הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נו. ושם ד"ה כגון) מִשְׁמַע דְּחַיָּיב דְּפָרֵיךְ אַבַּיֵי לְרַב יוֹסֵף וְהָאָמַר ר' יוֹחָנָן הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב בְּאַבִּידָה מִשְׁלֹם תְּשַׁלּוּמֵי כֶּפֶל וְאִי שׁוֹמֵר אַבִּידָה שׁוֹמֵר שָׂכָר הַיְינוּ קַרְקַע בְּעֵי פָּרִיךְ דְּלוֹקְמָא בְּטוֹעֵן וּמֵאִי פָּרִיךְ דִּלְמָא בְּגַנָּב בְּאוֹנֶס כְּגוֹן שֶׁהֶעֱמִיק

מתני' המפקיד צְרוֹרוֹת אוֹ שֶׁמָּסְרָם לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ הַקְּטַנִּים וְנָעַל בִּפְנֵיהֶם שֶׁלֹּא בָּרְאוּ חַיָּב שֶׁלֹּא שָׁמַר בְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים וְאִם שָׁמַר בְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים פָּטוּר: **גמ'** בְּשֶׁלָּמָּא כּוּלְּהוּ שֶׁלֹּא שָׁמַר בְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים אֶלָּא צְרוֹרוֹת וְהַפְקִילַן לַאֲחוֹרָיו אוֹ שֶׁמָּסְרָם מַאי הָוֵה לֵיהּ לְמֶעְבַּד אָמַר רָבָא א"ר יִצְחָק אָמַר קְרָא וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ אע"פ שֶׁצְּרוּרִין יִהְיוּ בְּיָדֶךָ וְא"ר יִצְחָק לְעוֹלָם יְהֵא כַּסְפּוֹ שֶׁל אָדָם מְצוּי בְּיָדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ וְא"ר יִצְחָק לְעוֹלָם יַשְׁלִישׁ אָדָם אֶת מָעוֹתָיו שָׁלִישׁ בְּקַרְקַע וּשְׁלִישׁ בְּפַרְקְמַטְיָא וּשְׁלִישׁ תַּחַת רַגְלוֹ וְא"ר יִצְחָק אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֶלָּא בְּדָבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן שֶׁנֶּאֱמַר יְצַו ה' אִתְּךָ אֶת הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ וְגוֹ' אוֹמֵר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שֶׁתִּשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ הַתְחֵל לְמוֹד אוֹמֵר בָּרוּךְ הַשּׁוֹלֵחַ בְּרָכָה בְּבָרִי הַזָּה מָדָד וְאח"כ בְּיָרִיךְ הֲרֵי זֶה תְּפִילַּת שָׁוְא לְפִי שֶׁאֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה לֹא בְּדָבָר הַשָּׁקוּל וְלֹא בְּדָבָר הַמְדוּד וְלֹא בְּדָבָר הַמָּנוּי אֶלָּא בְּדָבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן שֶׁנֶּאֱמַר יְצַו ה' אִתְּךָ אֶת הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ אָמַר שְׁמוּאֵל בִּכְפִים אֵין לָהֶם שְׁמִירָה אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁבַּעֲרָב שָׁבַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּלְמָא אַטְרוחֵי רַבָּנָן וְאִי שָׁהָא לְמֹצָאֵי שַׁבָּת שִׁעּוּר לְמִקְבְּרִינְהוּ וְלֹא קַבְּרִינְהוּ מְחַיֵּב וְאִי צְרִיכָא מַרְבָּנָן הוּא סָבַר דִּלְמָא מִיבְּעֵי לֵיהּ זוּזֵי לְאַבְּדוּלְתָּא וְהַאי דְּשָׁכִיחִי גְּשׁוּשֵׁי אֵין לָהֶן שְׁמִירָה אֶלָּא בִּשְׁמֵי קוֹרָה וְהַאי דְּשָׁכִיחִי פְּרוּמֵאי אֵין לָהֶם שְׁמִירָה אֶלָּא בֵּינֵי אוּרְבֵי אָמַר רָבָא וּמוֹדֶה שְׁמוּאֵל בִּכוֹתֶל (אי נמי בֵּין הַקְּרָנוֹת) וְהַאי דְּשָׁכִיחִי טִפְחֵי אֵין לָהֶן שְׁמִירָה אֶלָּא בְּמֻפָּח הַמְסוּדְּ לְקַרְקַע אוֹ בְּמֻפָּח הַמְסוּדְּ לְשִׁמֵּי קוֹרָה א"ל רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף לְרַב אַשֵׁי הָתָם תְּנַן חֲמֵשׁ שְׁנָפְלָה עָלָיו מִפּוֹלֶת חֲרֵי הוּא כְּמִבּוֹעֵר רשב"ג אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵין הַכֶּלֶב יָכוֹל לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו וְתָנָא קַמָּא חֲמִישָׁה הַכֶּלֶב ג' טְפָחִים הָכָא מַאי מִי בְּעֵינַן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ לֹא אָמַר לֵיהּ הָתָם מְשׁוּם רֵיחָא בְּעֵינַן ג' טְפָחִים הָכָא מְשׁוּם אִיכְּפוּיֵי מְעֵינָא לֹא בְּעֵינַן ג' טְפָחִים וְכַמָּה אָמַר רַפְרָם מִסֵּיכְרָא מָפָּח הֲוֵה וּבָרָא דְּאַפְקִיד זוּזֵי גַּבֵּי חֲבֵרֵיהּ אוֹתְבִינְהוּ בְּצְרִיפָא דְּאוּרְבֵּי אִינְגּוּב אָמַר רַב יוֹסֵף אע"ג דִּלְעָנַיִן גַּבֵּי נְטִירוּתָא הֵיא לְעָנַיִן גְּנֵבָה פְּשִׁיעוּתָא הֵיא חֲזָה תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּב וְאֵיכָא דְּאָמְרֵי אע"ג דִּלְעָנַיִן גְּנֵבָה פְּשִׁיעוּתָא הֵיא לְעָנַיִן גַּבֵּי נְטִירוּתָא הֵיא וְתִתְחַלְּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר וְהִילְכָתָא תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּב הָהוּא גַּבְרָא דְּאַפְקִיד זוּזֵי גַּבֵּי חֲבֵרֵיהּ א"ל הַב לִי זוּזֵי אָמַר לֵיהּ לָא יָדַעְנָא הֵיכָא אוֹתְבִינְהוּ אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבָּא א"ל לָא בָּל לֹא יָדַעְנָא פְּשִׁיעוּתָא הִיא זִיל שַׁלֵּים הָהוּא גַּבְרָא דְּאַפְקִיד זוּזֵי גַּבֵּי חֲבֵרֵיהּ אַשְׁלְמִינְהוּ לְאִימֵּיהּ וְאוֹתְבִינְהוּ בְּקַרְטָלִיתָא וְאִינְגּוּב אָמַר רָבָא הֵיכִי נַדְּיְינִי דַּיְינֵי לְהַאי דִּינָא נֵימָא לֵיהּ לְדִידֵיהּ זִיל שַׁלֵּים אָמַר

כל

מתני' הַמַּפְקִיד מָעוֹת אֵצֶל חֲבֵרוֹ צְרָרָן וְהִפְקִילָן לַאֲחוֹרָיו אוֹ שֶׁמָּסְרָם לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ הַקְּטַנִּים וְנָעַל בִּפְנֵיהֶם שֶׁלֹּא בָּרְאוּ חַיָּב שֶׁלֹּא שָׁמַר בְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים וְאִם שָׁמַר בְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים פָּטוּר: **גמ'** בְּשֶׁלָּמָּא כּוּלְּהוּ שֶׁלֹּא שָׁמַר בְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים אֶלָּא צְרוֹרוֹת וְהִפְקִילָן לַאֲחוֹרָיו מַאי הָוֵה לֵיהּ לְמֶעְבַּד אָמַר רָבָא א"ר יִצְחָק אָמַר קְרָא וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ אע"פ שֶׁצְּרוּרִין יִהְיוּ בְּיָדֶךָ וְא"ר יִצְחָק לְעוֹלָם יְהֵא כַּסְפּוֹ שֶׁל אָדָם מְצוּי בְּיָדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ וְא"ר יִצְחָק לְעוֹלָם יַשְׁלִישׁ אָדָם אֶת מָעוֹתָיו שָׁלִישׁ בְּקַרְקַע וּשְׁלִישׁ בְּפַרְקְמַטְיָא וּשְׁלִישׁ תַּחַת רַגְלוֹ וְא"ר יִצְחָק אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֶלָּא בְּדָבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן שֶׁנֶּאֱמַר יְצַו ה' אִתְּךָ אֶת הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ וְגוֹ' אוֹמֵר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שֶׁתִּשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ הַתְחֵל לְמוֹד אוֹמֵר בָּרוּךְ הַשּׁוֹלֵחַ בְּרָכָה בְּבָרִי הַזֶּה מָדָד וְאח"כ בְּיָרִיךְ הֲרֵי זֶה תְּפִילַּת שָׁוְא לְפִי שֶׁאֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה לֹא בְּדָבָר הַשָּׁקוּל וְלֹא בְּדָבָר הַמְדוּד וְלֹא בְּדָבָר הַמָּנוּי אֶלָּא בְּדָבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן שֶׁנֶּאֱמַר יְצַו ה' אִתְּךָ אֶת הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ אָמַר שְׁמוּאֵל בִּכְפִים אֵין לָהֶם שְׁמִירָה אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁבַּעֲרָב שָׁבַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּלְמָא אַטְרוחֵי רַבָּנָן וְאִי שָׁהָא לְמֹצָאֵי שַׁבָּת שִׁעּוּר לְמִקְבְּרִינְהוּ וְלֹא קַבְּרִינְהוּ מְחַיֵּב וְאִי צְרִיכָא מַרְבָּנָן הוּא סָבַר דִּלְמָא מִיבְּעֵי לֵיהּ זוּזֵי לְאַבְּדוּלְתָּא וְהַאי דְּשָׁכִיחִי גְּשׁוּשֵׁי אֵין לָהֶן שְׁמִירָה אֶלָּא בִּשְׁמֵי קוֹרָה וְהַאי דְּשָׁכִיחִי פְּרוּמֵאי אֵין לָהֶם שְׁמִירָה אֶלָּא בֵּינֵי אוּרְבֵי אָמַר רָבָא וּמוֹדֶה שְׁמוּאֵל בִּכוֹתֶל (אי נמי בֵּין הַקְּרָנוֹת) וְהַאי דְּשָׁכִיחִי טִפְחֵי אֵין לָהֶן שְׁמִירָה אֶלָּא בְּמֻפָּח הַמְסוּדְּ לְקַרְקַע אוֹ בְּמֻפָּח הַמְסוּדְּ לְשִׁמֵּי קוֹרָה א"ל רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף לְרַב אַשֵׁי הָתָם תְּנַן חֲמֵשׁ שְׁנָפְלָה עָלָיו מִפּוֹלֶת חֲרֵי הוּא כְּמִבּוֹעֵר רשב"ג אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵין הַכֶּלֶב יָכוֹל לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו וְתָנָא קַמָּא חֲמִישָׁה הַכֶּלֶב ג' טְפָחִים הָכָא מַאי מִי בְּעֵינַן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ לֹא אָמַר לֵיהּ הָתָם מְשׁוּם רֵיחָא בְּעֵינַן ג' טְפָחִים הָכָא מְשׁוּם אִיכְּפוּיֵי מְעֵינָא לֹא בְּעֵינַן ג' טְפָחִים וְכַמָּה אָמַר רַפְרָם מִסֵּיכְרָא מָפָּח הֲוֵה וּבָרָא דְּאַפְקִיד זוּזֵי גַּבֵּי חֲבֵרֵיהּ אוֹתְבִינְהוּ בְּצְרִיפָא דְּאוּרְבֵּי אִינְגּוּב אָמַר רַב יוֹסֵף אע"ג דִּלְעָנַיִן גְּנֵבָה נְטִירוּתָא הֵיא לְעָנַיִן גְּנֵבָה פְּשִׁיעוּתָא הֵיא חֲזָה תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּב וְאֵיכָא דְּאָמְרֵי אע"ג דִּלְעָנַיִן גְּנֵבָה פְּשִׁיעוּתָא הֵיא לְעָנַיִן גַּבֵּי נְטִירוּתָא הֵיא וְתִתְחַלְּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר וְהִילְכָתָא תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּב הָהוּא גַּבְרָא דְּאַפְקִיד זוּזֵי גַּבֵּי חֲבֵרֵיהּ א"ל הַב לִי זוּזֵי אָמַר לֵיהּ לָא יָדַעְנָא הֵיכָא אוֹתְבִינְהוּ אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבָּא א"ל לָא בָּל לֹא יָדַעְנָא פְּשִׁיעוּתָא הִיא זִיל שַׁלֵּים הָהוּא גַּבְרָא דְּאַפְקִיד זוּזֵי גַּבֵּי חֲבֵרֵיהּ אַשְׁלְמִינְהוּ לְאִימֵּיהּ וְאוֹתְבִינְהוּ בְּקַרְטָלִיתָא וְאִינְגּוּב אָמַר רָבָא הֵיכִי נַדְּיְינִי דַּיְינֵי לְהַאי דִּינָא נֵימָא לֵיהּ לְדִידֵיהּ זִיל שַׁלֵּים אָמַר

כל

שֶׁאֵין הַכֶּלֶב יָכוֹל לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו. וְאִם תֹּאמַר וְהָתַנְיָא בְּתוֹסְפְתָּא א"נ הָכָא שִׁיּוּשׁ שָׁם חֲמֵץ בְּוַדַּאי אֵינוֹ פָּטוּר מִשּׁוּם חֲשָׁשֶׁת עֲקָרָה דְּהָכָא מְבָעֲיָא לַן בְּסִפְחֵים (דף י.) כַּיָּבֵר בְּפִי נָחָשׁ צָרִיךְ חֲבֵר לְהוֹצִיאוֹ אוֹ לֹאו: **ה"ג** ר"ח דְּהִילְכְתָא תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּב. וְכֵן מוֹכֵחַ בִּשְׁלֹחֵי הַפּוֹעֲלִים (לקמן דף צא:) דְּהִילְכְתָא דְּחַיָּב דְּפָרֵיךְ אַבַּיֵי אִי הָכִי תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס הוּא וְחַיָּב וְכֵן מוֹכֵחַ רֵישׁ פֶּרֶק הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נו.) דְּדוֹקָא הֵיכָא שֶׁיְּכוֹל לְהִיוֹת שֶׁהָאוֹנֶס לֹא הָיָה נֶאֱרָע אֲם לֹא פָּשַׁע בָּהּ וְיָצְאת בְּלֹא פְּשִׁיעָה אֲבָל פָּשַׁע בָּהּ וְאַחַר כָּךְ בָּא הָאוֹנֶס לֹא מִיחַיַּב וּמַתְנִי' פָּטוּר דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת בָּא לוֹ וְכוֹ' וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּצָרִיךְ דְּאוּרְבֵּי הָוֵי שְׁמִירָה מְעַלְיָא לְזוּזֵי לְעִנְיַן גַּבֵּי כְּמוֹ שְׁקָרְקַע לְהַכֵּי קָרֵי לֵיהּ לְעִנְיַן גַּבֵּי אוֹנֵס:

כל

כָּל הַמַּפְקִיד עַל דַּעַת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו הוּא מַפְקִיד. אומר ר"ת דְּהֵיינוּ לְעִנְיַן שֶׁאִינוֹ יָכוֹל לוֹמַר אֵת מֵהַמָּעוֹת לִי בִּשְׁבוּעָה וְלֹא הַאי אָבֵל אִם פִּשְׁעוּ אַפֵּי אֵין לָהֶם מַה לְּשַׁלֵּם יִשְׁלַם הַנִּפְקָד דְּאִם לֹא כֵּן בָּל מַה שֶּׁהוּפְקַד אֵצֶל בְּעה"ב תָּבֵא אִשְׁתּוֹ וְתִתְבַּע וְתִתְאַכֵּל וְתִפָּקֵד וְלִכְךְ נָמֵי הָכָא מִשְׁתַּבַּעְא אִמִּיה דְּהַנְהוּ זוּזֵי אוֹתְבִינְהוּ בְּקַרְטָלֵיתָא שֶׁלָּא פָּשְׁעָה וְהָא דְּקָאָמַר נַיְמָא לָהּ לְאִימֵּיי מִשּׁוּם דְּאִם לֹא הָיָה לָהּ מַה לְּשַׁלֵּם שִׁיפְטֹר הַנִּפְקָד אֶלָּא תְּשַׁלֵּם לִבְנָהּ כְּשֶׁיִּהְיֶה לָהּ:

נַיְמָא לֵיהּ לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס זִיל שַׁלֵּים אָמַר (אַנָא) לְבַקָּרָא מִסְתַּיְּיהּ. מִשְּׁמַע דְּאִם לֹא הָיְתָה זֹאת הַטַּעֲנָה תָּבֵי פּוֹשֵׁעַ וְחַיֵּיב וְקָשֶׁה דִּבְפ' ד' וְז"ל (ב"ק דף לט. ושם ד"ה דאי) אֲמַרִינַן מֵעֲלַיְיתָא מֵאן מֵעֲלַיְיתוּמִים דְּאִי אָמְרַת מֵעֲלַיְיתָא אַפּוֹטְרוֹפּוֹס מִמְּנֵעי וְלֹא עֲבְדֵי אֶלָּמָא פְּטוּרִים מִן הַפְּשִׁיעָה וּמִמְּתֵי דְּתִנְּזִקִין (גיטין דף נב.) דְּקָתָנֵי מִינֵּיהּ ב"ד לֹא יִשְׁבֹּעַ מִינֵּיהּ אֲבֵי יְתוֹמִים יִשְׁבַּע אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר חִילּוּף הַדְּבָרִים אֵין לְהוֹדִיהּ דְּחַיֵּיב בְּפְשִׁיעָה דִּי"ל דְּהַשְׁבוּעָה לָא הָיְיָה שֶׁלֹּא פָּשַׁע אֶלָּא עֹבֵד כֹּלוֹם מִשֶּׁלָּהֶם מִשּׁוּם דְּמוֹרֵי הֵיתֵּירָא דְּטָרֵח קְמֵיהּ וְי"ל דְּדִיבּוּר אַפּוֹטְרוֹפּוֹס חַיֵּיב בְּפְשִׁיעָה כִּדְמְשַׁמַע הָכָא וְלֹא מִמְּנַע כֵּיוָן שֶׁהַחֲזִיקוּהוּ בְּנֶאֱמָן אֲבָל הָתָם שֶׁלֹּא מִנּוּהוּ לְצוֹרֶךְ הַיְתוֹמִים אֶלָּא לְהַקָּנַת הַעוֹלָם שֶׁלֹּא יִזּוֹקוּ מִשּׁוּרַת הַדִּין דְּוַקָא הַיְשִׁינְעִין דִּלְמָא מִמְּנֵעי וְהָכֵי אִיתָא בִּירוּשְׁלְמִי פֶּרֶק הַנִּזְקִין דְּקָאָמַר אִתְיָא דר' יוֹחָנָן כְּרַבָּנָן דְּתַמְיְיהּ פִּירוּשׁ כְּרַבָּנָן דְּאָמְרִי מִנּוּהוּ בנ"ד לֹא יִשְׁבַּע אֵפִילּוּ סָבָר כְּאַבָּא שָׁאוּל בְּעֵי הַהוּא בַּר נָשׁ מֵיתֵן בְּגִין דְּמִתְקְרֵי מְהֵימָן פִּ' רוֹצֶה לִיתֵּן אִם יִפְשַׁע וְלֹא יְמַנֵּע כֵּיוָן שֶׁנִּתְקָרֵא נֶאֱמָן אֲבָל הָכָא שֶׁלֹּא הוּעֲמַד אֶלָּא לְתַקָּנַת הָעוֹלָם הַיְשִׁינְעִין דִּלְמָא מִמְּנַע אִתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא כְּאַבָּא שָׁאוּל בְּתַמְיְיהּ אֵפִילּוּ סָבַר כְּרַבָּנָן אָדָם מַבְרִיחַ עַצְמוֹ מִן הַשְּׁבוּעָה וְאֵין מַבְרִיחַ עַצְמוֹ מִן הַתַּשְׁלוּמִין פֵּירוּשׁ כְּשֶׁיִּדְּעוּ שֶׁפָּשַׁע רוֹצֶה לְשַׁלֵּם אֲבָל אִם נֶאֱבַד אֵינוֹ חַפֵּץ לְשַׁבֵּעַ שֶׁלֹּא פָּשַׁע דא"כ חוֹשְׁדִין אוֹתוֹ:

הָכָא בְּסַפְסִירָא דְּקַל מַהֲכָא וְחַבֵּן לְהָכָא. וּמִסַּפְסִירָא לֵיהּ בְּהָא דְּיָנֵא אַלִּיבָּא דְּר' יוֹסֵי דְּאָמַר תַּחְזוֹר פָּרָה לְבַעֲלִים הָרִאשׁוֹנִים אֶלָּמָא מַשְׁכִּיר בְּמָקוֹם שׁוֹכֵר קָאֵי וְאֵית לֵיהּ דְּיָנָא בְּהָנֵי שׁוֹכֵר הָכָא נָמֵי סַפְסִירָא בְּמָקוֹם יְתוֹמֵי קָאֵי וְאֵית לֵיהּ דְּיָנָא בְּהָנֵי בְּקָרָא בְּאִילּוּ חַיֵּי שׁוֹמֵר שָׁלוֹ אוֹ דְּלָמָא לֹא דָּמֵי דְּהָתָם וַדַּאי מַשְׁכִּיר בְּמָקוֹם שׁוֹכֵר דְּשׁוֹכֵר שַׁיָּיךְ בְּגוּף הַפָּרָה שֶׁהֲרֵי שָׁכְרָהּ אֲבָל גַּבֵּי יְתוֹמִי כֵּיוָן דְּמָקַח טָעוּת הוּא אֵין לָהֶם בְּגוּף הַשּׁוֹר מְאוּמָה אֵיךְ יַעֲמוֹד הַסַּפְסִירָא בְּמָקוֹם וּמֵהוּ אִי לְאו דְּקָעֵין בְּקָרָא אֲנָא בְּהָנֵי תּוֹרֵאי אוֹקְימְתָּא הָוֵה פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּיָנָא בְּהָנֵי דְּמָקַח טָעוּת הוּא וְלֵית לֵיהּ דְּיָנָא בְּהָנֵי סַפְסִירָא

כֵּיוָן דְּפָשַׁע חַיֵּיב דְּסַפְסִירָא תּוֹבֵעַ לְיִתְמֵי שׁוֹרוֹ שֶׁמֵּת בְּפְשִׁיעָה תָּם שׁוֹמְרִים חִנָּם עָלָיו וְהֵיכִי תִּימְרוּם יְחַזְרוּ עַל הַבָּקָרָא שֶׁיִּפְטְרֵם מִן הַסַּפְסִירָא כִּי פּוֹשֵׁעַ הוּא:

דְּמֵי בְּשֶׁר בְּזוּל. פֵּרוּשׁ הַטֵּעַל שֶׁפָּשְׁרָה בֵּינֵיהֶם וְרַבֵּינוּ תָּם פֵּירֵשׁ דְּדִין גְּמוּר הוּא דְּאִם הָיָה מוֹדִיעוֹ הָיָה הַסַּפְסִירָא שׁוֹחֲטוֹ מִיָּד וּמוֹכְרוֹ בְּזוּל וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהִשְׁתַּוּתוֹ עַד יוֹם הַשּׁוֹק שֶׁהָיָה מֵת קוֹדֶם:

מַי אָמַר לִי מֵהַאי רַמֵּי מֵהַאי לֹא תַּרְמֵי. וְאִם תֹּאמַר דְּבַפ' הַתַּקַּבָּל (גיטין דף סה: ושם ד"ה הא) תָּנֵי חָדָא עָרֵב לִי בְּתַמְרֵי וְעָרַב לִי בְּגַרְגְּרוֹת עֵירְבוּ לוֹ בְּגַרְגְּרוֹת עֵירְבוּ לוֹ בְּתַמְרֵי וְתַנְיָא אִידָךְ אֵין עֵירְבוּ לוֹ עֵירוּב כֵּאן בְּשֶׁלּוֹ כֵּאן בְּשֶׁל חֲבֵירוֹ קַשְׁיָא דְּשֶׁלּוֹ חַיֵּי מַהֲנָא לֵיהּ וְקַשְׁיָא דְּשֶׁל חֲבֵירוֹ דְּלָא מַהֲנָא לֵיהּ וְלָא אַיְיתֵי לֵיהּ מִידֵּי וְהָא דְּאָמַר אַבָּא שָׁאוּל אֵין לְהוֹדִיהּ דְּחַיֵּיב בְּפְשִׁיעָה הָוֵה אַ"ג דְּמָקַח טָעוּת הוּא וְלֵית לֵיהּ דְּיָנָא בְּהָנֵי סַפְסִירָא וְהֵיכִי תִּימְרוּם יְחַזְרוּ עַל הַבָּקָרָא שֶׁיִּפְטְרֵם מִן הַסַּפְסִירָא כִּי פּוֹשֵׁעַ הוּא:

נִכְסֵי. פֵּרוּשׁ שֶׁהָיָה הַכְשׁוֹן מְלֵא קוֹצִים וְלֹא הִשְׁבִּיחַ בְּשָׂכָר כ"א מֵעוֹת וא"ת פְּשִׁיטָא שֶׁלֹּא יִתֵּן יוֹתֵר אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁשָּׁוֶה לְהַטִּיל בְּשָׂכָר ר"ל דְּאַע"פ שֶׁהֵיוּ שָׁוִים יוֹתֵר לְמֹאבֵד בְּהֶמְתּוֹ לֹא יְשַׁלֵּם אֶלָּא מַה שֶּׁשָּׁוֶה לְשָׂכָר דְּרְאוּיִן הֵם לְבַהֲמָתוֹ כְּדְאָמַר בְּהָמוּצִיא (יין) (שבת דף עז:) דְּגַמְלָא זוּטְרָא גְּנוּבְתֵיהּ מְשׁוּם דְּאָבְלָה כִּיסֵי כִּי הֵיכִי דְּלֹא לִישְׁתְּרוּ בָּהּ ור"ח פֵּירֵשׁ כִּיסֵי הוּא שְׁבוּשׁ שֶׁצָּרִיךְ רִיבּוּי וּבְלָא רִיבּוּי אֵין שָׁוֶה לְהַטִּיל בְּשָׂכָר וְלִכְךְ לֹא הָיָה שָׂכָר טוֹב וְקַמ"ל שֶׁלֹּא יְשַׁלֵּם אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁשָּׁוֶה הַשָּׂכָר אע"פ שֶׁהֵיוּ שָׁוִים הַרְבֵּה יוֹתֵר שֶׁבְּדָבָר מוּעָט הָיָה נַעֲשֶׂה הֲרִיסוֹתָיו:

נמאי

ומשלם

ומשלם

ומשלם לו דמי כיסי. דמי כשות של קוצים לפי מה שהשבית: **גמ'** משום דצורייתו לא ישתמש בהן. בתמיה ומה גילוי דעת יש כאן שאין חפץ שישתמש בהם מאחר שאם הן מותרין קאמרת ישתמש בהן דהמפקיד אצלו יודע שהוא צריך תדיר למעות צרוריו נמי ישתמש בדרך כל אדם לצורר מעותיו. **ואפילו נאנסו.** קאמר מתני' דחייב באחריותן ואפילו לא נשתמש בהן דמשהשתא הוי שואל עליה: **נאנסו לא.** כל זמן שלא נשתמש לא הוי שואל אלא אבוד אבדו דקא חייב בשומר שכר: **ואי שואל לא חיי שומר שכר נמי לא חיי.** מה שכר נטל על שמירתם מהנה. לבעלים: **המפקיד פעות.** גזבר שהמפקיד מעות הקדש כיסבור שהן שלו: **לא פעל גזבר.** שהרי לא ברשות הוצאין ואינו שלוחו: **מותרין.** דהוה ליה כגוזל רשות והוה ליה שלוחו: **לפיכך אם הוציא.** שולחני פעל גזבר: **ואי אמרת אפילו נאנסו.** תנא מתני' דחייב באחריותן נמצא משעה שהמפקידו אצלו יצאו מרשות הקדש ובאו לרשות שולחני ונעשה כמו שלקח לו ואין הוצאה גדולה מזו מאי איריא הוציא: **אירי דחנא רישא הוציא.** לאשמועינן רבותא דאפילו הוציא לא פעל שולחני הוציא: **מתני'** ילקה בחבר ויבויתר. אם חסרו דמיה שהוזלה בשוק ישלם דמיה כמו שהיתה שוה בשעה ששלח בה יד שהיא שעת הגזילה ובן בל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה ובגון שהוציאה שאינה בעין אבל אם ישנה בעין כמות שגזלה אומר לו הרי שלך לפניך כדאמרינן גבי מטבע ונפסל תרומה ונטמאת בפ' הגוזל (קמא) (ב"ק דף צו:) ויבויתר. אם שהתה בידו משששלח בה יד ונתייקרה ואח"כ הוציאה לוקה ביתר דמיה לשלם בשעת הוצאה: **ויבית הלל אומרים כו'.** בגמרא מפרש מאי קאמרו: **בשעת החביעה.** בשעת שיחבעו לדין ובגמרא מפרש טעמא: **גמ'** מעקרא. בשעה גזלה: **ולבסוף.** בשעתה מן העולם: **תברה.** בידים: **או משייה.** אחר שהוקרה: **דאי איתה.** באן בשעת התביעה דהא מהדרה בעינא דכי אמרינן משלם בשעת הגזילה היכא דליתה בעין אבל ישנה בעין בין שהוקרה בין שהוזלה חוזרת במות שהיא הלכך הואיל ואם תבעה בעודה קיימת לאחר שהוקרה היתה חוזרת בעין אשתכח דההיא שעתא דקא שתי ליה הוה דגזיל ליה: **ובמאי.** אהייא גילוני ביתי הלל: **אי בחסר.** כשהוזלה דקאמרי ב"ש לשלם כדמים שהיתה בשעת הגזילה וקאמרי בית הלל בשעת הוצאה: **ומי איכא למאן דאמר.** היכא דליתיה בעין דכל הגזלנין לאו בשעת הגזילה משלמין:

אלא

בחסר מי איכא למ"ד והא תנן בל הגזלנין משלמין בשעת הגזילה ואי ביתר היינו ב"ש

אלא

שוא זוזא מאי קמ"ל מתני' היא ועוד מאי בעי התם מאי טעמא דרב ליגבי מאי טעמא דמתניתין ור"ל דרב כמ"ל דאע"ג דקרן בעין שגנב בפל לא הוי כמו קרן אלא בשעת העמדה בדין ובעינן מאי טעמא דרב דמחלק בפל מדין קרן ומשני גקבנה וחזיה אחייה לקרן בעין שגנב דוקא קרן ולא בפל.

לימא

מאי איריא הוציא כי לא הוציא נמי. כיון דהייתר תשמיש בחזקת באותן ואת"ה אם יתבע לקמן בחזקה (דף מד. מז: מח). נתן לו מעות ולא משך ממנו פירות יכול לחזור בו דקרקעני סיפא דרי מרחק לפניך הכנס ורחוץ אבל ספר לא מעל עד דמשייה ולדידהו כי נתנה לספר נמי למעול אע"ג דלא משיך ביון דספר מותר להשתמש בהן בין מיירי בספר נברי כר' יוחנן בין בספר ישראל כר"ל וכמו שאסור להשתמש בהם לרב הונא ולרב יוסף ה"נ לר"ל ולר' יוחנן דברהא לא פליגי ולא דמי המוכר על אותם מעות כי אם שומר חנם לב"ע וא"ב לרבי יוחנן אע"ג דמה הועילו במה שתקנו תקנות תאני מעות קונות יאמר מוכר נשרפו חסיף בעליה השתא דלא קני יאמר נשרפו מעותיך בעליה ועוד דרב הונא גופיה קבר בפ' הזהב (לקמן דף מו:) דבר תורה מעות קונות כרבי יוחנן דאמר רב הונא מכור לי באלו קנה ור"ל דאע"ג דלא חזי על המעות כי אם שומר חנם לא מצי א"ל נשרפו מעותיך בעליה דכספים אין להם שמירה אלא בקרקע וא"ת ביון דהיכא שלא משך אסור להשתמש במעות א"כ הא דאמר פוסק עמו על הגדיש או על שער שבשוק מה מרירה בהקדמת מעות ור"ל כגון שפירש ע"מ להשתמש בהם ה"נ אפילו בסתמן כיון שהוא פוסק ומקדים לו מעות חצי שנה מן הגדיש עד יומות הקיץ אדעתיה דהכי נותן שישתמש בהן ועוד ר"ל דלרבי יוחנן גבי הוצא דאית ליה דבר תורה מעות קונות לא הפקיעו כח שיש לו למוכר במעות שיכול להשתמש בהם כיון דקונות מן התורה חזי שואל שלא ליידיה ולא מצי א"ל נשרפו מעותיך בעליה ולא תקנו משיכה אלא בדי שלא יאמר לו נשרפו חסיף בעליה אבל לר"ל ודאי כיון דמעות אינם קונות אסור להשתמש במעות ולא חזי שואל עליהו ולכך נתנה לספר לא מעל עד שימשוך וכן לרבי יוחנן ולרב הונא בספר נברי לא מעל עד שימשוך דמעות בנברי אינם קונות:

והתנן בל הגזלנים משלמין בשעת הגזלה.

(ואע"ג דבפ' הגוזל (קמא) (ב"ק דף צו:)

אמרי' זה הכלל בל הגזלנים משלמין בשעת הגזלה לאתויי דרבי אלעאי דאמר גבב טלה ונעשה איל ענל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאה משמע דלא מיירי ביוקרא ווזלא אלא בשינוי כדמיירי ברישא דמתני' הגוזל עצים ונעשה כלים צמר ונעשה בגדים היינו דוקא יתורא דזה הכלל אבל פשטא דמתניתין דמשלמין בשעת הגזלה מיירי ביוקרא ווזלא והתם בהגוזל (דף קנ.) נמי מיירי לענין יוקרא ווזלא גבי אייתר כתנא דרב בתנא ובפרק בל שעה (פסחים דף לב.) גבי לפי דמים משלם וא"ת רב דאמר בפרוזבה (ב"ק דף סה. ושם ד"ה גופא) קרן בעין שגנב בפל וכר' ואוקמה כגון דמעיקרא שויא ד' ולבסוף

ברייתא דמיירי אפלוגתא דרבי יוחנן ור"ל נתן לבעל מעל דוקא בלן דלא מחקרא משיכה כדקתני סיפא דרי מרחק לפניך הכנס ורחוץ אבל ספר לא מעל עד דמשיך ולדידהו כי נתנה לספר נמי למעול אע"ג דלא משיך ביון דספר מותר להשתמש בהן בין מיירי בספר נברי כר' יוחנן בין בספר ישראל כר"ל וכמו שאסור להשתמש בהם לרב הונא ולרב יוסף ה"נ לר"ל ולר' יוחנן דברהא לא פליגי ולא דמי המוכר על אותם מעות שתקנו תקנות תאני מעות קונות יאמר מוכר נשרפו חסיף בעליה השתא דלא קני יאמר נשרפו מעותיך בעליה ועוד דרב הונא גופיה קבר בפ' הזהב (לקמן דף מו:) דבר תורה מעות קונות כרבי יוחנן דאמר רב הונא מכור לי באלו קנה ור"ל דאע"ג דלא חזי על המעות כי אם שומר חנם לא מצי א"ל נשרפו מעותיך בעליה דכספים אין להם שמירה אלא בקרקע וא"ת בין דהיכא שלא משך אסור להשתמש במעות א"כ הא דאמר פוסק עמו על הגדיש או על שער שבשוק מה מרירה בהקדמת מעות ור"ל כגון שפירש ע"מ להשתמש בהם ה"נ אפילו בסתמן כיון שהוא פוסק ומקדים לו מעות חצי שנה מן הגדיש עד יומות הקיץ אדעתיה דהכי נותן שישתמש בהן ועוד ר"ל דלרבי יוחנן גבי הוצא דאית ליה דבר תורה מעות קונות לא הפקיעו כח שיש לו למוכר במעות שיכול להשתמש בהם כיון דקונות מן התורה חזי שואל שלא ליידיה ולא מצי א"ל נשרפו מעותיך בעליה ולא תקנו משיכה אלא בדי שלא יאמר לו נשרפו חסיף בעליה אבל לר"ל ודאי כיון דמעות אינם קונות אסור להשתמש במעות ולא חזי שואל עליהו ולכך נתנה לספר לא מעל עד שימשוך וכן לרבי יוחנן ולרב הונא בספר נברי לא מעל עד שימשוך דמעות בנברי אינם קונות:

והתנן בל הגזלנים משלמין בשעת הגזלה.

(ואע"ג דבפ' הגוזל (קמא) (ב"ק דף צו:)

אמרי' זה הכלל בל הגזלנים משלמין בשעת הגזלה לאתויי דרבי אלעאי דאמר גבב טלה ונעשה איל ענל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאה משמע דלא מיירי ביוקרא ווזלא אלא בשינוי כדמיירי ברישא דמתני' הגוזל עצים ונעשה כלים צמר ונעשה בגדים היינו דוקא יתורא דזה הכלל אבל פשטא דמתניתין דמשלמין בשעת הגזלה מיירי ביוקרא ווזלא והתם בהגוזל (דף קנ.) נמי מיירי לענין יוקרא ווזלא גבי אייתר כתנא דרב בתנא ובפרק בל שעה (פסחים דף לב.) גבי לפי דמים משלם וא"ת רב דאמר בפרוזבה (ב"ק דף סה. ושם ד"ה גופא) קרן בעין שגנב בפל וכר' ואוקמה כגון דמעיקרא שויא ד' ולבסוף

ומשלם לו דמי כיסי: **מתני'** המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אבדו ואינו חייב באחריהן אבדו חייב באחריותן מותרין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אבדו חייב באחריותן אבל בעל הבית בין צרורין ובין מותרין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן חנני בבעל הבית דברי ר"מ ר' יהודה אומר חנני בשולחני: **גמ'** משום דצרורין לא ישתמש בהן אמר רב אסי אמר רב יהודה בצרורין וחתומין שנו רב מרי אמר בקשר משונה איכא דאמרי בעי רב מרי קשר משונה מאי תיקו: מותרין ישתמש בהן אבדו אבדו נאנסו והא אבדו קתני כדרבה דאמר רבה נגנבו בלסטין מזויין אבדו שפטרעה סבניתו בים ורב נחמן אמר נאנסו לא אמרה אלא ר"נ לדידך דאמרת נאנסו לא אלמא לא חיי שואל עליהו שומר שכר אית ביה רב נחמן אמר לא חיי שומר שכר נמי לא חיי א"ל בהא מודינא לך דהואיל ונהנה מהנה בההוא הנאה דאי מיתרמי ליה יבינא דאית בה רווחא יבן בהו חיי ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא יעמל הגזבר ואם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא יעמל הגזבר ואי אמרת אפילו נאנסו מאי אירי הוציא הוציא אפילו לא הוציא נמי אמר ליה הוא הדין אע"ג דלא הוציא ואידי דחנא ריישא הוציא חנא סיפא נמי הוציא: **מתני'** השולח בפקדון ביית שמאי אומרים ילקה בחבר ויבויתר ובית הלל אומרים כשעת הוצאה ר"ע אומר כשעת החביעה: **גמ'** אמר רבה האי מאן דגזל חבירא דהמרא מחבריה מעקרא שויא וזוזא השתא שויא ארבעה תברה או שתייה משלם ארבעה איתבר ממילא משלם וזוזא מאי טעמא בזיון דאי איתה הדרא לעולם אימא כשעת הוצאה הוצאה מן העולם ובמאי אי לעולם אימא אילימא בשעת הוצאה מאי טעמא דמתניתין ור"ל דרב קמ"ל דאע"ג דקרן בעין שגנב בפל לא הוי כמו קרן אלא בשעת העמדה בדין ובעינן מאי טעמא דרב דמחלק בפל מדין קרן ומשני גקבנה וחזיה אחייה לקרן בעין שגנב דוקא קרן ולא בפל.

לימא

לֵימָא רַבָּה דְּאָמַר בַּב"ש. וא"ת לוקֵי פְּלוּגְתַיְיהוּ בְּאַתְּבַר מִמֵּילָא וְרַבָּה בַּב"ה וְי"ל דְּא"ב לֹא הָווּ פְּלִיגִי בְּבֵית שַׁמַּאי:

בֵּית שַׁמַּאי סְבְרֵי שְׁלִיחוּת יַד אֵינָהּ צְרִיכָה חִסָּרוֹן. וא"ת אַ"ב תְּרֵי בְּנֵי דַּהֲ דְּתָקְנָה וְסָפֵא דְּרַחֲמָנָא לְשׁוּלְחֵי יַד לָמָּה לִי וי"ל דְּסֵיפָא אַשְׁמוּעִינַן דְּלֹא בְּלֹא מְשִׁיכָה חַיֵּיב וְהַךְ דְּתָקְנָה אַשְׁמוּעִינַן דְּלֹא"ה קָנָה חִסָּרוֹן:

אֶלָּא הָא דְּאָמַר רָבָא שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת גּוֹזֵל

הַוֵי. אוֹמֵר ר"ת דְּגַרְסִינַן בְּכָל דַּנְיֵי רָבָא דְּהַךְ דְּשׁוֹאֵל ע"כ רָבָא הַוֵי דְּקָאָמַר בְּתַר רַבָּה וְרַב יוֹסֵף בְּהַמּוֹכֵר הַסְּפִינָה (ב"ב דף פח.) וּמִדְּהָאי רָבָא כּוּלְּהוּ נְמֵי רָבָא דְּאִי לָאו הָכֵי לֹא פָּרֵיךְ מִידֵּי דְּמִצְיֵי לְאוֹקוֹמֵי פְּלוּגְתַיְיהוּ כְּהַד מַתְנִיתִין דִּלְעֵיל:

מְשַׁלֵּם אוֹתוֹ וְאֶת גִּיזּוֹתָיו וְאֶת וְלָדוֹתָיו דִּבְרֵי ר"מ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר גּוֹלֶה חוֹזֶרֶת בְּעֵינָיךְ. וא"ת הָא דְּתָנַן בְּפֶרֶק הַגּוֹזֵל קַמָּא (ב"ק דף ק:) הַגּוֹזֵל צֶמֶר לְצַבֵּעַ לְצַבּוֹעַ לוֹ אָדוֹם וְצָבְעוֹ שָׁחוֹר אִם הִשְׁבִּיחַ יָתֵר עַל הוֹצָאָה נוֹתֵן לוֹ הֵיצִיאָה וְאֵם הוֹצָאָה יְתֵירָה עַל הַשְׁבָּחָה נוֹתֵן לוֹ הַשְׁבָּחָה דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה ר"מ אוֹמֵר אֵין נוֹתֵן לוֹ אֶלָּא דְּמֵי צַמְרוֹ בִּלְבַד אַלְמָא סְבָרַתְּם הָפוּכוֹת וְתִירֵץ ר"ת דְּהָכָא גַּבֵּי גְּזֵילָה סָבַר ר"מ שִׁינּוּי אֵינוֹ קוֹנֶה מִשּׁוּם דְּקָנֵיס קָנִיס בְּמִזִּיד אֲבָל בִּלְבְּצוּעַ לוֹ אָדוֹם דְּשׁוֹנֶא לֹא קָנִיס וְהָכֵי אִיתָא בְּהַגּוֹזֵל וְר' יְהוּדָה דְּסָבַר הָכָא דְּשִׁינּוּי קוֹנֶה הָיְינוּ מִשּׁוּם דְּמִתְכַּוְּין לְקִנּוּת בְּשִׁינּוּי אֲבָל צְבָעוֹ שָׁחוֹר אֵין מִתְכַּוְּין לְקִנּוּתוֹ בְּכָךְ:

ר"ע אוֹמֵר בִּשְׁעַת הַתְּבִיעָה. תִּימַהּ מַאי קָסָבַר אִי קָסָבַר שִׁינּוּי קוֹנֶה לָמָּה יְשַׁלֵּם הַשְׁבָּחָה בִּשְׁעַת הַתְּבִיעָה הָלֹא בִּשְׁעַת גְּזִיזָה וְאֵם הַגְּזִילָה רָחֵל אוֹ הַגְּזִיזָה וְתַיְיקֵרָה לֹא יְשַׁלֵּם אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁשָּׁוֶה רָחֵל בִּשְׁעַת גְּזִיזָה וְאִי סָבַר שִׁינּוּי אֵינוֹ קוֹנֶה אַ"כ כְּשֶׁגְּזָזָהּ אַחַר הַתְּבִיעָה נְמֵי יְהֵא הַכֹּל לְגַנְזֵל דִּבְמַאי קָנֶה וְעוֹד דְּקָאָמַר וּמוֹדֶה ר"ע בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵדִים בִּשְׁעַת שְׁלִיחוּת יַד שֶׁיִּשְׁלֹם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּמַאי קָנֶה וְהָלֹא אֲבִי אֲפִילּוּ שִׁינּוּי לֵיכָא וְגַם כִּי יִגְזְזֶנָּה שִׁינּוּי לֹא יַקְנֶה וְעוֹד לְמַאן מוֹדֶה הָלֹא בֵּין לב"ש בֵּין לְב"ה לֹא קָנָאָה בִּשְׁעַת שְׁלִיחוּת יַד עַד שְׁעַת שִׁינּוּי וְעוֹד דְּשִׁמּוּאֵל וְר' יוֹחָנָן פְּסָקָא בָּ"ע בְּשִׁמְעַתִּין וּבְהַגּוֹזֵל קַמָּא (ב"ק דף צד:) אֵית לְהוּ דְּשִׁינּוּי קוֹנֶה לְכָךְ נִרְאֶה לב"ש דְּאָמְרִי יִלְקֶה בְּחִסַּר וְיֵתֵר מִירֵי אַף בְּיוֹקֵרָא הוֹזִיל דְּאִם הוֹסִיף מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה וְאִם הוֹזִיל בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה וב"ה לֹא פְּלִיגִי נְמֵי בָּהּ וְהָיְינוּ בְּרֵכָה אֶלָּא ב"ש מִירֵי נְמֵי בְּשִׁינּוּי דִּדְקָאָמַר דְּיֵקָא נְמֵי מִדְּלָא קָתָנֵי בְּזוֹל וְיוֹקֵר וּבְהָא פְּלִיגִי ב"ה דְּשִׁינּוּי קוֹנֶה וְר"ע פְּלִיג אַזּוֹל וְיוֹקֵר דְּאָמַר מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַתְּבִיעָה בֵּין הַזּוֹל וּבֵין הַיּוֹקֵר:

הַחוֹשֵׁב לִשְׁלוֹחַ יַד. הַךְ מַחְשֶׁבְתָּה הַוֵי דִּבּוּר כְּדִילְיָף מֵעֵל כָּל דָּבָר וְכֵן מַחְשֶׁבֶת פִּגּוּל וְנוֹתָר בְּפֶרֶק ב' דְּזִבָחִים (דף ל.) וּבְפ"ק דְּתָמִיד נִשְׁחַט (פסחים דף סג.) וּבְפֶרֶק הַנִּזְקָקִין (גיטין דף נד:) וּבִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים פֵּירַשְׁתִּי:

הַדֶּרֶן עָלָךְ הַמַּפְקִיד

הזהב

אֶלָּא פְּשִׁיטָא בְּשָׁעַת הוֹצָאָה מִבְּעֵי לְהוּ. בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה וּבִיתֵּר דְּקָאָמְרִי ב"ש אִם הִקְרָה יִלְקֶה לְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הוֹצָאָה וּבֵית הִלֵּל אָמְרֵי בִּשְׁעַת הוֹצָאָה מִבְּעֵי לְהוּ הַבְעָלִים: כִּי פְּלִיגִי בְּחִסַּר. וְקָאָמְרִי ב"ה מִן הָעוֹלָם וּדְקָא שָׁקֵיעַ לָךְ כָּל הַגּוֹזְלִין מְשַׁלְּמִים בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה אִי בְּגְזֵלָה מְמַשׁ דְּגוּלָה מְעִיקָּרָא ה"נ אֲבָל הָכָא דַּבְּהָיתֵרָא אֲתָא לְיָדֵי׳ וּמְשׁוּם שְׁלִיחוּת יַד קָמְחֵיכָּת לֵיהּ בָּהָא פְּלִיגִי: **ב"ש סְבְרֵי שְׁלִיחוּת יַד אֵינָהּ צְרִיכָה חִסָּרוֹן.** וּמִשְּׁלָשְׁלָה בָּהּ יַד אע"פ שֶׁלֹּא חִסְּרָה הֲוָיָה גְּזֵלָה וְקָמָה בִּרְשׁוּתִיהּ וּכְשֶׁחִזְרָה בִּרְשׁוּתוֹ הַוּזֵלָה וְאִם הָיְתָה בְּעֵין אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וּכְשֶׁעָשׂוּ שְׁהוֹעִיבָהּ מְשֻׁלָּם בִּשְׁעַת שְׁלִיחוּת יַד: **אֶלָּא הָא דְּאָמַר רָבָא.** לְעִיל בִּשְׁמַעְתִּין (דף מא:): **שְׁלִיחוּת יַד אֵינָהּ צְרִיכָה חִסָּרוֹן.** דְּקָאָמַר שֶׁלֹּא הִתְאִמוּ שְׁלִיחוּת יַד כו': **הָא דְּאָמַר רָבָא.** בְּהַמּוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה (ב"ב דף פח.): **שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת לְרַבָּנָן גּוֹזֵל הוּא.** גַּבֵּי שׁוֹלֵחַ אֶת בְּנוֹ אֵצֶל חֲבֵרָנָן דְּפְלִיגִי רַבָּנָן וְר' יְהוּדָה וְאוֹקֵי רָבָא פְּלוּגְתַיְיהוּ בְּשׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת וְאָמַר דִּלְרַבָּנָן גּוֹזֵל הַוֵי וּמִדְּאוֹקֵי רָבָא לְרַבָּנָן בְּהָכֵי סְבִירָא לֵיהּ לְדִידֵיהּ גּוֹזֵל הַוֵי וַאֲהַדַּר לְאוֹקֹמֵי מִילְּתֵיהּ דְּרַבָּנָן דְּהִלְכְתָא כְּרַבָּנָן: **לֵימָא בַּב"ש.** אָמְרָה: **אֶלָּא הָכָא בְּשִׁבְחָא גְּזֵילָה פְּלִיגִי.** וְהַאי חָסֵר וְיָתֵר דְּמִתְנֵי׳ לֵאו בְּזִיקְרָא הוּזַק אֶלָּא בְּמַאי דְּחִסְּרָה דְּהַיְינוּ גִּיזּוּת וּבְמַאי שֶׁהוֹסִיפָה בְּגוּן אִם נִתְעַבְּרָה אֲצָלוֹ דב"ש שֶׁכָּרִי הַכֹּל יְשַׁלֵּם כְּר"מ דְּבְרֵיהֶם וב"ה כְּרַבִּי יְהוּדָה: כִּשְׁעַת הוֹצָאָה מִבְּעֵי לְהוּ הַבְעָלִים: **דְּיָקָא נַמִּי.** דְּבִגְיזּוּת וּוְלָדוֹת פְּלִיגִי דְּקָתָנֵי לְשׁוֹן חִסֵּר וְיָתֵר וְלֹא קָתָנֵי לְשׁוֹן זוֹל וְיוֹקֵר: **וּמוֹדֶה ר"ע בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵדִי.** בְּמָה הָיְתָה שָׁוֶה בְּיוֹם שְׁגָזְלָהּ וְרָאוּ שְׁגּוּלָּה הַיְמֵנוּ דְּמְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה: **מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא.** דְּאָמַר בִּשְׁעַת הַתְּבִיעָה: **דְּאָמַר קְרָא בְּיוֹם אֲשֶׁמָּתוֹ.** בְּדָמָיו שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם שֶׁהוּא מִתְחַיֵּיב לוֹ וְהֵיכָא דְּתָבְעוֹ וְהוּדָה דְּעַל פִּיו הוּא מִתְחַיֵּיב הֶעֱמִידָהוּ בְּדִין וְהוֹדָאָתוֹ הוּא יוֹם אֲשֶׁמָתוֹ אֲבָל אִם יֵשׁ עֵדִים מִשְׁעָה שֶׁרָאוּהוּ שְׁגוּלָּה הוּא אָשָׁם לוֹ: **לְחָתָם.** לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: **אַקְּוֹף.** הַרְבֵּה אֶת הַדֶּרֶךְ וְסָבַב דֶּרֶךְ אֲרוּכָה עַל דְּבָר זֶה לְלָכְתָּ דֶּרֶךְ מְעֻלֶּת שֶׁל הַר צוֹר מָקוֹם שֶׁר' יַעֲקֹב שָׁם וּבְעִי מִינֵּיהּ מַה שְׁמֵע מִר' יוֹחָנָן רִבּוֹ עַל כָּךְ כָּל מְהַלֵּךְ דֶּרֶךְ אֲרוּכָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְצָרָה מְקוֹף הוּא: **אִי נַמִּי דְּהֶדְרָה לְרוּכְתֵּיהּ.** לְהָכִי אִשְׁמוּעִינַן לְעוֹלָם לוֹמַר שֶׁאִם הַחֲזִירָה לִמְקוֹמָהּ לְאַחַר שֶׁשִּׁלַּח בָּהּ יַד וְנִשְׁבְּרָה בְּאוֹנֶס אַף בְּזוֹ הֶלְכָה כְּר"ע דְּאָמַר לְעִיל גַּבֵּי גֵּזֶל טָלֶה מִן הָעֵדֶר צָרִיךְ דַּעַת בְּעָלִי: **וְרַבָּנָן אָמְרֵי הֶלְכָה כב"ה.** בִּשְׁעַת גְּזֵילָה וְאֵין כְּרֵכָה עִבְרִיָּין דַּהֲוָה לֵיהּ בְּתַרְאֵהּ: **מתני' הַחוֹשֵׁב לִשְׁלוֹחַ יַד.** אָמַר בְּפֵנֵי עֵדִים אֲטוּל פִּקָּדוֹנוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי לְעַצְמִי: **חַיָּיב.** בְּאוֹנְסִים מְהֵיכָן הֶלְכָךְ אִם נֶאֱנַס חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתוֹ: **חִסֵּר אֶת הַחֲבִית.** מִלְּמָה בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁהּ הִיא: **וְנִשְׁבְּרָה.** לְאַחַר זְמַן: **אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא רְבִיעִית.** דִּשְׁלִיחוּת יַד אֵינוֹ מִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסִין עַד שֶׁיִּמְשׁוֹךְ אוֹ יַגְבִּיהַּ דָּבָר קָנְיָינוֹ הַגְבָּהָה וְנָטַל. דְּדִבּוּר קָנְיָינוֹ בְּהַגְבָּהָה וְחִסְרוֹן מִנְטִילַת רְבִיעִית חַיָּיב בְּאוֹנְסִין: גמ'

אֶלָּא פְּשִׁיטָא בְּשָׁעַת הוֹצָאָה מִבְּעֵי לְהוּ בַּעֲלִים לֵימָא רַבָּה דְּאָמַר כְּבֵית שַׁמַּאי אָמַר לָךְ רַבָּה בֵּיתָר כּוּלֵי עָלְמָא לֹא פְּלִיגִי כִּי פְּלִיגִי בְּחִסַּר בַּ"ש סְבְרֵי שְׁלִיחוּת יַד אֵינָהּ צְרִיכָה חִסָּרוֹן וְכִי חִסַּר בִּרְשׁוּתָהּ דִּידִיהּ חָסַר וּב"ה סְבְרֵי שְׁלִיחוּת יַד צְרִיכָה חִסָּרוֹן וְכִי חִסַּר בִּרְשׁוּתָהּ דִּידִיהּ חָסַר הָכִי נָמֵי דְּאָמַר רָבָא הָא דְּאָמַר רָבָא שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת גָּזַל מִיפְּלְגִי ב"ש סְבְרֵי שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת גָּזַל הַוֵי וְכִי חִסַּר בִּרְשׁוּתָהּ דִּידִיהּ חָסַר וּב"ה סְבְרֵי שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת שׁוֹאֵל הַוֵי וְכִי חִסַּר בִּרְשׁוּתָהּ דְּמָרֵיהּ חִסַּר אֶלָּא הָא דְּאָמַר רָבָא שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת גָּזַל הַוֵי לֵימָא רָבָא דְּאָמַר בַּב"ש אֶלָּא הָכָא בְּשַׁבָּח שֶׁל גְּזֵילָה כְּמִיפְּלְגֵי ב"ש סְבְרֵי שַׁבָּח גְּזֵילָה דְּגַנְגֵּל הַוֵי וּבֵית הִלֵּל סְבְרֵי שַׁבָּח גְּזֵילָה דְּגַנְזֵל הַוֵי וּבִכְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי דְּתַנְיָא הַגּוֹזֵל אֶת הָרָחֵל גָּזָזָהּ וְיָלְדָה מְשַׁלֵּם אוֹתָהּ וְאֶת גִּיזּוֹתֶיהָ וְאֶת וַלְדוֹתֶיהָ דִּבְרֵי ר"מ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר גְּזֵילָה חוֹזֶרֶת בְּעֵינֶיהָ דַּיְקָא נַמִּי דְּקָתָנֵי ב"ש אוֹמְרִים יִלְקֶה בְּחִסַּר וּבְיֵתֵר וב"ה אוֹמְרִים בְּשָׁעַת הוֹצָאָה ש"מ: ר"ע אוֹמֵר בְּשָׁעַת הַתְּבִיעָה: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה כְּר' עֲקִיבָא וּמוֹדֶה ר"ע בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵדִים מ"ט דְּאָמַר קְרָא לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשָׁמָתוֹ וְכֵיוָן דְּאִיכָּא עֵדִים מֵהָהוּא שַׁעֲתָא הוּא דְּאִיחַיֵּיב לֵיהּ אֲשָׁמָה אל"ת ר' אוֹשַׁעְיָא לְרַב יְהוּדָה ר' אַתָּה אוֹמֵר כֵּן הָכֵי א"ר אַפֵּי אָמַר ר' יוֹחָנָן חָלוּק הָיָה ר"ע בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵדִים מ"ט דְּאָמַר קְרָא לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשָׁמָתוֹ וּבֵי דַּיְינָא הוּא דְּקָא מְחַיְּבֵי לֵיהּ אֲשָׁמָה אל"ת ר' זֵירָא לְר' אַבָּא בַּר פַּפָּא כִּי אָזְלַת לְהָתָם אַקְּוֹף אַפּוֹזְלָמָא דְּצוֹר וְעוֹל לְגַבֵּיהּ דְּר' יַעֲקֹב בַּר אִידִי וּבְעִי מִינֵּיהּ אִי שְׁמִיעָא לֵיהּ לְר' יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּר"ע אוֹ אֵין הֲלָכָה כְּר"ע וְא"ל הָכֵי אָמַר ר' יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא לְעוֹלָם מַאי לְעוֹלָם אָמַר רַב אַשֵׁי שְׁלָא תֹאמַר עֵדִים אֲבָל הֵיכָא דְּאִיכָּא עֵדִים הֵיכִי מִילֵּי הֵיכָא דְּלֵיכָא עֵדִים וְרָבָא אָמַר הֲלָכָה לֹא אֲמַר רַב אַשֵׁי אֶלָּא הָכָא דְּאִיכָּא עֵדִים אֲבָל הֵיכָא דְּלֵיכָא עֵדִים לָא בְּעֵינַן דַּעַת בְּעָלִים וְרָבָא אָמַר הֲלָכָה מַשְׁמַע לַן דְּבְעֵינַן דַּעַת בְּעָלִים וְרָבָא אָמַר הֲלָכָה בְּבֵית הִלֵּל: **מתני' הַחוֹשֵׁב לִשְׁלוֹחַ יַד בְּפִקָּדוֹן בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים חַיָּיב וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיִּשְׁלַח בּוֹ יַד שֶׁנֶּאֱמַר אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ הִטָּה אֶת הַחֲבִית וְנָטַל הַיְמָנָה רְבִיעִית הִגְבִּיהָהּ וְנָטַל הַיְמָנָה רְבִיעִית וְנִשְׁבְּרָה מְשַׁלֵּם דְּמֵי כּוּלָּהּ: גמ'

גמ' אֲמַר לְעָבְדוֹ: שְׁקוֹל יָד וְכֵן עֲשָׂה: מְנָיָן. שֶׁהוּא חַיָּיב: **לא** שָׁנוּ. דְּהֵיכָא דְּנָטַל וְלֹא הִגְבִּיהּ כָּל הַחֲבִית פָּטוּר: **אֶלָּא** נִשְׁבְּרָה. דְּאוֹנֵס הוּא וְחַבִּי לֹא קָנֵאוּ שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּאוֹנְסָיו: **אֲבָל** הֶחְמִיצָה. פְּשִׁיעָה הִיא וּמַזִּיק בְּיָדִים הוּא דִּבְשִׁבְיל שֶׁהִיסְּרָה הֶחֳמֵיצָה שֶׁכֵּן דְּרָךְ יַיִן לְהֶחְמֵיץ בִּכְלֵי חֶסֶר: **נִיזִּיל דִּידֵיהּ אַדַּעְתַּיְיהוּ לֵיהּ.** חִצִּים שֶׁלּוֹ גָּרְמוּ לָהּ לְהֶחְמֵיץ:

גמ' מְנָהֲנֵי מִילֵּי דְּתָנוּ רַבָּנָן עַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע יֵשׁ שֹׁמְאִי אוֹמְרִים מִלְּמַד שֶׁחַיָּיב עַל הַמַּחֲשָׁבָה כְּמַעֲשֶׂה וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיַּשְׁלַח בּוֹ יַד שֶׁנֶּאֱמַר אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ אָמְרוּ לָהֶן ב"ש לְב"ה וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר עַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע אָמְרוּ לָהֶן ב"ה לְב"ש וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ א"כ מָה תַּלְמוּד לוֹמַר עַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע שֶׁיְּכוֹל אֵין לִי אֶלָּא הוּא אָמַר לַעֲבָדוֹ וְלִשָּׁלוּחוֹ מְנַיִן תַּלְמוּד לוֹמַר עַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע: הָטָה אֶת הַחָבִית כּוּ': אֲמַר רַבָּה לֹא שָׁנוּ אֶלָּא נִשְׁבְּרָה אֲבָל הֶחֱמִיצָה מְשַׁלֵּם אֶת כּוּלָּהּ מַאי טַעְמָא גֵּירֵי דִּידֵיהּ הוּא דְּאַהֲנָהּ לָהּ: הִגְבִּיהָהּ וְנָטַל הַיְינוּ כּוּ': אֲמַר שְׁמוּאֵל לֹא נָטַל נָטַל מָצָּא אֶלָּא פְּיָן שֶׁהִגְבִּיהָהּ לִיטּוֹל אע"פ שֶׁלֹּא נָטַל נָטַל לֵימָא קָא סָבַר שְׁמוּאֵל שְׁלִיחוּת יַד אִינָהּ צְרִיכָה חִפָּרוֹן אֲמַרְתְּ לֹא שַׁאנִי הָכָא דִּנְיָחָא לֵיהּ דְּתֵיהֲוֵי הָא חֲבִית כּוּלָּהּ בְּכִיסִּים לָהֶא רְבִיעִית בְּעֵי רַב אַשֵּׁי הִגְבִּיהּ אַרְנָקִי לִיטּוֹל הַיְינוּ דֵּיקָּא מַהוּ הָמְרָא הוּא דִּלְמָא מִינְטַר אֶלָּא אַגַּב חָמְרָא אֲבָל זוּזָא מִינְטַר אוֹ דִלְמָא שַׁאנִי נְטִירוּתָא דְּאַרְנָקֵי מִנְּטִירוּתָא דְּדֵינָר תֵּיקוּ:

הַדְרָן עָלָךְ הַמַּפְקִיד

הַזָּהָב קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף הַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַזָּהָב הַנְּחוֹשֶׁת קוֹנָה אֶת הַכֶּסֶף וְהַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַנְּחוֹשֶׁת קוֹנוֹת אֶת הַיְּפוֹת וְהַיְּפוֹת אֵינָן קוֹנוֹת אֶת הָרָעוֹת אֲסִימוֹן קוֹנֶה אֶת הַמַּטְבֵּעַ וְהַמַּטְבֵּעַ אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת אֲסִימוֹן מַטְלְטְלִין קוֹנִין אֶת הַמַּטְבֵּעַ מַטְבֵּעַ אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַמַּטְלְטְלִין (זֶה הַכְּלָל) כָּל הַמַּטְלְטְלִים קוֹנִין זֶה אֶת זֶה כֵּיצַד מָשַׁךְ הַיְינוּ פֵּירוֹת וְלֹא נָתַן לוֹ מָעוֹת אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ נָתַן לוֹ מָעוֹת וְלֹא מָשַׁךְ הַיְינוּ פֵּירוֹת יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אֲבָל אָמְרוּ מִי שֶׁפָּרַע מֵאֲנָשִׁי דּוֹר הַמַּבּוּל וּמִדּוֹר הַפַּלָּגָה הוּא עָתִיד לְהַפְרַע מִמִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בִּרְבִּיּוֹרוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל שֶׁהַכֶּסֶף בְּיָדוֹ יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה: **גמ'** מַתְנֵי לֵיהּ רַבִּי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרֵיהּ הַזָּהָב קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף א"ל רַבִּי שְׁנֵיכֶם לָנוּ בְּיַלְדוּתֵיכֶם הַכֶּסֶף קוֹנֶה אֶת הַזָּהָב וְתַחֲזוֹר וְתִשְׁנֶה לָנוּ בִּזְקוּנוֹתֵיכֶם הַזָּהָב קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף בְּיַלְדוּתֵיכֶם מַאי סָבַר בִּיַלְדוּתֵיהּ סָבַר דַּהֲבָא דְּחָשִׁיב חֲזֵי טִבְעָא בְּכַסְפָּא דְּלֹא חָשִׁיב חֲזֵי פִּירָא וְקָנֵי לֵיהּ פִּירָא לְמִבְעָא בִּזְקוּנוֹתֵיהּ סָבַר כַּסְפָּא

דחריף

הַזָּהָב. הַנְּחוֹשֶׁת קוֹנָה אֶת הַכֶּסֶף. הָאי אִיצְטְרִיךְ דְּאִע"ג דְּבַאֲתָרֵיהּ דַּמְסֵי פְּרִיטֵי חֲרִיפִין טְפֵי (וּמִכַּסְפָּא) הַוֵי פִּירָא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא אֲתָרֵיהּ דְּלָא מַסֵּי כְּדַאֲמַר בְּגֶמָרָא (עמוד ב) אַךְ תִּימָה אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְמֵיתְנֵי דְּמָעוֹת הָרָעוֹת שֶׁנִּפְסְלוּ דְּמִקְּרֵי פִּירֵי הַשְׁתָּא נִחְשׁוֹת דְּסָנֵי טוֹבָא הַוֵי פִּירֵי כָּל שֶׁכֵּן מָעוֹת שֶׁנִּפְסְלוּ דְּמִקְּרֵי מַטְבֵּעַ דְּמִי וְהָא דְּתָנֵי הַמַּטְבֵּעַ שֶׁכֵּן הַמַּטְבֵּעַ קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף לְכָךְ נִרְאֶה דְּמָעוֹת הָרָעוֹת הָיְינוּ שִׁיּוּצְאוֹת קָצַת וַאֲסִימוֹן אִיצְטְרִיךְ לְפָרֵשׁ"י דְּמִפְּרֵשׁ אֲסִימוֹן הַוֵי שֶׁעֲשׂוּי כְּתִקּוּן הַמַּטְבֵּעַ הַיְינוּ בָּעִיר וְאֵין חֶסֶר רַק צוּרָה אֲשֶׁמּוּעִינַן דַּאֲפִילּוּ הָכֵי הַוֵי פִּירֵי אע"ג דְּאִינוּ חָסֵר כ"א מְעַט דִּבְדָבָר מוּעָט יִטְבְּיעוּ הַרְבֵּה מֵהֶם וְלִרְבִינוּ תָּם דְּמִפְּרֵשׁ אֲסִימוֹן שֶׁיֵּשׁ עָלָיו צוּרָה וְאִינָהּ יוֹצְאָה בְּהוֹצָאָה צ"ל שֶׁיּוֹצְאוֹת בְּדוֹחֵק אֲך לֹא כָּל כָּךְ בְּדוֹחֵק כְּמוֹ מָעוֹת הָרָעוֹת וּמִטַּלְטְלִין קוֹנִין מַטְבֵּעַ אֲשֶׁמּוּעִינַן דְּקוֹנִין אֲפִילּוּ מַטְבֵּעַ כְּמוֹ מָעוֹת הָרָעוֹת וַאֲסִימוֹן דְּמִקְּרֵי פִּירֵי לְגַבֵּי כַּסְפָּא וּלְגַבֵּי מְטַלְטְלִין מִקְּרֵי מַטְבֵּעַ:

אֲסִימוֹן. פְּרֵשׁ"י שֶׁאֵין בּוֹ צוּרָה כְּלָל וְקָשֶׁה לְרַבֵּינוּ תָּם דְּבַפֶּרֶק בְּמֶה אִשָּׁה (שבת דף סה. ושם ד"ה לישבד) אָמְרוּ יוֹצְאִין בְּסֶלַע שֶׁעָלָיו גְּבִי הַצִּינִית אִי מִשּׁוּם שֶׁצּוּרָתָהּ לְיַעֲבִיד לֵיהּ פִּילְכָּא מִשְׁמַע דְּפִילְכָא יֵשׁ עָלֶיהָ צוּרָה וּבִגְמָרָא מְפָרֵשׁ לְקַמָּן מֵאי אֲסִימוֹן פִּילְכָא וּ"ל לְפָרֵשׁ"י דְּכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְחֻלָּלִין עָלָיו אֲסִימוֹן אוֹ שֶׁאֵין בּוֹ צוּרָה אוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צוּרָה שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּבָה וא"ת מַה בֵּין אֲסִימוֹן שֶׁאֵין עָלָיו צוּרָה לְמָעוֹת הַנִּיתָּנִין לְסִימָן בְּבֵית הַמֶּרְחָץ דְּאָמְרִי' בְּגֶמָ' (שם) וְשׁוֹרֵן רַבִּי דּוֹסָא דְּאָמַר מְחֻלָּלִין עַל אֲסִימוֹן מוּדָּה שֶׁאֵין מְחֻלָּלִין עַל מָעוֹת הַנִּיתָּנִין בּוֹ וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאֲסִימוֹן הֵם מָעוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּרוֹשֶׁם וּבְעוֹבִי וּבְמִשְׁקָל הַמַּטְבֵּעַ הָיוּ אֵינָם בָּעִיר וּבְדָבָר מוּעָט יִטְבְּיעוּ הַרְבֵּה מֵהֶם וְלָכֵן מְחֻלָּלִין עַל אֲסִימוֹן וּר"ת מִפְּרֵשׁ דְּאֲסִימוֹן יֵשׁ בָּהּ צוּרָה וְאֵינָהּ יוֹצְאָה בְּהוֹצָאָה וא"ת בְּגֶמָרָא קַאֲמַר רַבִּי דּוֹסָא דְּאָמַר מְחֻלָּלִין עַל אֲסִימוֹן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל דָּבָר אֶחָד דְּתַנְיָא תַּרְוַיְיהוּ הַכֶּסֶף לְרַבּוֹת כָּל דָּבָר הַנִּצְרָךְ בְּיָד דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל ר"ע אוֹמֵר לְרַבּוֹת דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צוּרָה מִשְׁמַע דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל לֹא בָּעֵי צוּרָה וַאֲסִימוֹן יֵשׁ בּוֹ צוּרָה וְא"כ הֵיאַךְ אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד וְיֵשׁ לוֹמַר לְרַבּוֹת כָּל דָּבָר הַנִּצְרָךְ בְּיָד אע"פ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּהוֹצָאָה אַךְ שֶׁיְּהֵיהּ בּוֹ צוּרָה כָּל דְּהוּ וְר"ע בָּעֵי צוּרָה חֲשׁוּבָה שֶׁתֵּצֵא בְּהוֹצָאָה אַךְ יוֹצֵאת לְגַמְרֵי לֹא בָּעֵי מִדְּאִיצְטְרִיךְ לְרַבּוֹתֵי וּלְפִי' רש"י אֲתֵי שִׁפְּיר:

נעשה

נַעֲשָׂה בא"ל עד שֶׁאֲמָצָא מִפְתֵּח. וְרַב דְּבֵעֵי מר' חִיָּיא אע"ג דְּמַתְנֵי' הִיא בְּפֶרֶק אֵיזֶהוּ נָשָׁךְ (לקמן דף עה.) מִשּׁוּם דְּשָׁמָא הֲלָכָה בְּהִלֵּל דְּפְלִיגִי הָתָם אי הֲלָכְתָא בְּהִלֵּל:

אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה בְּאֵיסָר. וא"ת דְּהָכָא מִשְּׁמַע דְּאִיסָר הַיְינוּ טִפֵּי מִפְּרוּטָה מִדְּמַצְרִיךְ פְּרוּטָה לְהֵיוֹת ח' בְּאִיסָר וּבְפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף יב.) קָאָמַר הָא דְּאַיְיקוּר אִיסְרֵי הָא דְּזוּל הָא דְּתַנְיָא פְּרוּטָה אֶחָד מִן' בְּאִיסָר דְּזוּל אִיסְרֵי וְקָם ל"ב בְּזוּזָא וְעוֹד הֵיכִי פָּרִיךְ בְּקַמְּמַךְ מִשְּׁעַר תְּנָא בְּאִיסָר דְּאִיקוּר וְזוּל הָא מִשְּׁעַר הָכָא תְּנָא בְּאִיסָר דְּאִיקוּר וְזוּל כְּדַאֲמַר בְּקִדּוּשִׁין גַּם מִדְּמִשְׁעַרְתְּ לֵיהּ בְּדִינָר שֶׁל כֶּסֶף אַלְמָא לֹא קָיְיץ לֵיהּ אִיסָר וְ"ל דְּהָכֵי פֵּירוּשׁוֹ פְּרוּטָה אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה בְּאִיסָר וּבְאֵיזֶה אִיסָר שֶׁיִּשׁ בְּדִינָר כֶּסֶף כ"ד אִיסָר וְשִׁשׁ ב"ה דִּינָר בְּדִינָר שֶׁל זָהָב וְהִשְׁתָּא בּוֹלְהוּ מִשְׁעַר בְּדִינָר שֶׁל זָהָב לְכָךְ פָּרִיךְ מֵיגֵּיהּ אֲבָל בְּאִיסָר וְדִינָר כֶּסֶף לֹא מְשַׁעַר מִידֵּי וְהָוֶה מָצֵי לְמֵימַר בְּבוֹלְהוּ נ"מ לְקִדּוּשֵׁי אִשָּׁה אֶלָּא לְמֵימַר בְּבוֹלְהוּ נ"מ דְּמָקַח וּמְמַכֵּר:

לְקִדּוּשֵׁי אִשָּׁה. הָהֵן מָצֵי לְמֵימַר דְּנ"מ לְחָמֵשׁ פְּרוּטוֹת דְּמְתַנֵּיתִין (לקמן דף נה.) אֶלָּא חָדָא מִינַּיְיהוּ נָקֵט:

לְמָקָּח וּמְמָכָּר. פֵּרֵשׁ"י שֶׁאִם מָכַר לוֹ דִּינָר בְּיוֹתֵר מִכ"ד אִיסָרִין נִתְאַנָּה לוֹ וְאִם יֵשׁ שְׁנֵי יְחִידִי וְקָשֶׁה דִּתְנַן דְּזוּל אִיסְרֵי כְּדַאֲמְרִי' בְּקִדּוּשִׁין (שם) לְכָךְ נִרְאֶה לְפָרֵשׁ שֶׁאִם מָכַר לוֹ חֵפֶץ בְּכ"ד אִיסָרִין כְּשֶׁהָיָה כ"ד בְּדִינָר וְאוֹ"ה כ"ד בְּדִינָר וְאוֹ"ה זוֹל וְהָיָה ל"כ בְּדִינָר אֵינוֹ יָכוֹל לַפְטוֹר עַצְמוֹ בְּכ"ד אִיסָרִין וְלוֹמַר הַדִּינָר הוּא דְּאַיְיקַר וְאִיסָרִין עֲמִדוּ בְּמִקּוֹמָן אֶלָּא יִתֵּן לוֹ דִּינָר כֶּסֶף אוֹ ל"ב אִיסָרִין:

אֶחָד מִכ"ה בְּדִינָר זָהֻב. קָשֶׁה לר"ת אֵיךְ הָיָה בִּימֵיהֶם שֶׁהָיָה זָהֻב יָקָר כָּל כָּךְ שֶׁדִּינָר זָהֻב הָיָה שָׁוֶה כ"ה דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף וְעַתָּה בְּזֻמַּן הַזֶּה זוֹקְ זָהֻב שָׁוֶה לְכָל הַיּוֹתֵר י"ב זוּקִּין כֶּסֶף וְאוֹר"ת דְּדִינָר זָהֻב הָיָה שׁוֹקֵל ב' דִּינְרֵי כֶּסֶף לְפִי שֶׁהַזָּהֻב כְּבַד מִכֶּסֶף וְגַם דִּינָר זָהֻב הָיָה עֵב מִשֶּׁל כֶּסֶף דְּאָמַר בְּאֵלּוּ טְרֵיפוֹת (חולין דף נה:) נְשָׁתַיֵּיר הַיְמָנִי כְּעוֹבְי דִּינָר זָהֻב וְכֵן פֶּרֶק עוֹשִׂין פִּסִּין (שירובין דף יט.) וּפֶרֶק בְּתֶרֶא דְּתַּגְרֵי (דף כז.) מַה מַּזְבֵּחַ שֶׁאֵין בְּעוֹבְיוֹ אֶלָּא דִּינָר זָהֻב מִשְּׁמַע דְּדִינָר זָהֻב לָא הָיָה עוֹבְיוֹ שָׁוֶה כ"ה דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף וְהָיָה בְּעוֹבְיוֹ וּבְמִשְׁקָלוֹ שָׁוֶה כ"ה דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בְּאֵן יוֹתֵר בְּזֶה:

וְטַבָּעָא אפירא לא מְחַלְּיָלִין. אע"ג דְּבַהגוּזַל קָמֵא (ב"ק דף צז:) גְּבֵי מְעוֹת שֶׁל בָּבֶל וְהֵם בְּבָבֶל פְּרִיךְ אִי מִלְכוּת מִקְפֶּדֶת הֵיכִי מַמְטֵי לְהוּ דְּזִבְּנֵין בְּהוּ בְּהֶמְּה אַלְמָא מְחַלְּיָלִין טַבָּעָא אַפִּירֵי הָתָם שֶׁאנִי שֶׁהַפִּירוֹת הֵם כְּבֵדִים לְהוֹלִיךְ וְלִקְנוֹת מְעוֹת יְרוּשָׁלַיִם מִלְּבִיוֹת מְקַפְּדוֹת וְלֹא אַפְשַׁר אֶלָּא לְקָנוֹת בְּהֶמְּה:

לגבי

דְּחָרִיף הַיְינוּ טַבָּעָא דַּהֲבָא דְּלֹא חָרִיף הַיְינוּ פֵּירָא וְקָנֵי לֵיהּ פֵּירָא לְטַבָּעָא אָמַר רַב אֲשֵׁי בְּיִלְדוּתֵיהּ מִסְתַּבְּרָא מִדְּקָתָנֵי הַנַּחֶשֶׁת קוֹנָה אֶת הַכֶּסֶף אי אַמַּרְתְּ בְּשִׁלְמָא כַּסְפָּא לְגַבֵּי דַּהֲבָא פֵּירָא הַיְינוּ דְּקָא תָנֵי הַנַּחֶשֶׁת קוֹנָה אֶת הַכֶּסֶף דְּאע"פ דְּלְגַבֵּי דַּהֲבָא פֵּירָא הַיְינוּ לְגַבֵּי נְחוּשְׁתָּא טַבָּעָא הַיְינוּ אֶלָּא אי אַמַּרְתְּ כַּסְפָּא לְגַבֵּי דַּהֲבָא דְּחָשִׁיב מִינֵּיהּ אַמַּרְתְּ טַבָּעָא הַיְינוּ הַשְׁתָּא לְגַבֵּי דַּהֲבָא דְּחָשִׁיב מִינֵּיהּ אַמַּרְתְּ טַבָּעָא הַיְינוּ לַגַּבֵּי נְחוּשְׁתָּא דְּאִיהוּ חָשִׁיב אִיהוּ חָרִיף מִבַּעְיָא אֵיצְטְרִיךְ סַלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא הַנֵי פְּרִיסֵי בְּאַרְתָּא דְּסַגְיֵי אִינְהוּ חֲרִיפֵי טְפֵי מִכַּסְפָּא אֵימָא טַבָּעָא הַיְינוּ קמ"ל בֵּינַיִם דְּאֵיכָא דּוּכְתָּא דְּלֹא סָגֵי בֵּיהּ פֵּירָא הַיְינוּ וְאַף ר' חִיָּיא סָבַר דַּהֲבָא טַבָּעָא הַיְינוּ דָּרֵב אוֹזְיף דִּינְרֵי מַרְבְּרְתֵיהּ דְּר' חִיָּיא לְסוֹף אֵיקְיוּר דִּינְרֵי אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא א"ל זִיל שַׁלֵּים לָהּ כְּטַבְיָן וְתִקְלִיל אי אַמַּרְתְּ בְּשִׁלְמָא דַּהֲבָא טַבָּעָא הַיְינוּ שַׁפִּיר אֶלָּא אי אַמַּרְתְּ פֵּירָא הַיְינוּ הָוָה לֵיהּ סָאָה בְּסָאָה וְאָסוּר רַב דִּינְרֵי הַיְינוּ לֵיהּ וְכֵינָן דַּהֲווּ לֵיהּ דִּינְרֵי נַעֲשָׂה כְּאוֹמֵר לָהּ הַלְוֵינִי עַד שֶׁיָּבֹא בְּנִי אוֹ עַד שֶׁאֶמְצָא מַפְתֵּחַ אָמַר רָבָא הָאי תְּנָא סָבַר דַּהֲבָא טַבָּעָא הַיְינוּ דְּתַנְיָא פְּרוּטָה שֶׁאָמְרוּ אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה בְּאִיסָר הָאֵיטַלְקִי לְמַאי נָפְקָא מִינָּהּ לְקִדּוּשֵׁי אִשָּׁה אִיסָר אֶחָד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּדִינָר שֶׁל כֶּסֶף לְמַאי נָפְקָא מִינָּהּ לְמָקָּח וּמִמְכָּר דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף אֶחָד מֵעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה בְּדִינָר שֶׁל זָהֻב לְמַאי נָפְקָא מִינָּהּ לְפִדְיוֹן הַבֵּן אִי אַמַּרְתְּ בְּשִׁלְמָא טַבָּעָא הַיְינוּ מִשְׁעַר תְּנָא בְּמִידֵּי דְּקָיְיץ אֶלָּא אִי אַמַּרְתְּ פֵּירָא הַיְינוּ מִשְׁעַר תְּנָא בְּמִידֵּי דְּאוֹקִיר וְזִיל זִימְנִין דְּמִהַדַּר לֵיהּ בַּהֲנָא וְזִימְנִין דְּמִסּוֹף לֵיהּ אִיהוּ לְכַהֲנָא אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ טַבָּעָא הַיְינוּ ש"מ תְּנַן הָתָם בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים לֹא יַעֲשֶׂה אָדָם סְלָעִין דִּינְרֵי וְהָבָא וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין ר' יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ חַד אָמַר מְחַלּוֹקֶת בְּסְלָעִים עַל דִּינְרִין דְּש"ס סְבְרֵי כַּסְפָּא טַבָּעָא וְדַהֲבָא פֵּירָא וּמַטְבֵּעָא אֲפִירָא לֹא מְחַלְּלִינַן וְש"ה סְבְרֵי כַּסְפָּא פֵּירָא וְדַהֲבָא טַבָּעָא וּפֵירָא אַטְבֵּעָא מְחַלְּלִינַן אֲבָל פֵּירוֹת עַל דִּינְרִין דִּבְרֵי הַכֹּל מְחַלְּלִינַן מ"ט מִידֵּי דְּהָוֵה אַכֶּסֶף לְכ"ה כֶּסֶף לְל"ה אע"ג דְּכַסְפָּא לְגַבֵּי דַּהֲבָא פֵּירָא הַיְינוּ לְגַבֵּי פֵּירָא טַבָּעָא הַיְינוּ

וְהָב נַמִּי לְכ"ש אע"ג דְּדַהֲבָא לְגַבֵּי כַּסְפָּא פֵּירָא הַיְינוּ לְגַבֵּי פֵּירָא טַבָּעָא הַיְינוּ וְחַד אָמַר אַף בְּפֵירוֹת עַל דִּינְרִין מַחְלוֹקֶת וּלְמ"ד אַף בְּפֵירוֹת עַל דִּינְרִין מְחַלְּלִינַן אִדְּמִיפְלְגִי בְּסְלָעִין עַל דִּינְרִין לְפִלּוֹג בְּפֵירוֹת עַל דִּינְרִין אִי אִיפְלוֹג בְּפֵירוֹת עַל דִּינְרִין הַוָה אָמְנָא ה"מ בְּפֵירוֹת עַל דִּינְרִין אֲבָל בְּסְלָעִין עַל דִּינְרִין מוֹדוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי דְּדַהֲבָא לְגַבֵּי כַּסְפָּא פֵּירָא הַיְינוּ וְלֹא מְחַלְּלִינַן קמ"ל תִּסְתַּיִּים דְּרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דְּאָמַר אֵין מְחַלְּלִין דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן

אסור

אסור לילות דינר בדינר דינר דמאי אילימא דינר של כסף בדינר של כסף לגבי מ"ד לאו טבעא הוי אלא פשיטא דינר זהב בדינר של זהב לא אמרי טבעא הוי אלא לאו לש"ס וש"מ ר' יוחנן הוא דאמר מחלליו לא לעולם אימא לך ר' יוחנן הוא דאמר מחללין ושאני הלואה דינון מקח וממכר שוויוהו רבנן כי פירא דאמרינן איהו ניהו דאוקיר ויזיל לגבי הלואה נמי פירא הוי ה"נ מסתברא דכי אתא ר' יוחנן הוא דאמר מחללין דמיתי לעולם אימא לך ר' יוחנן הוא דאמר מחללין ושאני הלואה דינון מקח וממכר שוויוהו רבנן כי פירא דאמרינן איהו ניהו דאוקיר ויזיל לגבי הלואה נמי פירא הוי ה"נ מסתברא דכי אתא

אין מטבע נעשה חליפין. אפילו לרב ששת דלא בעי כלי פסל הכא מטבע בפרש"י משום דדעתיה אצורתא דבטלה וא"ת ולרב נחמן דאמר לקמן (דף מז.) הכלי דוקא בעי ודאי בעי כלי פליג ארב ולוי ור"ל דמטבע מיקרי שפיר כלי שראוי לשקול בו משקולת ועוד דרבי אלתולתו בצואר בתו ובלאו הכי צ"ל דמקרי כלי דאי לא מקרי כלי אם כן אמאי נעשה חליפין הלא אפילו לרב ששת דלא בעי כלי מ"מ פירא מיהא בעי ומטבע לא מקרי פירי כדאמר בסמוך אפי' למ"ד אין מטבע בר' מידי דהזה אפירא לרב נחמן ולקמן (דף מז.) נמי אמרינן ולמאי דס"ד מטבע מאי בינייהו ופירי נמי עבדי חליפין ועוד אמרי לקמן (דף מז.) במקא למעוטי פירות ביה למעוטי מטבע אלמא לא מקרי פירי ואי גם כלי לא חזי אמאי נעשה חליפין אלא ודאי כלי מקרי וי"א שחשוב כלי לפי שיוצא בהוצאה וקונין בו כל דבר ואין נראה דלקמן (דף מו.) משני בפרוטות דליכא עליויהו טבעא וכן מתני' דכל המטלטלין קונין זה את זה מוכי לקמן (דף מה:) אניקא ואניגרא אלמא אפילו היכא שאין יוצאין בהוצאה נעשה ונקנה בחליפין:

מאי לאו בחליפין. וא"ת וכי לא ידע סיפא דתפסה אין קונה את הזהב ועוד מאי מייתי בתר הכי ועוד תניא מי אלימא ממתני' שואת הפרקא גופה בבר הביא ממתניתין ויש לומר דה"פ מאי לאו אף בחליפין הזהב קונה את התפסה בכל ענין בין בחליפין בין בדמים והתפסה אינו קונה את הזהב בדמים ואקנוי אינו קונה ולא אינו מחייב משום דתנא רישיא הזהב קונה דמיירי אלא בדמים בחליפין ומשני דאף רישא לא מיירי אלא בדמים ומשני תני מחייב אינו מגיה המשנה אלא קונה פי' מחייב ומיירי ועוד תניא לא קנה עד שימשוך משמע דאי אפשר לקנות אלא במשיכה הזהב אבל מתני' מצי למימר דאינו קונה בדמים: ונקנינהו

אי אמרת בשלמא בדמים משום הכי לא קני אלא אי אמרת בחליפין נקני אלא מאי בדמים אי הכי אימא רישא הזהב קונה את הפסף כיצד לו דינר של זהב בעשרים וחמשה דינר של כסף ניין שמשוך את הזהב נקנה כסף בכל מקום שהוא אי אמרת בשלמא בחליפין דקתני היינו דקתני נקנה כסף בכל מקום שהוא אלא אי אמרת בדמים האי נקנה כסף בכל מקום שהוא נתחייב גברא מיבעי ליה אמר רב אשי לעולם בדמים ומאי בכל מקום שהוא כמות שהוא כדאמר ליה אי אמר ליה מארנקי מ"ט דאמר ליה יהבינא לך לא מצי יהיב ליה מארנקי ישנה אע"ג דעדיפי מיניהו מ"ט דאמר ליה לישתני קא בעינא להו אמר רב כספא אפילו למ"ד אין מטבע נעשה חליפין מיעבד הוא אלא עבד חליפין אקנויי מיקנו בחליפין מידי דהוה אפירא לרב נחמן פירא לרב נחמן לאו אע"ג דאיתנהו לא עבדי חליפין אקנויי מקנו בחליפין מטבעא נמי לא שנא מיתיבי היה עומד בגורן ואין בידו מעות אומר לחביריו הרי פירות הללו נתונים לך במתנה וחוזר

שמא ישהה עליותיו. עד שיתפסוף להיות לו סלעים מעשה עד שיגיעו לדמי דינר זהב בשנה שניה שימכור מעשרות שנה הבאה: אפוקי פסיס לחו. שאין משתמן בבד שמעט הן: אפ' בפירות על דינרין מחלוקת. דפירי נמי אתי לשהויי: דקתני לא נעשה. ולא קתני לשון חולו דקסבר יש חולו אבל חמשים החמירו עליו: מטבע ליה. הכי איבעי ליה למיתני ב"ש אומרים אין סלעים מעשה שני שמא ישהה עליותיו דינרי זהב או משום דדברי אישור דאורייתא ולא מיתפשי בקדושת מעשה: מטבע נעשה חליפין. הבא להחליף מטבע בדבר אחר שלא בתורת מקח ומכר אלא בתורת קנין כדרך שקונין בסודר שהקונה נותן סודר למקנה ודוחה מקנה לו הקרקע או המטלטלין במשיכה שהוא מושך הסודר בדכתיב (רות ד) שלף איש נעלו ונתן לרעהו אף מטבע בדבר אחר שלא בתורת מקח ומכר ליכי למיעבד פירות יכול לחזור בו הני מילי בשנתנו בתורת דמים כדרך מקח ומכר אבל אם נתן בתורת חליפין בין שמשך זה את המעות נקנה לו החפץ שלו בכל מקום שהוא: אין מטבע נעשה חליפין. כדמפרש רב פפא: מ"ט דמ"ד בו'. היא ליכא למימר דאית ליה דרב נחמן דאמר לקמן (דף מז.) אין קונין אלא בכלי דנעלו כתיב דא"כ אדמפלגי במטבע ליפלגו בכל דבר שאינו בנגנבת ובמטבע נעשין חליפין לקנות את שנגנבת ובמטבע לחודיה פליגי: משום דדעתיה אצורתא. דעתו של מקנה את החפץ ונוטל המטבע בחליפין אינו סומך אלא על הצורה שבו וצורתא עבידא דבטלה אלא ע"י צורה שבו וצורתא עבידא דבטלה שהמלך פוסלה וגוזר לצור צורה אחרת הלכך הזהב ליה כדבר שאינו מסוים ושלם ולקמן (שם) ממעטים דבר שאינו מסוים מדכתיב נעל: הזהב. דינרי זהב דתורא ליה מטבע: הזהב קונה. משמע מעכשיו התפסה קנוי לו בכל מקום שהוא שם ואין לשון הזהב נופל אלא בדבר שהוא בעין והחליף זה בזה ואי בתורת דמים שמושך המימנו דינר זהב בב"ה דינר בספ אין כאן בספ קנוי אלא המושך הזהב נתחייב מ' מעות בשמיטה זו והכי איבעי ליה למיתני הזהב מחייב את התפסה ונוגרס למושך לחייבו בספ: הכי נמי מסתברא. דבתורת דמים ולא בתורת חליפין דתשמע מינה מטבע נעשה חליפין: ומטבע פירא לא קני. אי משום דמשיכה ממעכר משמע מן התורה בדקתני לקמן שנא יאמר לו מה) אי משום דתניא בסמוך נשתרפו בעליויה: תרוייהו לקני. דהיון דמטבע נעשה חליפין מה לי של כספ מה לי של זהב: ועוד תניא בו'. דשמעינן מינה דלאו בחליפין עסקינן: אלא אי אמרת. קונה ואינו קונה דקאמר בחליפין קאמר: ליקני. דהא תניא ראשא הזהב קונה את התפסה ראשא כראשמעינן בה

מטבע נעשה חליפין: כמות שהיא. כמו שהתנה עמו: מארנקי חדשה. של מטבע סלעין חדשים: לישתני בעינא. צריך אני להניחן זמן מרובה וחדשים נוחים יותר מדאי: אפילו למ"ד אין מטבע נעשה חליפין. לקנות את שכנגדו: אקנויי מיקנו בחליפין. קנין סודר או משלטלין בחליפין מכיון שמשך בעל המטבע החליפין משכנגדו נקנה המטבע לבעל הסודר: מידי דהוה אפירות. לרב נחמן בל' קרוי פירא לגבי חליפין דליכא רב ששת ורב נחמן לקמן (דף מז.) בשמעתין דאמר רב נחמן נעל דוקא כתיב שיהא בלי ולא שום דבר שאינו בלי עושה חליפין ומודה הוא שבל דבר שבנגנב הבלי נקנה בחליפין הבלי דכתיב (רות ד) לקיים כל דבר אלמא אע"ג דפירי לא עבדי חליפין לקנות שכנגדו נקנה הוא בחליפין של בלי מכיון שמשך בעל הפירות לבעל הבלי: ואין בידו מעות. ורוצה לחלל מעשר שלו והעריס בפדיונו לחלל על ידי מקח ומכר שמוכרו לאיש אחר בדי שלא יתחייב חומש דכתיב (ויקרא כז) אם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף ממעשרו ולא הלוקח מעשר שני של אחרים: אומר לחביריו. שהוא אוהבו וידע בו שאינו עושה אלא להיפטר מן החומש: חרי פירות הללו. של מעשר שני: נתונים לך במתנה. ומכיון שקנאן זה במתנה נעשה הראשון נברי אצלם ויוכל לפדותם בלא חומש: וחוזר

הֲלָכָה ה' מַתְנִי' – מַתְנֶה אָדָם עַל עֵרוּבוֹ וְאוֹמֵר, אִם בָּאוּ גּוֹיִם מִן הַמִּזְרָח, עֵרוּבִי לַמַּעֲרָב. מִן הַמַּעֲרָב, עֵרוּבִי לַמִּזְרָח. אִם בָּאוּ מִכָּאן וּמִכָּאן, לְמָקוֹם שֶׁאֶרְצֶה אֵלֵךְ. לֹא בָאוּ לֹא מִכָּאן וְלֹא מִכָּאן, חֲרִיבִי כִבְנֵי עִירִי. אִם בָּא חָכָם מִן הַמִּזְרָח, עֵרוּבִי לַמִּזְרָח. מִן הַמַּעֲרָב, עֵרוּבִי לַמַּעֲרָב. בָּא לְכָאן וּלְכָאן, לְמָקוֹם שֶׁאֶרְצֶה אֵלֵךְ. לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן, חֲרִיבִי כִבְנֵי עִירִי;

גְּמָרָא – כִּינִי מַתְנִיתָא? עַל עֵרוּבָיו.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מַאן תַּנָּא ׳אִם בָּאוּ אִם לֹא בָּאוּ׳ – רַבִּי מֵאִיר. הֵיידֵן רַבִּי מֵאִיר? חַבְרַיָּא אָמְרִין: רַבִּי מֵאִיר דְּקִדּוּשִׁין; דְּתָנֵי, הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה: ׳הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי עַל מְנָת שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים׳, יָרְדוּ גְּשָׁמִים – מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם לָאו – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בֵּין יָרְדוּ בֵּין לֹא יָרְדוּ – מְקֻדֶּשֶׁת, עַד שֶׁיִּכָּפֵל תְּנָאוֹ. חַכָּל מוֹדִין שֶׁאִם אָמַר לְאִשָּׁה: הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים, יָרְדוּ גְּשָׁמִים – מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם לָאו – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. בְּרַם כְּרַבָּנִין, בֵּין שֶׁיֵּרְדוּ בֵּין שֶׁלֹּא יָרְדוּ – מְקֻדֶּשֶׁת.

רַבִּי יוֹסָה אָמַר: רַבִּי מֵאִיר דְּעֵרוּבִין, דְּתָנֵינַן: אִם סָפֵק, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה חַמָּר גַּמָּל. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סָפֵק הָעֵרוּב כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: לֹא אָמַר רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא לְחוֹמְרִין. אָמַר רַבִּי מָנָא: וְיָאוּת, בְּעֵרוּבוֹ אֵינוֹ, שֶׁלֹּא זָכָה לוֹ עֵרוּבוֹ לַעֲקוֹר אֶת רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ. וְהָכָא, לָרִאשׁוֹן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת – שֶׁלֹּא יָרְדוּ גְּשָׁמִים,

[דף כ"ד ע"א]

וְלַשֵּׁנִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, שֶׁלֹּא כְּפַל הָרִאשׁוֹן אֶת תְּנָיוֹ.

רַבִּי חַגַּיי בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: הֶהֵן אִם לֹא כִּי לֹא חַד הוּא. אָמַר, שַׁנְיָיה הִיא שֶׁהָיְתָה הָאָרֶץ לִפְנֵיהֶן וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאָהּ מִיָּדָן.

וְרַבִּי יוּדָה בֶּן שָׁלוֹם רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: יָרְדוּ לְסִימְפּוֹן בְּשִׁיטַת רַבִּי מֵאִיר בְּקִדּוּשִׁין. רַבִּי יִרְמְיָה רַבִּי חִינָּנָא חַבְרָהּ דְּרַבָּנָן בָּעֵי: וְלָמָּה כְּרַבִּי מֵאִיר? וַאֲפִילּוּ כְּרַבָּנָן! לֵית כֵּן.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: סֵדֶר סִימְפּוֹן כָּךְ הוּא: אֲנָא פְּלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי מְקֻדֶּשׁ אוֹתָךְ אַנְתְּ פְּלוֹנִית בַּת פְּלוֹנִי, עַל מְנָת מִיתֵּן לִיךְ מִקְמַת פְּלוֹנִי, וּמִיכְנְסִינִיךְ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אִין אָתָא יוֹם פְּלוֹנִי וְלֹא כנסתיך – לֹא יֶהֱווּ לִי עָלַיִךְ כְּלוּם. וְיֵימַר: עַל מְנָת שֶׁלֹּא יִכְפֹּל תְּנָיוֹ, אִילּוּ לֹא כָּפַל תְּנָיוֹ מִי עָקַר קִדּוּשָׁיו.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן: בְּכָל אֲתָר אִית לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר ׳מִמַּשְׁמַע לָאו אַתְּ שׁוֹמֵעַ הֵין׳, וְהָכָא לֵית לֵיהּ? אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: עַל שֵׁם חֹמֶר הוּא בַּעֲרָיוֹת.

לֹא הִתְנָה, נִישְׁמַעִינָהּ מִן הֲדָא: חֲרֵי שֶׁעֵרֵב בֵּין שְׁנֵי תְחוּמִין, מְהַלֵּךְ בַּדָּרוֹם כְּעֵירוּבוֹ בַּצָּפוֹן, בַּצָּפוֹן כְּעֵירוּבוֹ בַּדָּרוֹם,

[דף כ"ד ע"ב]

מֵיצַע אֶת הַתְּחוּם – אַל יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ. בְּהֵמָה שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין, עֵרֵב זֶה בַּצָּפוֹן וְזֶה בַּדָּרוֹם, מְהַלֶּכֶת בַּדָּרוֹם – כְּעֵירוּבוֹ שֶׁל זֶה בַּצָּפוֹן. בַּצָּפוֹן – כְּעֵירוּבוֹ שֶׁל זֶה בַּדָּרוֹם. מֵיצַעְתָּ אֶת הַתְּחוּם – אַל תָּזוּז מִמְּקוֹמָהּ. שְׁחָטוּהָ, רַב אָמַר: אֵיבָרִים יוֹנְקִין זֶה מִזֶּה. עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל אָמַר: אֵין אֵיבָרִים יוֹנְקִין זֶה מִזֶּה. מוֹדֶה רַב בְּחָבִית שֶׁהוּא חֶלְקוֹ מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה.

כִּינִי מַתְנִיתָא, בָּאוּ עַכּוּ"ם מִיכַּן וּמִיכַּן, לֹא בָאוּ עַכּוּ"ם לֹא מִיכַּן וְלֹא מִיכַּן, בָּאוּ עַכּוּ"ם מִן הַמִּזְרָח – עֵרוּבוֹ לַמַּעֲרָב.

אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי: בַּמִּזְרָח. מַאן דְּמַר בַּמִּזְרָח – בְּאִילֵּין טַקְסְיָוטִ. מַאן דְּמַר בַּמַּעֲרָב – בְּאִילֵּין רוֹמָאֵי:

הֲלָכָה ו' מַתְנִי' – אִם בָּא חָכָם מִן הַמִּזְרָח, עֵרוּבֵי לַמִּזְרָח. מִן הַמַּעֲרָב, עֵרוּבֵי לַמַּעֲרָב. בָּא לְכָאן וּלְכָאן, לְמָקוֹם שֶׁאֲרָצָה אֵלֵךְ. לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן, חֲרִינִי כִבְנֵי עִירִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן רַבּוֹ, הוֹלֵךְ אֵצֶל רַבּוֹ, וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם רַבּוֹתָיו, לְמָקוֹם שֶׁיִּרְצֶה יֵלֵךְ:

גְּמָרָא – אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי בַּמַּעֲרָב, מַאן דְּמַר בַּמִּזְרָח – בְּאִילֵּין חַפִּימַיָּא, מַאן דְּמַר בַּמַּעֲרָב – בָּרְגִיל:

הֲלָכָה ז מַתְנִיתִין – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יוֹם טוֹב הַמָּמוּךְ לַשַּׁבָּת, בֵּין מִלְּפָנֶיהָ וּבֵין מֵאַחֲרֶיהָ, מְעָרֵב אָדָם שְׁנֵי עֵרוּבִין וְאוֹמֵר, עֵרוּבִי רִאשׁוֹן לַמִּזְרָח, וְהַשֵּׁנִי לַמַּעֲרָב. רִאשׁוֹן לַמַּעֲרָב, וְהַשֵּׁנִי לַמִּזְרָח. עֵרוּבִי רִאשׁוֹן, וְהַשֵּׁנִי כִּבְנֵי עִירִי. עֵרוּבִי הַשֵּׁנִי, וְהָרִאשׁוֹן כִּבְנֵי עִירִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְעָרֵב לְרוּחַ אַחַת, אוֹ אֵינוֹ מְעָרֵב כָּל עִקָּר. אוֹ מְעָרֵב לִשְׁנֵי יָמִים, אוֹ אֵינוֹ מְעָרֵב כָּל עִקָּר.

כֵּיצַד יַעֲשֶׂה, מוֹלִיכוֹ בָרִאשׁוֹן, וּיְחַשִּׁיךְ עָלָיו

[דף כ"ה ע"א]

וְנוֹטְלוֹ וּבָא לוֹ. בַּשֵּׁנִי מַחֲשִׁיךְ עָלָיו וְאוֹכְלוֹ. וְנִמְצָא מְשַׁתֵּבֵר בַּהֲלִיכָתוֹ וּמְשַׁתֵּבֵר בְּעֵרוּבוֹ.

נָאֱכַל בָּרִאשׁוֹן, עֵרוּבוֹ לָרִאשׁוֹן וְאֵינוֹ עֵרוּב לַשֵּׁנִי. אָמַר לָהֶם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מוֹדִים אַתֶּם לִי שֶׁהֵן שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת.

גְּמָרָא – וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְעָרֵב לְרוּחַ אַחַת. כִּינִי מַתְנִיתִין, אוֹ מְעָרֵב לְרוּחַ אַחַת לִשְׁנֵי יָמִים אוֹ אֵינוֹ מְעָרֵב כָּל עִקָּר. מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁאֵינוֹ מְעָרֵב חֲצִי יוֹם בַּדָּרוֹם וַחֲצִי יוֹם בַּצָּפוֹן, חֲצִי יוֹם בַּדָּרוֹם וַחֲצִי יוֹם בַּצָּפוֹן לִבְנֵי עִירוֹ. אָמְרוּ לוֹ: כְּשֵׁם שֶׁלֹּא חִלַּקְתָּ לָנוּ יוֹם אֶחָד כָּךְ לֹא תַּחְלֹק לָנוּ שְׁנֵי יָמִים.

וְשָׁוִין שֶׁלֹּא יִתְּנֶנּוּ בַּפֶּתַח. אָמַר רַבִּי בָּא: שָׁמָּא שָׁכַח וְיֹאכְלֶנּוּ.

נָתַן בַּפֶּתַח, מוֹלִיךְ אֶת הַפֶּתַח לְשָׁם. אָכַל אֶת אֶחָד מֵהֶן מִבְּעוֹד יוֹם – הֲרֵי זֶה חַמָּר גַּמָּל.

תַּמָּן תְּנִינַן, לְגַיִן שֶׁהִיא טְבוּל יוֹם, מִן הֶחָבִית מְעַשֵּׂר טוֹבֵל, אִם אָמַר: 'הֲרֵי זֶה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ' – הֲרֵי זוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. אִם אָמַר: 'הֲרֵי זֶה עֵרוּב' – לֹא אָמַר כְּלוּם.

רַבִּי יוֹנָה אָמַר רַבִּי חָמָא בַּר עֻקְבָה: מַקְשֵׁי מַתְנִיתָא דְּלֹא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אֵין מְעָרְבִין לְאָדָם מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא תַּמָּן, בְּרַם הָכָא מִבַּחוֹל הוּא קָנָה לוֹ שְׁבִיתָה לִשְׁנֵי יָמִים.

רַבִּי חַנַּיי בָּעֵי: הָיָה עוֹמֵד בַּחֲמִישִׁי בַּשַּׁבָּת, וְאָמַר: 'תְּקִנָּה לַיִּשׁ בֵּיתָהּ בַּשַּׁבָּת', עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר – קָנָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב – לֹא קָנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין לְאָדָם מִיּוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת? שֶׁכֵּן מְעָרְבִין לְאָדָם מֵעֶרֶב לַשַּׁבָּת,

[דף כ"ה ע"ב]

בְּרַם הָכָא, הוֹאִיל וְהוּא רָאוּי לְעָרֵב מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְשַׁבָּת – מְעָרֵב אֲפִילּוּ בַּחֲמִישִׁי בַּשַּׁבָּת.

אָמַר לָהֶן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִי אַתֶּם מוֹדִין לִי שֶׁאִם עֵרַב בְּכִכָּר בְּרִאשׁוֹן שֶׁהוּא מְעָרֵב בְּכִכָּר בְּשֵׁנִי, שֶׁאִם אָכְלוּ בְּרִאשׁוֹן שֶׁהוּא עֵרוּב לָרִאשׁוֹן וְאֵינוֹ עֵרוּב לַשֵּׁנִי, הֲוֵי שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת הֵן! וְאֵינוּן מְתִיבוֹן לֵיהּ: אִי אַתָּה מוֹדֶה לָנוּ, שֶׁאֵין מְעָרְבִין לְאָדָם בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם טוֹב, הֲוֵי קְדֻשָּׁה אַחַת הִיא!

הֲלָכָה ח' מַתְנִי' – רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהָיָה יֶרַח שֶׁמָּא תִּתְעַבֵּר, מְעָרֵב אָדָם שְׁנֵי עֵרוּבִין וְאוֹמֵר, עֵרוּבִי בָרִאשׁוֹן לַמִּזְרָח וּבַשֵּׁנִי לַמַּעֲרָב, בָּרִאשׁוֹן לַמַּעֲרָב וּבַשֵּׁנִי לַמִּזְרָח. עֵרוּבִי בָרִאשׁוֹן, וּבַשֵּׁנִי כִּבְנֵי עִירִי. עֵרוּבִי בַשֵּׁנִי, וּבָרִאשׁוֹן כִּבְנֵי עִירִי. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים:

גְּמָרָא – דְּאִיתְפַּלְגוּן, שְׁיָרֵי פִּתִּילָה, שְׁיָרֵי מִדּוּרָה, שְׁיָרֵי שָׁמֶן שֶׁכִּבּוּ בַּשַּׁבָּת, מַהוּ לְהַדְלִיקָה בְּיוֹם טוֹב? רַב וְרַבִּי חֲנִינָא, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: אָסוּר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי מָנָא קוֹמֵי רַבִּי יוּדָן: מְכַפְּלָה פִּתִילָה גַּבֵּי בֵּיצָה.

אָמַר לֵיהּ: מִן מַה דְּנַן חָמְיִין רַבָּנָן מְדַמֵּי לָהּ, הֲדָא אָמְרָה הִיא הֲדָא הִיא הֲדָא.

מִשּׁוּם אַרְבָּעָה זְקֵנִים אָמְרוּ: הַנֶּאֱכָל עֵרוּבוֹ בָּרִאשׁוֹן – הֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עִירוֹ בַּשֵּׁנִי. רַבִּי חוֹנָה בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּאַרְבָּעָה זְקֵנִים.

רַב חִסְדָּא בְּעָא: מְחַלְּפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב, תַּמָּן אִיעֲבַד לָהּ שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת, וְכָא אִיעֲבַד לָהּ קְדֻשָּׁה אַחַת?! דְּאִיתְפַּלְגוּן, שְׁיָרֵי פִּתִילָה, שְׁיָרֵי מִדּוֹרָה, שְׁיָרֵי שֶׁמֶן שֶׁכָּבוּ בַּשַּׁבָּת, מַהוּ לְהַדְלִיקָה בְּיוֹם טוֹב? רַב וְרַבִּי חֲנִינָה: תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: אָסוּר. רַבִּי יוֹחנן אָמַר: מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי מָנָא קוֹמֵי רַבִּי יוּדָן: מְכַפְּלָה פִּתִילָה גַּבֵּי בֵּיצָה. אָמַר לֵיהּ: מִן מַה דְּנַן חָמְיִי רַבָּנִין מְדַמֵּי לָהּ, הֲדָא אָמְרָה אִי אִידָא אִי אִידָא.

רַבִּי אַחָא אָמַר לָהּ מִן אוּקְפַן, רַבִּי יוֹסֵי אָמַר לָהּ מִן דַּעָה כְּאַרְבָּעָה זְקֵנִים, כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

אָמַר רַבִּי מָנָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוּדָה אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה, בְּאַרְבָּעָה זְקֵנִים כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

[דף כ"ו ע"א]

מַה אִין תַּמָּן שֶׁלֹּא זָכָה עֵרוּב לֹא הָיִיתִי אוֹמֵר שֶׁיַּעֲקֹר אֶת רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ כָּאן שֶׁזָּכָה לוֹ עֵרוּבוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

עֵרֵב בַּבֹּקֶר בָּרִאשׁוֹן מְעָרֵב בַּבֹּקֶר בַּשֵּׁנִי, וּבְלֵבַד בְּאוֹתוֹ הַבֹּקֶר.

עֵרֵב בָּרִגְלוֹ בָּרִאשׁוֹן מְעָרֵב בְּרִגְלָיו בַּשֵּׁנִי. עֵרֵב בְּרַגְלָיו מְעָרֵב בַּבֹּקֶר, בַּבֹּקֶר לֹא יְעָרֵב בְּרַגְלָיו.

הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן: בְּרַגְלָיו לֹא יְעָרֵב בַּבֹּקֶר, וּדְכְוָתָהּ בְּכִבֵּר לֹא יְעָרֵב בְּרַגְלָיו. לְהָקֵל לָעָנִי שֶׁאֵין לוֹ כִּכָּר.

הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן בְּרַגְלָיו לֹא יְעָרֵב בְּכִבֵּר, וּדְכְוָתָהּ בְּכִבֵּר לֹא יְעָרֵב בְּרַגְלָיו, לְהָקֵל לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא יֵצֵא וְיָעֵרֵב בְּרַגְלָיו.

הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן בְּרַגְלָיו לֹא יְעָרֵב בְּכִבֵּר, וּדְכְוָתָהּ בְּכִבֵּר לֹא יְעָרֵב בְּרַגְלָיו. רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן: עֲשׂוּ אוֹתוֹ כְּהוֹלֵךְ לְעִירוֹ:

הֲלָכָה ט' מַתְנִי' – וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַתָּנָה אָדָם עַל הַפִּלְפֶּלָה בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְאוֹכְלָהּ בַּשֵּׁנִי.

וְכֵן בֵּיצָה שֶׁנּוֹלְדָה בָרִאשׁוֹן, תֹּאכַל בַּשֵּׁנִי. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים:

גְּמָרָא – וְאוֹמֵר: 'אִם יוֹם טוֹב הַיּוֹם יִבָּטְלוּ דְּבָרַי', וְיִקְרָא שֵׁם לְמַעֲשְׂרוֹתָיו וְאֵינוֹ אוֹכְלָן. וּבַשֵּׁנִי קוֹרֵא שֵׁם לְמַעֲשְׂרוֹתָיו וְאוֹכְלָן.

מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב, תַּמָּן אִיעֲבַד לָהּ קְדֻשָּׁה אַחַת, וְכָא אִיעֲבַד לָהּ שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת.

תַּמָּן, קְדֻשָּׁה אַחַת אֲרֻכָּה הִיא, בְּרַם הָכָא אַחַת קֹדֶשׁ וְאַחַת חוֹל.

מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבָּנָן, תַּמָּן עָבְדִין לָהּ שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת, וְכָא אִינּוּן עָבְדִין לֵיהּ קְדֻשָּׁה אַחַת.

תַּמָּן יוֹם טוֹב אֵצֶל שַׁבָּת כְּחוֹל אֵצֶל שַׁבָּת, בְּרַם הָכָא שְׁנֵיהֶן שָׁוִין.

מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי יוּדָה בְּשֶׁנִּי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהֵן מִתְקַנַּת נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים.

רַבִּי בָּא רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: "בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי" וְגוֹ'. מִי גָּרַם לִי לִהְיוֹת נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים? עַל שֵׁם "כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי"! מִי גָּרַם לִי לִהְיוֹת מְשַׁמֶּרֶת שְׁנֵי יָמִים בְּסוּרְיָא? עַל שֶׁלֹּא שָׁמַרְתִּי יוֹם אֶחָד בָּאָרֶץ. סְבוּרָה הָיִיתִי שֶׁאֲנִי מְקַבֶּלֶת שָׂכָר עַל שְׁנַיִם וְאֵינִי מְקַבֶּלֶת שָׂכָר אֶלָּא עַל אַחַת. מִי גָּרַם לִי לְהַפְרִישׁ שְׁתֵּי חַלּוֹת בְּסוּרְיָא? עַל שֶׁלֹּא הִפְרַשְׁתִּי חַלָּה אַחַת בָּאָרֶץ.

סְבוּרָה הָיִיתִי שֶׁאֲנִי מְקַבֶּלֶת שָׂכָר עַל שְׁתַּיִם, וְאֵינִי מְקַבֶּלֶת שְׂכַר אֶלָּא עַל אַחַת. רַבִּי יוֹחָנָן קָרֵי עֲלֵיהוֹן: "וְגַם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם

[דף כ"ו ע"ב]

חֻקִּים לֹא טוֹבִים".

רַבִּי אַבָּהוּ אָזַל לְאֶלְכְּסַנְדְּרִיאָה, וְאַטְעִינוּן לוּלְבִין בְּשׁוּבְתָא, שְׁמַע רַבִּי מֵימָר, מַן מִי יָכוֹל לְהוֹן רַבִּי אַבָּהוּ בְּכָל שַׁתָּא.

רַבִּי יוֹסֵי מִישְׁלַח כְּתִיב לְהוֹן: אַף עַל פִּי שֶׁכָּתְבוּ לָכֶם סְדְרֵי מוֹעֲדוֹת אַל תְּשַׁנּוּ מִנְהָג אֲבוֹתֵיכֶם נוֹחֵי נֶפֶשׁ:

הֲלָכָה י׳ מַתְנִי׳ – רַבִּי דוֹסָא בֶּן הַרְכִּינַס אוֹמֵר, הָעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה בְּיוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹמֵר, הַחֲלִיצֵנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ אֶת יוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה, אִם הַיּוֹם אִם לְמָחָר. וּלְמָחָר הוּא אוֹמֵר, אִם הַיּוֹם אִם אֶמֶשׁ. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

גְּמָרָא – מִפְּנֵי שֶׁאָמַר: ׳אִם הַיּוֹם אִם אֶמֶשׁ׳, אוֹ יֵיבָא כַּיי דְּמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יָסָא: הָעוֹבֵר לִפְנֵי תֵּבָה בְּיוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה – אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אוּף הָכָא כֵּן.

הדרן עלך בכל מערבין

פרק רביעי

הֲלָכָה א׳ מַתְנִי׳ – מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ גּוֹיִם אוֹ רוּחַ רָעָה, אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. הֶחֱזִירוּהוּ, כְּאִילּוּ לֹא יָצָא.

הוֹלִיכוּהוּ לְעִיר אַחֶרֶת. נָתְנוּהוּ בַּדִּיר אוֹ בַּסַּהַר, רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמְרִים, מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמְרִים, אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת.

מַעֲשֶׂה שֶׁבָּאוּ מִפְּרַנְדִּיסִין וְהִפְלִינָה סְפִינָתָם בַּיָּם. רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הִלְכוּ אֶת כֻּלָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא לֹא זָזוּ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, שֶׁרָצוּ לְהַחֲמִיר עַל עַצְמָן.

גְּמָרָא – וְלֶכְן מַה נָן אָמְרִין? וְיֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁיָּצָא בִּרְשׁוּת וְיהֵא לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ, לְפוּם כֵּן מֵימַר אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת.

וּמִנַּיִן לְאַרְבַּע אַמּוֹת? ״שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו״, וּמִנַּיִן לְאַלְפַּיִם אַמָּה? ״אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי״, אוֹ חֶלֶף אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וּתְנִינַן, אָסָא בֶּן עֲקִיבָה אוֹמֵר: ״מָקוֹם״ ״מָקוֹם״, נֶאֱמַר כָּאן ״מָקוֹם״ וְנֶאֱמַר לְהַלָּן: ״וְיָשַׁמְתִּי לְךָ מָקוֹם״;

[דף כ״ז ע״א]

מַה ״מָקוֹם״ שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן אַלְפַּיִם אַמָּה, אַף ״מָקוֹם״ שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן אַלְפַּיִם אַמָּה.

אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁאָמְרוּ מְלֹא קוֹמָתוֹ וּפִשּׁוּט יָדַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הוּא וּשְׁלֹשָׁה אַמּוֹת כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נוֹטֶל חֲבִית מֵרַאֲשׁוֹתָיו וְנוֹתֵן אֶל מֵרַגְלוֹתָיו.

כְּשֶׁהוּא נִפְנֶה – נִפְנֶה מִן הַצַּד, וּכְשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל מִתְפַּלֵּל לוֹכְנָן.

רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי בָּעֵי: אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁאָמְרוּ, תְּחוּם הֵן אוֹ אֵינָן תְּחוּם? אֵין תֵּימַר תְּחוּם הֵן – אֵין נוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת מִשֶּׁנִּי מְקוֹמוֹת. אִין תֵּימַר אֵינָן תְּחוּם נוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת מִשֶּׁנִּי מְקוֹמוֹת.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן, אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁאָמְרוּ תְּחוּם הֵן. וְהָתְנִינָן, ׳וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶה מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ׳ וְכוּ׳.

לֹא אָמַר אֶלָּא הֶחְזִירוּהוּ, הָא אִם חָזַר הוּא אָסוּר. אָמַר רַבִּי אַסִּי: דְּרַבִּי נְחֶמְיָה הִיא, דְּתָנֵי, פֵּרוֹת שֶׁיָּצְאוּ לְרְשׁוּת הָרַבִּים וְחָזְרוּ, שׁוֹגֵג – יֵאָכְלוּ. מֵזִיד – לֹא יֵאָכְלוּ. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד – לֹא יֵאָכְלוּ, עַד שֶׁיַּחְזִירֵם לִמְקוֹמָן שׁוֹגֵג. וּתְיָיא דְּרַבִּי נְחֶמְיָה כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּתָנֵי, הַמְעַשֵּׂר וְהַמְבַשֵּׁל בַּשַּׁבָּת,

[דף כ"ז ע"ב]

שׁוֹגֵג – יֵאָכֵל, מֵזִיד – לֹא יֵאָכֵל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

קָנָה לוֹ שְׁבִיתָה וּבָאוּ עַכּוּ"ם וְהִקִּיפוּהָ מְחִיצָה, רַבִּי חוֹנָה אָמַר: לֹא הוֹעִילָה לוֹ מְחִצָּתוֹ כְּלוּם, אֶלָּא מְהַלֵּךְ בְּאַלְפַּיִם וּמְטַלְטֵל בְּאַרְבַּע. חִיָּה בְּרִיחָהּ דְּרַב אָמַר: מְהַלֵּךְ וּמְטַלְטֵל בְּאַלְפַּיִם.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא ר׳ אֲבוּנָא בְּשֵׁם חִיָּה בְּרִיחָהּ דְּרַב: מְהַלֵּךְ בְּאַלְפַּיִם וּמְטַלְטֵל בְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אַמָּה עַל יְדֵי זְרִיקָה.

חֲווֹן בָּעַיִן מֵימָר, מַה פְּלִיגִין כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּכְרַבִּי עֲקִיבָה. בְּרַם כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה לֹא פְּלִיגִין.

וַאֲפִילוּ כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, פְּלִיגִין, קַל הוּא מִי שֶׁקָּנָה לוֹ שְׁבִיתָה מִמִּי שֶׁלֹּא קָנָה לוֹ שְׁבִיתָה.

נְתָנוֹ עַל פֶּתַח חַדִּיר עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָה: נוֹתְנִין לוֹ שְׁתֵּי אַמּוֹת מִבִּפְנִים וּשְׁתֵּי אַמּוֹת מִבַּחוּץ, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: אֵין נוֹתְנִין לוֹ שְׁתֵּי אַמּוֹת מִבִּפְנִים וּשְׁתֵּי אַמּוֹת מִבַּחוּץ. שֶׁאִם אוֹמֵר אַתְּ לִתֵּן לוֹ שְׁתֵּי אַמּוֹת מִבִּפְנִים וּשְׁתֵּי אַמּוֹת מִבַּחוּץ, אוֹף הוּא מְטַלְטֵל בְּכָל הַחַדִּיר כֻּלּוֹ.

נְתָנוֹ בְּאֶמְצַע הַחַדִּיר, הָיָה הַחַדִּיר חֲצִיוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם וְחֲצִיוֹ חוּץ לַתְּחוּם. רַבִּי אַחָא אָמַר מִן אוּלְפָּן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר לָהּ מִן דַּעָה, מַחֲלֹקֶת. רַב חוֹנָה וְחִיָּה בְּרֵיהּ דְּרַב,

רַבִּי זְעֵירָא רַב הוּנָה בְשֵׁם רַב: מַה שָׁרְצוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָה לְהַחְמִיר עַל עַצְמָן, זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהַלָּכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. רַבִּי בָּא בְשֵׁם רַבִּי חִיָּה בַּר אַשִּׁי, אַף בַּדִּיר וּבַסַּהַר הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה.

חֲנַנְיָה בֶּן אָחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹם הָיוּ דָּנִין אִלּוּ כְּנֶגֶד אִלּוּ עַד שֶׁבָּא אָחִי אַבָּא וְהִכְרִיעַ בֵּינֵיהֶן, וְהִתְקִין שֶׁתְּהֵא הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה בִּסְפִינָה, וּכְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּכְרַבִּי עֲקִיבָה בַּדִּיר וְסַהַר.

מַה בֵּין סַהַר וּמַה בֵּין סְפִינָה? חַבְרַיָּא אָמְרוּ: סְפִינָה מִפְּנֵי שֶׁמְּחִיצוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמָּהּ. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: מְכֻיָּן שֶׁעוֹקְרִין אוֹתָהּ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת אֵלּוּ וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ בְּאַרְבַּע אַמּוֹת אֵלּוּ.

מַה נָפַק מִבֵּינֵיהֶן? אִם הָיְתָה אַכְסַדְרָה עַל דַּעְתְּהוֹן דְּחַבְרַיָּא מֻתָּר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא – אָסוּר.

[דף כ"ח ע"א]

אִם הָיָה הַיָּם גַּלְגַּל, עַל דַּעְתֵּיהוֹן דְּחַבְרַיָּא – אָסוּר, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא – מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן, אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁאָמְרוּ אֵינָן תְּחוּם.

הֲלָכָה ב' מַתְנִי' – פַּעַם אַחַת לֹא נִבְנְסוּ לַנָּמָל עַד שֶׁחָשְׁכָה. אָמְרוּ לוֹ לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל: מָה אָנוּ לְיֵרֵד? אָמַר לָהֶן: מַתָּרִים אַתֶּם, שֶׁכְּבָר הָיִיתִי מִסְתַּכֵּל, וְהָיִינוּ בְתוֹךְ הַתְּחוּם עַד שֶׁלֹּא חָשְׁכָה.

גְּמָרָא – מְצוּדּוֹת הָיוּ לוֹ לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה מְשַׁעֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת עֵינָיו בְּמֵישָׁר.

וְלָמָּה לִי עַד שֶׁלֹּא חָשְׁכָה? וַאֲפִילּוּ מִשֶּׁחָשְׁכָה, וְלֹא רַבָּן גַּמְלִיאֵל הִיא, תִּפְתַּר, שֶׁהָיָה בַּנָּמֵל יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, וְלֹא יְהִיוּ מְחִיצוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה, וְלֹא יְהִיוּ פְּרָצוֹת יוֹתֵר מֵעֲשָׂר, וְלֹא יֶהֱא עוֹמֵד כְּנֶגֶד עוֹמֵד וּפָרוּץ כְּנֶגֶד פָּרוּץ.

הֲלָכָה ג' מַתְנִי' – מִי שֶׁיָּצָא בִּרְשׁוּת וְאָמְרוּ לוֹ: 'כְּבָר נַעֲשָׂה מַעֲשֶׂה' – יֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. אִם הָיָה בְתוֹךְ הַתְּחוּם, כְּאִלּוּ לֹא יָצָא, שֶׁכָּל הַיּוֹצְאִים לְהַצִּיל, חוֹזְרִין לִמְקוֹמָן.

גְּמָרָא - דְּלֵךְ כֵּן מַה אֲנַן אָמְרִין. יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁיָּצָא בְּאֹנֶס, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת, לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר יֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ.

אָמַר רַב חוֹנָה: וְהֵן שֶׁיְּהוּ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹכְלוֹת מִתְּחוּם טְבֶרְיָא וּמִתְּחוּם מִגְדָּלָה. רַבִּי חוֹנָה בְּשֵׁם רַב אָדָא בַּר אַחָוָה, רַבִּי לָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: וַאֲפִילוּ יָצָא לְמִגְדָּלָה, וְחָזַר כְּאִילּוּ לֹא יָצָא.

רַבִּי יֵישׁוּעַ דְּרוֹמְיָה בָּעֵי: עַד כְּדוֹן בְּשֶׁיָּצָא שׁוֹגֵג, וַאֲפִילוּ יָצָא מֵזִיד. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס: מַתְנִיתָא אָמְרָה בֵּן, שֶׁכָּל הַיּוֹצְאִין לְהַצִּיל חוֹזְרִין לִמְקוֹמָן.

חוֹזְרִין אֲפִילוּ בְּזַיְינָן:

תַּנְיָא, עַכּ״ם שֶׁבָּאוּ לָעֲיָרוֹת הַמְּסוּכוֹת לַסָּפָר לִטּוֹל מֵהֶן, אֲפִילוּ תֶּבֶן אֲפִילוּ עֵצִים – יוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בְּזַיִן וּמַחֲזִירִין אֶת הַזַּיִן לִמְקוֹמָן, בָּאוּ לָעֲיָרוֹת

[דף כ״ח ע״ב]

הַמַּבְלָעוֹת אֵין יוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בְּזַיִן, אֶלָּא אִם כֵּן בָּאוּ לְעוֹסְקֵי נַפְשׁוֹת.

בְּרַאשׁוֹנָה הָיוּ מוֹלִיכִין אֶת הַזַּיִן לְבֵית שֶׁהוּא סָמוּךְ לַחוֹמָה. פַּעַם אַחַת בָּאוּ עֲלֵיהֶן הַשּׁוֹנְאִין, הָיוּ מְדַהֲקִין לִטּוֹל אֶת הַזַּיִן וְהָרְגוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהָרְגוּ מֵהֶן הַשּׁוֹנְאִים, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל בְּבֵיתוֹ.

הֲלָכָה ד׳ מַתְנִי׳ – מִי שֶׁיָּשַׁב בַּדֶּרֶךְ, וְעָמַד, וְרָאָה וַהֲרֵי הוּא סָמוּךְ לָעִיר, (הוֹאִיל) וְלֹא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ לְכָךְ, לֹא יִכָּנֵס. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, יִכָּנֵס.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה הָיָה וְנִכְנַס רַבִּי טַרְפוֹן בְּלֹא מִתְכַּוֵּן.

גְּמָרָא – אָמְרוּ, וַהֲלֹא בֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי טַרְפוֹן הָיָה בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה, אוֹ שֶׁמָּא הִקְנָה עֲצָמוֹ לִבְנֵי עִירוֹ מִבְּעוֹד יוֹם. אַשְׁכַּח תָּנֵי, בַּשַּׁחֲרִית זָרְחָה הַחַמָּה. אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי! הֲרֵי הָעִיר לְפָנֵי הִכָּנֵס:

הֲלָכָה ה׳ מַתְנִי׳ – מִי שֶׁיָּשַׁן בַּדֶּרֶךְ וְלֹא יָדַע שֶׁהָשְׁכָּה, יֶשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת.

רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר, וְהוּא בְּאֶמְצָעָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְאֵיזֶה רוּחַ שֶׁיִּרְצֶה יֵלֵךְ. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁאִם בֵּרַר לוֹ, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ.

גְּמָרָא – רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי חִסְדַּיי: טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, מֵאַחַר שֶׁאִילּוּ הָיָה עֵר הָיָה קוֹנֶה שְׁבִיתָה – יֶשׁ לֹא קָנָה לוֹ שְׁבִיתָה. אֵין לוֹ אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ.

רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: אֲפִילוּ עֵר וְלֹא קָנָה לוֹ שְׁבִיתָה אֵין לוֹ אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ.

אַתְיָא דְּרַבִּי יוּדָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: אַחַר שֶׁאִילּוּ הָיָה עֵר קוֹנָה לוֹ שְׁבִיתָה, הָיָה עֵר וְלֹא קָנָה לוֹ שְׁבִיתָה, אֵין לוֹ אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ.

ר׳ חוֹנָה אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב בְּעָא: גֵּר שֶׁטָּבַל לְאַחַר שֶׁהֵאִיר הַמִּזְרָח, מֵאַחַר שֶׁאִילּוּ הָיָה עֵר

[דף כ״ט ע״א] הָיָה קוֹנָה לוֹ שְׁבִיתָה.

מַה אָמַר בְּאוֹמֵר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נִישְׁמַעִינָהּ מִן הָדָא, דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי.

בֵּרַר לוֹ מִבְּעוֹד יוֹם – חוֹזֵר בּוֹ, מִבְּעוֹד יוֹם מִשֶּׁחֲשֵׁכָה חוֹזֵר בּוֹ, מִשֶּׁחֲשֵׁכָה בֵּרַר לוֹ מִבְּעוֹד יוֹם, וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם נִישְׁמַעִינָהּ מִן הָדָא – לֹא יִכָּנֵס; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: יִכָּנֵס.

לֹא עַל הָדָא אָמְרָה אֶלָּא עַל רֵישֵׁיהּ דְּפִרְקָא, מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ עַכּוּ״ם אוֹ רוּחַ רָעָה אִיתְאֲמְרַת עֲלֵיהּ. אָמַר רַבִּי בּוֹן: מוֹדֶה רַבִּי יוּדָה, שֶׁאִם בֵּרַר לוֹ – שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ.

הֲלָכָה ו׳ מַתְנִי׳ – הָיוּ שְׁנַיִם, מִקְצָת אַמּוֹתָיו שֶׁל זֶה בְּתוֹךְ אַמּוֹתָיו שֶׁל זֶה, מְבִיאִין וְאוֹכְלִין בָּאֶמְצַע, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶה מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ.

הָיוּ שְׁלֹשָׁה, וְהָאֶמְצָעִי מֻבְלָע בֵּינֵיהֶן, הוּא מַתָּר עַמָּהֶן וְהֵן מֻתָּרִין עִמּוֹ, וּשְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים אֲסוּרִין זֶה עִם זֶה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְשָׁלֹשׁ חֲצֵרוֹת הַפְּתוּחוֹת זוֹ לָזוֹ וּפְתוּחוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים,

עֵרְבוּ שְׁתֵּיהֶן עִם הָאֶמְצָעִית, הִיא מֻתֶּרֶת עִמָּהֶן וְהֵן מֻתָּרוֹת עִמָּהּ, וּשְׁתַּיִם הַחִיצוֹנוֹת אֲסוּרוֹת זוֹ עִם זוֹ.

גְּמָרָא – אַף עַל גַּב דְּרַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן אַנְטִיגְנוֹס פָּלֵיג עַל רַבָּנִין בָּאַמּוֹת, מוֹדֶה הוּא הָכָא בְּעִבּוּרֵי עֲיָרוֹת.

הֲלָכָה ז׳ מַתְנִי׳ – מִי שֶׁבָּא בַדֶּרֶךְ וְחָשְׁכָה לוֹ, וְהָיָה מַכִּיר אִילָן אוֹ גָּדֵר, וְאָמַר שְׁבִיתָתִי תַּחְתָּיו,

[דף כ״ט ע״ב]

לֹא אָמַר כְּלוּם. שְׁבִיתָתִי בְעָקְרוֹ, מְהַלֵּךְ מִמְּקוֹם רַגְלָיו וְעַד עָקְרוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה וּמֵעָקְרוֹ וְעַד בֵּיתוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה. נִמְצָא מְהַלֵּךְ מִשֶּׁחֲשֵׁכָה אַרְבַּעַת אֲלָפִים אַמָּה:

אִם אֵינוֹ מַכִּיר, אוֹ שֶׁאֵינוֹ בָקִי בַּהֲלָכָה, וְאָמַר, שְׁבִיתָתִי בִמְקוֹמִי, זָכָה לוֹ מְקוֹמוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. עֲגֻלּוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנוֹס. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, מְרֻבָּעוֹת, כְּמַטְבְּלָא מְרֻבַּעַת, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִשְׁכָּר לַזָּוִיוֹת.

גְּמָרָא – הָיָה אֶחָד מַכִּיר וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר, זֶה שֶׁהוּא מַכִּיר מְהַלֵּךְ עִם זֶה שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר, וְזֶה שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר – מְהַלֵּךְ עִם זֶה שֶׁהוּא מַכִּיר.

הֲלָכָה ח' מַתְנִי' – זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, הֱוֵי מְעָרֵב בְּרַגְלָיו. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא עָנִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֶחָד עָנִי וְאֶחָד עָשִׁיר, לֹא אָמְרוּ מְעָרְבִין בַּפַּת אֶלָּא לְהֶקֵל עַל הֶעָשִׁיר, שֶׁלֹּא יֵצֵא וְיֵעָרֵב בְּרַגְלָיו.

גְּמָרָא – רַבִּי מֵאִיר סָבַר: עִקַּר עֵרוּב בְּכִכָּר. וְלָמָּה אָמְרוּ בְּרַגְלָיו? לְהָקֵל עַל הֶעָנִי שֶׁאֵין לוֹ כִּכָּר. וְרַבִּי יוּדָא אָמַר: עִקַּר עֵרוּב בְּרַגְלָיו, וְלָמָּה אָמְרוּ בְּכִכָּר? לְהָקֵל עַל הֶעָשִׁיר שֶׁלֹּא יֵצֵא בְּרַגְלָיו.

אַף עַל גַּב דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: עִקַּר עֵרוּב בְּרַגְלָיו, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֵשֵׁב לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְיֹאמַר: 'תְּקֻנָּה לִי שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי', אֶלָּא יֵצֵא לוֹ חוּץ לַתְּחוּם, וְיֹאמַר: 'תְּקֻנָּה לִי שְׁבִיתָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה', וּמַמְתִּין שָׁם עַד שֶׁחֲשֵׁכָה וְחוֹזֵר וּבָא לְעִירוֹ. וְתָנֵי כֵּן, מַעֲשֶׂה בְּמִשְׁפַּחַת בֵּית מַמָּה וּמִשְׁפַּחַת בֵּית גּוּרְיוֹן מֵרוֹמָה, שֶׁהָיוּ מְחַלְּקִין בַּגְּרוֹגָרוֹת לַעֲנִיִּים בִּשְׁנֵי בַצּוּרוֹת, וְהָיוּ עֲנֵיֵי שִׁיחִין יוֹצְאִין וּמְעָרְבִין בְּרַגְלֵיהֶן וּמַמְתִּינִים שָׁם עַד שֶׁתֶּחֱשַׁךְ, וּלְמָחָר הָיוּ נִכְנָסִין וְאוֹכְלִין שָׁם וְחוֹזְרִין. וְכָל מַה שֶּׁהֵן עוֹשִׂין עַל פִּי חֲכָמִים הָיוּ עוֹשִׂין:

הֲלָכָה ט' מַתְנִי' – מִי שֶׁיָּצָא לֵילֵךְ בְּעִיר שֶׁמְּעָרְבִין בָּהּ וְהֶחֱזִירוּ חֲבֵרוֹ, הוּא מַתָּר לֵילֵךְ וְכָל בְּנֵי הָעִיר אֲסוּרִין, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא יָכוֹל לְעָרֵב וְלֹא עֵרֵב, הֲרֵי זֶה חַמָּר גַּמָּל.

[דף ל' ע"א]

גְּמָרָא – פָּתַר לָהּ תִּרִין פָּתְרִין. אָמַר, 'אֲנָא מְעָרֵב עָלָיְךְ וְעַל בְּנֵי קַרְתָּךְ', וְעֵרַב עַל בְּנֵי קַרְתֵּיהּ וְלֹא עֵרַב עָלָוֹי, הוּא אָסוּר לֵילֵךְ בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ, וּמַתָּר בִּשְׁאָר כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּעִירוֹ, וְהֵן מַתָּרִין בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ וַאֲסוּרִין בִּשְׁאָר כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּעִירָן.

פָּתַר לָהּ פָּתַר חוֹרָן, אָמַר לֵיהּ: 'אֲנָא מְעָרֵב עָלָיְךְ וְעַל בְּנֵי קַרְתָּךְ', וְלֹא עֵרַב לֹא עָלָיו וְלֹא עַל בְּנֵי קַרְתֵּיהּ, הוּא מַתָּר לֵילֵךְ בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁכְּבָר קָנוּ לוֹ רַגְלָיו מֵאֶתְמוֹל, וְהֵן אֲסוּרִין לֵילֵךְ בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ וּמַתָּרִין בִּשְׁאָר כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּעִירוֹ.

הֲלָכָה י׳ מַתְנִי׳ – מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לַתְּחוּם, אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת, לֹא יִכָּנֵס. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, שְׁתַּיִם, יִכָּנֵס, שָׁלֹשׁ, לֹא יִכָּנֵס.

מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ חוּץ לַתְּחוּם, אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת, לֹא יִכָּנֵס. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֲפִלּוּ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת, יִכָּנֵס, שֶׁאֵין הַמָּשׁוֹחוֹת מְמַצִּין אֶת הַמִּדּוֹת, מִפְּנֵי הַטּוֹעִים:

גְּמָרָא – רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינְנָא וְרַב חִסְדַּיי, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: לֹא מַר אֶלָּא שְׁתַּיִם, הָא שָׁלֹשׁ וְכָל שֶׁהוּא – יִכָּנֵס, דְּהוּא דְּרַבִּי לְעָזָר, דְּרַבִּי לְעָזָר אָמַר: שְׁתַּיִם – יִכָּנֵס. שָׁלֹשׁ – לֹא יִכָּנֵס. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסָה: אָמְרִין דְּבַתְרָהּ, שָׁלֹשׁ – לֹא יִכָּנֵס, הָא שָׁלֹשׁ פָּחוֹת כָּל שֶׁהוּא – יִכָּנֵס.

[דף ל׳ ע״ב]

חַוָּון בָּעֵיי מֵימָר: מַה דְּמַר רַבִּי לְעָזָר בְּיוֹצֵא, הָא בְּמַחְשִׁיךְ – לֹא. אַשְׁכַּח תָּנֵי, הִיא אַדָּא הִיא אַדָּא. חַוָּון בָּעֵיי מֵימָר: מַה דְּמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמַחְשִׁיךְ. הָא בְּיוֹצֵא לֹא, אַשְׁכַּח תָּנֵי הִיא אַדָּא הִיא אַדָּא.

הדרן עלך מי שהוציאוהו

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

הֲלָכָה א׳ מַתְנִי׳ – כֵּיצַד מְעַבְּרִין אֶת הָעֲרִים, בַּיִת נִכְנָס בַּיִת יוֹצֵא, פֶּגוּם נִכְנָס פֶּגוּם יוֹצֵא. הָיוּ שָׁם גְּדוּדִיּוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּגְשָׁרִים וּנְפָשׁוֹת, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן בֵּית דִּירָה, מוֹצִיאִין אֶת הַמִּדָּה כְּנֶגְדָּן, וְעוֹשִׂין אוֹתָהּ כְּמִין טַבְלָא מְרֻבַּעַת, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִשְׂכָּר אֶת הַזָּוִיּוֹת.

גְּמָרָא – בַּיִת נִכְנָס מוֹצִיאִין אוֹתוֹ כְּנֶגֶד הָעִיר. פֶּגוּם יוֹצֵא מוֹצִיאִין אֶת הָעִיר כְּנֶגְדּוֹ.

רַב אָמַר: מְאַבְּרִין. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מְעַבְּרִין. מַאן דְּמַר ׳מְאַבְּרִין׳ – מוֹסִיפִין לָהּ אֵבֶר, מַאן דְּמַר ׳מְעַבְּרִין׳ כְּאִשָּׁה עֲבֻרָה.

תַּמָּן תָּנִינָן, אֵין מְבָרְכִין עַל הַנֵּר עַד שֶׁיֵּאוֹתוּ לְאוֹרוֹ. רַב אָמַר: יֵאוֹתוּ. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: יֵעוֹתוּ. מַאן דְּמַר יֵאוֹתוּ – ״אַף בְּזֹאת נָאוֹת לָכֶם״ (בְּרֵאשִׁית לד, טו); מַאן דְּמַר יֵעוֹתוּ – ״לָדַעַת לָעוּת אֶת עָנָף דָּבָר״ (יְשַׁעְיָה נ, ד).

תַּמָּן תְּנִינַן, לִפְנֵי אֵידֵיהֶן וּשְׁמוּאֵל תָּנֵי עֵידֵיהֶן מַאן דְּמַר אֵידֵיהֶן כִּי קָרוֹב יוֹם אֵידָם (דְּבָרִים לב, לה). וּמָאן דְּמַר עֵידֵיהֶן – "וְעֲדֵיהֶם הֵמָּה" (יְשַׁעְיָה מד, ט). שֶׁהֵן עֲתִידִין לְבַיֵּשׁ עוֹבְדֵיהֶם לְיוֹם הַדִּין.

ר' יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה מוֹסִיפִין לָהּ אֵבֶר.

[דף ל"א ע"א]

תָּלָה עֵינוֹי וְאִיסְתַּכַּל בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ: לָמָּה אַתָּה מִסְתַּכֵּל בִּי? צָרִיךְ לָךְ, צָחַק לָךְ, הִפְלִיג עָלַיִךְ. תְּלָת עֲשָׂר שְׁנִין עָבַד עָלִיל קוֹמֵי רַבֵּיהּ דְּלָא צָרִיךְ.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: אִלּוּלֵא דַּיּוּ, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְקַבֵּל פְּנֵי רַבּוֹ, שֶׁכָּל הַמְקַבֵּל פְּנֵי רַבּוֹ כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה.

רַבִּי בֶּרֶכְיָה רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא: כְּתִיב "וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל" וְגוֹ'. כַּמָּה הָוָה רָחִיק? רַבִּי יִצְחָק אָמַר: מִיל. וְהָיָה כָּל מְבַקֵּשׁ מֹשֶׁה' אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא "וְהָיָה כָּל מְבַקֵּשׁ ה'", מִיכַּן שֶׁכָּל הַמְקַבֵּל פְּנֵי רַבּוֹ כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה.

רַבִּי חֶלְבּוֹ רַבִּי חוֹנָה בְּשֵׁם רַב: כְּתִיב "וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הַתִּשְׁבִּי" וְגוֹ', וַהֲלֹא אֵלִיָּהוּ טִירוֹנִין לִנְבִיאִים הָיָה! אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁכָּל עָמִידוֹת שֶׁעָמַד לִפְנֵי אַחְיָה הַשִּׁילוֹנִי רַבּוֹ כִּלּוּ עָמַד לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה.

ר' חֶלְבּוֹ בְּשֵׁם אִיזֵּן דְּבֵית שִׁילֹה: אֲפִילּוּ אֵלִיָּהוּ מְבַקֵּשׁ מַיִם לְפָנָיו הָיָה אֱלִישָׁע נוֹתֵן עַל יָדָיו, מַה טַּעֲמָא? "פֹּה אֱלִישָׁע בֶּן שָׁפָט אֲשֶׁר לָמַד תּוֹרָה" אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא "אֲשֶׁר יָצַק מַיִם עַל יְדֵי אֵלִיָּהוּ". כְּתִיב "וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת ה' לִפְנֵי עֵלִי", וַהֲלֹא לֹא מְשָׁרֵת אֶלָּא לִפְנֵי עֵלִי, אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁכָּל שֵׁרוּת שֶׁשָּׁרָה לִפְנֵי עֵלִי רַבּוֹ כִּלּוּ שֵׁרַת לִפְנֵי שְׁכִינָה.

תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, "וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכֹל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל לֶחֶם עִם חֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים"; וְכִי לִפְנֵי הָאֱלֹהִים אָכְלוּ? אֶלָּא מִיכַּן שֶׁהַמְקַבֵּל פְּנֵי חֲבֵרוֹ כִּלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי יֶסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, מֵאֵיכָן מְעַבְּרִין? כְּנֶגֶד הַשָּׁקוֹף עַד אַלְפַּיִן אַמָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה לְרַבִּי יֶסָא בַּר אַחָא: לֹא מִסְתַּבְּרָא אֶלָּא כְּנֶגֶד הַפָּגוּם, אֲבָל מִכְּנֶגֶד הָעִיר אֲפִילּוּ כַּמָּה. אָמַר לֵיהּ: אוּף אֲנָא סָבַר כֵּן.

אָמַר לֵיהּ: וּמַה חָמִית מֵימָר, פְּגוּם אוֹ נָאֶמַר הֶהֵן גּוֹ פְּגוּם.

אָמַר רַב נַחְמָן:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה,א שׁוֹר תָּם שֶׁהִזִּיק עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּדִּין, וְהִקְדִּישׁוֹ בְּעָלָיו – מְקֻדָּשׁ. שְׁחָטוֹ וּמְכָרוֹ וְנָתְנוֹ בְּמַתָּנָה – מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. מִשֶּׁעָמַד בַּדִּין הִקְדִּישׁוֹ בְּעָלָיו – אֵין מְקֻדָּשׁ. שְׁחָטוֹ וּמְכָרוֹ וְנָתְנוֹ בְּמַתָּנָה – לֹא עָשָׂה כְּלוּם, מִפְּנֵי שֶׁמְּשַׁלֵּם מִגּוּפוֹ. שׁוֹר מוּעָד שֶׁהִזִּיק, בֵּין מִשֶּׁעָמַד בַּדִּין וּבֵין עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּדִּין, וְהִקְדִּישׁוֹ בְּעָלָיו – מְקֻדָּשׁ. שְׁחָטוֹ וּמְכָרוֹ וְנָתְנוֹ בְּמַתָּנָה – מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי, מִפְּנֵי שֶׁמְּשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה.

ה,ב שׁוֹר תָּם שֶׁהִזִּיק וְאַחַר כָּךְ הֵמִית, הֵמִית כָּךְ וְאַחַר כָּךְ הִזִּיק – פָּטוּר. שׁוֹר מוּעָד שֶׁהִזִּיק, וְאַחַר כָּךְ הֵמִית – חַיָּב. הֵמִית וְאַחַר כָּךְ הִזִּיק, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ – חַיָּב, מְשֻׁנְּגְמַר דִּינוֹ – פָּטוּר. שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל, נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר, הִזִּיק שׁוֹר בְּרְשׁוּתוֹ, מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. תָּם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. שְׁאָלוֹ בְּחֶזְקַת תָּם וְנִמְצָא מוּעָד, הַבְּעָלִים מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק, וְהַשּׁוֹאֵל פָּטוּר. הוּעַד בּוֹ בִּפְנֵי שׁוֹאֵל, וְאַחַר כָּךְ מְכָרוֹ – הַבְּעָלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וְהַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. הֵמִית בְּרְשׁוּתוֹ וְאַחַר כָּךְ מְסָרוֹ לַבְּעָלִים, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ מְסָרוֹ לַבְּעָלִים – פָּטוּר. מְשֻׁנְּגְמַר דִּינוֹ מְסָרוֹ לַבְּעָלִים – חַיָּב. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אַף מְשֻׁנְּגְמַר דִּינוֹ עַד שֶׁלֹּא נִסְקַל, מְסָרוֹ לַבְּעָלִים – פָּטוּר.

ה,ג פָּרָה שֶׁהֵמִיתָה וְאַחַר כָּךְ יָלְדָה, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינָהּ יָלְדָה –וְלָדוֹתֶיהָ מַתְרִין. מְשֻׁנְּגְמַר דִּינָהּ יָלְדָה – וְלָדוֹתֶיהָ אֲסוּרִין. נִתְעָרְבוּ בַּאֲחֵרִים וַאֲחֵרִים בָּאֲחֵרִים – כֻּלָּן אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה. מַה יַּעֲשׂוּ לָהֶן? כּוֹנְסִין אוֹתָן לַכִּפָּה עַד שָׁעָה שֶׁימּוּתוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֻּלָּן נִסְקָלִין. הַגּוֹזֵל שׁוֹר מֵחֲבֵרוֹ וְהֵמִית בִּרְשׁוּתוֹ, וְאַחַר כָּךְ מְסָרוֹ בְּעֵדִים לַבְּעָלִים, בֵּין מְשֻׁנְּגְמַר דִּינוֹ וּבֵין עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ –חַיָּב.

ה,ד הַלּוֹקֵחַ שׁוֹר מֵחֲבֵרוֹ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא תָּם, וְנִמְצָא מוּעָד, וְהוּעַד בּוֹ בִּפְנֵי שְׁנַיִם –

הַשָּׁלֵם

בֶּאֱמֶת[1] שֶׁהוּא חַיָּב לוֹ; מִפְּנֵי שֶׁמִּקָּח טָעוּת. שׁוֹר שֶׁפָּסַק אֶת הַמּוֹסָרָה, וְיָצָא וְהִזִּיק: תָּם – פָּטוּר. וּמוּעָד – חַיָּב; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תָּם – חַיָּב. וּמוּעָד – פָּטוּר. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: זֶה וָזֶה פָּטוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כא, לו): "וְלֹא יְשַׁמְּרֶנּוּ בְּעָלָיו" – שָׁמוּר הוּא זֶה; רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין לוֹ שְׁמִירָה לְשׁוֹר אֶלָּא סַכִּין.

ה,ה "כְּנוֹס שׁוֹרְךָ וַאֲנִי אֶשְׁמְרֶנּוּ": הִזִּיק – פָּטוּר. חָזַק – חַיָּב. "כְּנוֹס שׁוֹרְךָ וּשְׁמָרוֹ": חָזַק – פָּטוּר. הִזִּיק – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, עַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה: מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתָם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

ה,ו הִכְנִיס שׁוֹרוֹ לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתוֹ, וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתוֹ, נָגַח, נָגַף, נָשַׁךְ, רָבַץ, בָּעַט; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה; מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתָם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. הִכְנִיס קְדֵרוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, וְשִׁבְּרָן – פָּטוּר. וְאִם הַזִּק בָּהֶן – בַּעַל קְדֵרוֹת פָּטוּר. הִכְנִיס פֵּרוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, וְאָכְלָן – פָּטוּר. וְאִם הַזִּק בָּהֶן – בַּעַל הַפֵּרוֹת פָּטוּר. נָפַל לַבּוֹר וְהִבְאִישׁ אֶת מֵימָיו – חַיָּב. הָיָה אָבִיו אוֹ בְּנוֹ לְתוֹכוֹ – מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּפֶר; דִּבְרֵי רַבִּי טַרְפוֹן. רַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר מִן הַכֹּפֶר. הָיָה בּוֹ עֵבֶד אוֹ אָמָה – נוֹתֵן שְׁלֹשִׁים סְלָעִים; דִּבְרֵי רַבִּי

---

[1] מוּבָא בַּיְרוּשַׁלְמִי (בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק ב הֲלָכָה ה): אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנִינוּ "**בֶּאֱמֶת**" – הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְהֵיכָן? "הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי" שֶׁהוּא חַיָּב לוֹ אֶת הַדָּמִים שֶׁנָּתַן לוֹ הַלּוֹקֵחַ, מִפְּנֵי שֶׁמִּקָּח טָעוּת הוּא.

תּוֹסֶפְתָּא

טַרְפוֹן. וְרַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר מִשְּׁלֹשִׁים סְלָעִים.

ה,ז יֵשׁ **נוֹתֵן אֶת הַכֹּפֶר וְאֵין נִסְקָל, נִסְקָל וְאֵין נוֹתֵן אֶת הַכֹּפֶר.** הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ וְנָפַל עָלָיו שׁוֹר וַהֲרָגוֹ - **נוֹתֵן אֶת הַכֹּפֶר וְאֵין נִסְקָל.** נִכְנַס לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, נָגְחוֹ שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אוֹ שֶׁנָּשְׁכוֹ כַּלְבּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וָמֵת - **נִסְקָל וְאֵין מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּפֶר.**

ה,ח שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה וְנִמְצָא עֻבָּרָהּ בְּצִדָּהּ, וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָהּ יָלְדָה, וְאִם מִשֶּׁנִּגְּחָהּ יָלְדָה. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: מְשַׁלֵּם חֲצִי כֹּפֶר לַפָּרָה וּרְבִיעַ לַוָּלָד. וְכֵן פָּרָה שֶׁנִּגְּחָה אֶת הַשּׁוֹר וְנִמְצָא וְלָדָהּ בְּצִדָּהּ, וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָה יָלְדָה, וְאִם מִשֶּׁנִּגְּחָה יָלְדָה; סוּמְכוֹס אוֹמֵר: מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִן הַפָּרָה, וּרְבִיעַ מִן הַוָּלָד.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק שִׁישִׁי

ו,א שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חֲבֵרוֹ, וְנָפַל לַבּוֹר וָמֵת - בַּעַל הַשּׁוֹר חַיָּב, וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: בְּמוּעָד - זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה. בְּתָם - בַּעַל הַבּוֹר מְשַׁלֵּם שִׁלְשָׁה חֲלָקִים, וּבַעַל הַשּׁוֹר רְבִיעַ.

ו,ב הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ וְנָפַל עָלָיו שׁוֹר וַהֲרָגוֹ - חַיָּב בְּכֹפֶר. וְאִם הֶזִּק הַשּׁוֹר - בַּעַל הַבּוֹר פָּטוּר. הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְנָפַל עָלָיו שׁוֹר וַהֲרָגוֹ - פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר. וְאִם הֶזִּק הַשּׁוֹר - בַּעַל הַבּוֹר חַיָּב[2]. חָפַר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ וּפָתַח לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲפִלּוּ הוּא שֶׁל רַבִּים - חַיָּב, עַד שֶׁיִּמְסֹר לָרַבִּים. אֵיזֶה הוּא **בּוֹר** שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה? חָפַר בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפָתַח לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לַחְפֹּר וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לִפְתֹּחַ. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפָתַח לִרְשׁוּת הָרַבִּים - אֵין לוֹ רְשׁוּת לַחְפֹּר וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לִפְתֹּחַ, בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפָתַח לִרְשׁוּת הָרַבִּים - יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לַחְפֹּר וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לִפְתֹּחַ. אֲבָל יֵשׁ לָרַבִּים רְשׁוּת לִכָּנֵס לְשָׁם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּפָתַח לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, אֲפִלּוּ הוּא שֶׁל רַבִּים - פָּטוּר. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה מְחַיֵּב עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, אוֹ עַד שֶׁיַּרְחִיק מִן הַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים, שֶׁיְּהַלֵּךְ אָדָם אוֹ עַד שֶׁיִּמְסֹר לָרַבִּים. חָפַר וּפָתַח וּמָסַר לָרַבִּים - פָּטוּר. וְכֵן הָיָה נַחוּנְיָא פּוֹתֵחַ וְחוֹפֵר שִׂיחִים עוֹשֶׂה, חוֹפֵר וּפוֹתֵחַ וּמוֹסֵר לָרַבִּים, וּכְשֶׁבָּא דָּבָר לִפְנֵי חֲכָמִים, אָמְרוּ: עָשָׂה זֶה כַּהֲלָכָה. חָפַר כָּרָאוּי וְכִסָּה כָּרָאוּי, עָשָׂה לָהּ חוּלְיָא גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, מְסָרוֹ לַחוֹלֶה וּלְזַקֵּן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן דַּעַת - פָּטוּר. חָפַר שֶׁלֹּא כָּרָאוּי וְכִסָּה שֶׁלֹּא כָּרָאוּי, עָשָׂה לָהּ חוּלְיָא פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, מְסָרוֹ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁאֵין בָּהֶן דַּעַת - חַיָּב.

ו,ג חָפַר תִּשְׁעָה טְפָחִים וּבָא אַחֵר וְחָפַר טֶפַח - הָאַחֲרוֹן חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַחַר הָאַחֲרוֹן לְמֵיתָה, אַחַר הָרִאשׁוֹן לְהֶזֵּק. חָפַר עֲשָׂרָה, וּבָא אַחֵר וְסִידְּרוֹ וְכִירְּרוֹ - הָאַחֲרוֹן חַיָּב. אֶחָד חָפַר עֲשָׂרָה, וְאֶחָד חָפַר עֶשְׂרִים, וְאֶחָד חָפַר מֵאָה, וְאֶחָד חָפַר מָאתַיִם - כֻּלָּן חַיָּבִין. בּוֹר שֶׁל שְׁנַיִם, אֶחָד מִכַּסֶּה וְאֶחָד מְגַלֶּה - הַמְּגַלֶּה חַיָּב. כִּסָּהוּ וְנִתְגַּלָּה, כִּשֶּׁהוּא עוֹמֵד וְרוֹאֵהוּ, וְלֹא כִסָּהוּ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. כִּסָּהוּ וְהָלַךְ לוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּתְגַּלָּה לְאַחַר מִכֵּן - פָּטוּר. חָפַר חֲמִשָּׁה טְפָחִים, וּבָא אַחֵר וְחָפַר חֲמִשָּׁה - הָאַחֲרוֹן חַיָּב? כַּמָּה שִׁעוּרוֹ לְהַזִּיק? כָּל שֶׁהוּא, וּלְמֵיתָה - עֲשָׂרָה טְפָחִים. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: לְעֻמָּק - שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. לְאָרְכּוֹ וּלְרָחְבּוֹ - אַרְבָּעָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּמִלּוּאוֹ שֶׁל נוֹפֶל. נָפַל לִפְנֵיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּה - חַיָּב. לְאַחֲרָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּה - פָּטוּר, בְּבוֹר וּבִשִׂיחַ, בֵּין מִלִּפְנֵיו וּבֵין מִלְּאַחֲרָיו - חַיָּב.

ו,ד נָפַל לְתוֹכוֹ חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, שׁוֹר סוּמָא הַמְהַלֵּךְ בַּלַּיְלָה - חַיָּב. בֶּן אוֹ בַּת עֶבֶד אוֹ אָמָה - פָּטוּר. נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכֵלָיו וְנִתְקָרְעוּ - חַיָּב עַל הַבְּהֵמָה וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא, לה): "וּמָכְרוּ אֶת

[2] בְּבְרִיְתָא בָּבָא בַּתְרָא (דף קעה) הַגִּרְסָה: יוֹרְשֵׁי בַּעַל הַבּוֹר - חַיָּבִים לְשַׁלֵּם.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַשּׁוֹר הַחַי״ וְגוֹ׳ – יָצְאוּ כֵּלִים שֶׁאֵין לָהֶם אוֹנָאָה, יָצָא אָדָם שֶׁאֵין הֵימֶנּוּ אוֹנָאָה בְּמוֹתוֹ. לְמָה זֶה דּוֹמֶה? לְמַנִּיחַ אַבְנוֹ וּצְלוֹחִיתוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אֶחָד וְהֶזִּיק בָּהֶן – חַיָּב עַל נִזְקֵי אָדָם וּפָטוּר עַל נִזְקֵי צְלוֹחִית. אִם הוּשַׁם אֶת הַצְּלוֹחִית וְנִשְׁבְּרָה, אַף הוּא חַיָּב עַל צְלוֹחִיתוֹ.

בּוֹר שֶׁבְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ – הֲרֵי זֶה שֶׁל עוֹלֵי בָבֶל, עַד שֶׁיִּוָּדַע לְךָ שֶׁהִיא שֶׁל אַנְשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר. שֶׁבְּרֵחָבָה וְשֶׁבַּכְּרְמְלִית – הֲרֵי הִיא שֶׁל אַנְשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר, עַד שֶׁתִּוָּדַע לְךָ שֶׁהִיא שֶׁל עוֹלֵי בָבֶל. שֶׁבְּאֶמְצַע הַשָּׂדֶה – הֲרֵי הִיא שֶׁל בַּעַל הַשָּׂדֶה, עַד שֶׁתִּוָּדַע לְךָ שֶׁהִיא שֶׁל אַנְשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר. הַנַּהֲרוֹת וְהַמַּעְיָנוֹת שְׁמוֹשְׁכִין – הֲרֵי הֵן שֶׁל כָּל אָדָם.

ו,ה הַמַּבְעִית אֶת חֲבֵרוֹ – פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מָסוּר לַשָּׁמַיִם. צָוַח בְּאָזְנוֹ וְחֵרְשׁוֹ – פָּטוּר. אֶחָזוֹ בְּאָזְנוֹ וְחֵרְשׁוֹ – חַיָּב. הַמַּבְעִית בֶּהֱמַת חֲבֵרוֹ – פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מָסוּר לַשָּׁמַיִם. הִלְעִיטָהּ חֲלִדּוֹת הָרְדוּפָנִי, וְסַם הַמָּוֶת, וְצוֹאַת תַּרְנְגוֹלִים – פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מָסוּר לַשָּׁמַיִם. הֶעוּשָׁה מְלָאכָה בְּמֵי חַטָּאת וּבְפָרַת חַטָּאת שֶׁל חֲבֵרוֹ – פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מָסוּר לַשָּׁמַיִם. שָׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁהִכָּה בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק – פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מָסוּר לַשָּׁמַיִם.

ו,ו רוֹפֵא אֻמָּן שֶׁרִפֵּא בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק – פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מָסוּר לַשָּׁמַיִם. הַמְחַתֵּךְ אֶת הָעֵבֶר בְּמֵעֵי אִמּוֹ בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק – פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מָסוּר לַשָּׁמַיִם.

ו,ז אֶחָד שׁוֹר וַחֲמוֹר, וְאֶחָד שְׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף לִנְזָקִין, מוּעָד -מְשֻׁלָּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְתָם – מְשֻׁלָּם חֲצִי נֶזֶק. אֶחָד שׁוֹר וַחֲמוֹר, וְאֶחָד שְׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף לְהַרְבָּעָה וּלְכִלְאַיִם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִתְרַבֶּה בְּמִקּוֹמוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: בַּדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת כ, י):

הַשָּׁלֵם

״אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרְךָ וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ״; שׁוֹר וַחֲמוֹר בִּכְלָל הָיוּ, וְלָמָּה יָצְאוּ? – לְהַקִּישׁ עֲלֵיהֶן, מַה שׁוֹר וַחֲמוֹר הָאֲמוּרִים לְעִנְיַן שַׁבָּת, עָשָׂה שְׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף כְּשׁוֹר וְחֲמוֹר, אַף שׁוֹר וַחֲמוֹר הָאֲמוּרִים לְעִנְיַן כָּל דָּבָר, שְׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף כְּשׁוֹר וַחֲמוֹר.

ו,ח נָעַל כָּרָאוּי, קָשַׁר כָּרָאוּי, עָשָׂה לָהּ מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים. מְסָרָהּ לְחוֹלֶה וּלְזָקֵן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן דַּעַת – פָּטוּר. נָעַל שֶׁלֹּא כָּרָאוּי, עָשָׂה לָהּ מְחִיצָה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, מְסָרָהּ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, שֶׁאֵין בָּהֶן דַּעַת. אֵיזֶהוּ הוּא שֶׁלֹּא כָּרָאוּי? כָּל שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה.

רוֹעֶה שֶׁמָּסַר צֹאנוֹ לְרוֹעֶה אַחֵר – רִאשׁוֹן חַיָּב, וְשֵׁנִי פָּטוּר. הַמּוֹסֵר צֹאנוֹ לְרוֹעֶה, אֲפִלּוּ חִגֵּר, אֲפִלּוּ חוֹלֶה, אֲפִלּוּ לְפָנָיו כִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת צֹאן – פָּטוּר. מְסָרוֹ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן – חַיָּב. לְעֶבֶד וְלָאִשָּׁה – פָּטוּר, וּמְשַׁלְּמִין לְאַחַר זְמַן. כֵּיצַד עוֹשִׂין לָהֶם? בֵּית דִּין כּוֹתְבִין עֲלֵיהֶן שְׁטָרֵי חוֹב. נִתְגָּרְשָׁה אִשָּׁה וְנִשְׁתַּחְרֵר הָעֶבֶד – חַיָּבִין לְשַׁלֵּם.

ו,ט הַחוֹתֵךְ יַבֶּלֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ וְעוֹמֵד לְחָתְכָהּ, לֹא יֹאמַר לוֹ: ״תֵּן לִי מַה שֶּׁחָבַלְתָּ בִּי״. אֶלָּא נוֹתֵן כָּל בָּשְׂתּוֹ! הַקּוֹצֵץ נְטִיעוֹתָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְעָתִיד לְקַצֵּץ, לֹא יֹאמַר לוֹ: ״תֵּן לִי מַה שֶּׁחָבַלְתָּ בִּי״. אֶלָּא נוֹתֵן לוֹ כָּל נִזְקוֹ!

ו,י אֵין שָׂמִין בֵּית קֹב מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחוֹ, וְלֹא בֵּית כּוּר מִפְּנֵי שֶׁפּוֹגֵם, אֶלָּא שָׂמִין בֵּית סְאָה פְּחוּתָה בְּאוֹתָהּ שָׁדֶה, כַּמָּה הָיְתָה יָפָה, כַּמָּה הִיא יָפָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאָכְלָה יְחוּרֵי תְאֵנִים אוֹ שֶׁקִּטְּפָה לוּלְבֵי גְּפָנִים, אֲבָל אִם אָכְלָה פַּגִּים אוֹ בֹּסֶר – רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵן פֵּרוֹת גְּמוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: אֲכָלָהּ פֵּרוֹת נְטוּעוֹת -שָׂמִין לָהֶם נְטוּעוֹת. נְטִיעוֹת עַצְמָן – שָׂמִין אוֹתוֹ בֵּית סְאָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ – הֲרֵי הִיא כִּנְטִיעוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

ו,יא לִיבָּה וְלִיבְּתוּ הָרוּחַ, אִם יֵשׁ בְּשֶׁלּוֹ כְּדֵי לְלַבּוֹת – הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְאִם לָאו – הֲרֵי זֶה פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: ״שֹׁלֵם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִר אֶת הַבְּעֵרָה״ (שְׁמוֹת כב, ה) – הַכֹּל לְפִי הַדְּלֵקָה. הַמְּדַלֵּיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ, כַּמָּה תַּעֲבוֹר הַדְּלֵקָה? רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים, בִּשְׁעַת הָרוּחַ – שְׁלֹשִׁים אַמָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁלֹשִׁים אַמָּה, וּבִשְׁעַת הָרוּחַ חֲמִשִּׁים אַמָּה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּבִשְׁעַת הָרוּחַ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה. מַעֲשֶׂה בַּעֲרָב, שֶׁקָּפַץ הָאוּר בְּיֶתֶר מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה וְהִזִּיק. מַעֲשֶׂה שֶׁעָבְרָה הַדְּלֵקָה אֶת הַיַּרְדֵּן שֶׁהָיְתָה קָשָׁה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזְמַן שֶׁקָּפְצָה, אֲבָל אִם הָיְתָה מִסְכֶּסֶכֶת וְהוֹלֶכֶת, אוֹ שֶׁהָיוּ עֲצִים מְצוּיִין לָהּ, אֲפִלּוּ עַד מִיל – הֲרֵי זֶה חַיָּב. עָבְרָה נָהָר אוֹ גָּדֵר אוֹ שְׁלוּלִית שֶׁהֵן רְחָבִין שְׁמֹנָה אַמּוֹת – פָּטוּר.

ו,יב הַמַּדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ וְהָיוּ בוֹ כֵּלִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁהָיָה בְּתוֹכוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא גָּדִישׁ שֶׁל חִטִּים אוֹ גָּדִישׁ שֶׁל שְׂעוֹרִין. רוֹאִין אֶת מְקוֹם הַכֵּלִים כְּאִלּוּ מָלֵא תְבוּאָה. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים בְּמַשְׂאֵיל מָקוֹם לַחֲבֵרוֹ לְהַגְדִּישׁ, וְהִטְמִין כֵּלִים, שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא גָּדִישׁ. גָּדִישׁ שֶׁל חִטִּים וְגָדִישׁ שֶׁל שְׂעוֹרִין, וְרוֹאִין אֶת מְקוֹם הַכֵּלִים כְּאִלּוּ מָלֵא תְבוּאָה. הִשְׁאִילוֹ לִגְדֹּשׁ בּוֹ חִטִּין וְגָדַשׁ שְׂעוֹרִין, שְׂעוֹרִין וְגָדַשׁ חִטִּין – אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא שְׂעוֹרִין. הָיָה גָּדִישׁ חִטִּין וּמְחָפֶּה בְּשְׂעוֹרִין, שְׂעוֹרִין וּמְחָפֶּה בְּחִטִּים – אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא שְׂעוֹרִין.

ו,יג הָיָה אָדָם יָשֵׁן בְּתוֹכוֹ, וְדָלַק אֶפְלּוּ שׁוֹגֵג – פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁנִּדּוֹן בְּנַפְשׁוֹ. נִכְנַס לַחֲנוּת שֶׁל נֵגֶר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, וְיָצָאת לוֹ בְּקֵעַת וְטָפְחָה לוֹ בְּפָנָיו – פָּטוּר. וְאִם נִכְנַס בִּרְשׁוּת – בַּעַל הַחֲנוּת חַיָּב. נִכְנַס לַחֲנוּתוֹ שֶׁל נַפָּח שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתוֹ, וְיָצְאוּ נִיצוֹצוֹת וְהִזִּיקוּהוּ – פָּטוּר. וְאִם נִכְנַס בִּרְשׁוּת – בַּעַל הַחֲנוּת חַיָּב. פּוֹעֵל שֶׁנִּכְנַס לְחַצֵּר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לִכָּנֵס וּלְהַגְבּוֹת אֶת שְׂכָרוֹ. נָגְחוּ שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אוֹ שָׁנְשָׁכוֹ כַּלְבּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת – פָּטוּר. וְאִם אָמַר לוֹ: ״הִכָּנֵס״ – בַּעַל הַבַּיִת חַיָּב.

גָּמָל שֶׁטָּעוּן פְּשִׁתָּן וְעוֹבֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְנִכְנַס בְּפִשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הַחֲנוּת, וְדָלְקָה בְּנֵרוֹ שֶׁל חֲנֻנִי, וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה, מִן הָאַגַּף וְלַחוּץ – חֲנֻנִי חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיְתָה לְפָנָיו אִצְטָוָה[4] וְהִדְלִיק – פָּטוּר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לְפָנָיו אִצְטָוָה, וְהִדְלִיק – חַיָּב. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּנֵר חֲנֻכָּה – פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהִנִּיחַ בִּרְשׁוּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין זֶה וּבֵין זֶה – חַיָּב, כְּגוֹן אֵלּוּ מְסַכְּכִין עַל פִּתְחֵי חֲנוּיוֹתֵיהֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בָּחָג, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן רְשׁוּת, וּבָא אַחֵר וְהִזִּיק בָּהֶן – הֲרֵי זֶה חַיָּב.

ו,יד חֹמֶר בְּשׁוֹר שֶׁאֵין בְּבוֹר, וּבְבוֹר שֶׁאֵין בְּשׁוֹר, שֶׁהַשּׁוֹר חַיָּב בַּכֹּפֶר וְחַיָּב בִּשְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד. נִגְמַר דִּינוֹ – אָסוּר בַּהֲנָאָה וְדַרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבּוֹר. חֹמֶר בַּבּוֹר, שֶׁהַבּוֹר מוּעָד לְעוֹלָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹר.

חֹמֶר בְּשׁוֹר שֶׁאֵין בְּאֵשׁ, וּבְאֵשׁ שֶׁאֵין בְּשׁוֹר: שֶׁהַשּׁוֹר חַיָּב בְּכוֹפְרִין, וְחַיָּב בִּשְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד, וְנִגְמַר דִּינוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְאִם מְסָרוֹ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן – חַיָּב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאֵשׁ. חֹמֶר בָּאֵשׁ, שֶׁהָאֵשׁ מוּעֶדֶת לְעוֹלָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹר.

חֹמֶר בְּבוֹר שֶׁאֵין בָּאֵשׁ, וּבָאֵשׁ שֶׁאֵין בְּבוֹר: חֹמֶר בְּבוֹר, שֶׁהַבּוֹר מְסָרוֹ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן – חַיָּב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאֵשׁ. חֹמֶר בָּאֵשׁ, שֶׁהָאֵשׁ דַּרְכָּהּ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק, וּמוּעֶדֶת לֶאֱכֹל דָּבָר הָרָאוּי לָהּ, וְדָבָר שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר.

הַשָּׁלֵם

[3] שֶׁהָיְתָה מְרֻבָּה (גִּירְסַת מְכִילְתָּא מִשְׁפָּטִים).

[4] סַפְסָלִים הָעוֹמְדִים עַל רַגְלַיִם.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז,א הַגָּנָב - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְאֵם טָבַח וּמָכַר - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הַגַּזְלָנִים - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אֵין מְשַׁלְּמִין אֶלָּא קֶרֶן. שֶׁאָלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: וְכִי מַה רָאָתָה תּוֹרָה לְהַחְמִיר בְּגַנָּב יוֹתֵר מִבְּגַזְלָן? אָמַר לָהֶם: גַּזְלָן, הִשְׁוָה עֶבֶד לְקוֹנוֹ. וְגַנָּב, חָלַק כָּבוֹד לְעֶבֶד יוֹתֵר עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ, כְּבֵיכוֹל, עָשָׂה גַּנָּב אֶת עֵין הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה. וְאֶת הָאֹזֶן שֶׁאֵינָהּ שׁוֹמַעַת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ כט, טו): "הוֹי הַמַּעֲמִיקִים מֵה' לַסְתִּר" וְגוֹ'. "וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה" וְגוֹ' (תְּהִלִּים צד, ז). "אֹמְרִים אֵין ה' רֹאֶה אֹתָנוּ עָזַב ה' אֶת הָאָרֶץ" (יְחֶזְקֵאל ט, יב). רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מָשָׁלוּ מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לִשְׁנַיִם שֶׁעָשׂוּ מִשְׁתֶּה בְּעִיר אַחַת, אֶחָד קָרָא אֶת בְּנֵי הָעִיר וְאֶת הַמֶּלֶךְ לֹא קָרָא, וְאֶחָד לֹא קָרָא לֹא הַמֶּלֶךְ וְלֹא אֶת בְּנֵי הָעִיר, אֵיזֶה מֵהֶן עוֹנְשׁוֹ מְרֻבֶּה? זֶה שֶׁקָּרָא אֶת בְּנֵי הָעִיר וְאֶת הַמֶּלֶךְ לֹא קָרָא, עוֹנְשׁוֹ מְרֻבֶּה יֶתֶר מִן הַשֵּׁנִי! אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: 'טָבַח וּמָכַר - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה'? מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּרֵשׁ בַּחֵטְא.

ז,ב חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הָיָה רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר כְּמִין חֹמֶר: מִפְּנֵי מַה גָּלוּ יִשְׂרָאֵל לְבָבֶל יֶתֶר מִכָּל הָאֲרָצוֹת כֻּלָּן? מִפְּנֵי שֶׁבֵּית אַבְרָהָם אָבִיהֶם הָיָה מִשָּׁם. מָשָׁלוּ מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאִשָּׁה שֶׁקִּלְקְלָה עַל בַּעְלָהּ, לְהֵיכָן מִשַּׁלְּחָהּ? לְבֵית אָבִיהָ!

בַּלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת לב, טז): "וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה" וְגוֹ', וּבַשְּׁנִיּוֹת מַעֲשֶׂה מֹשֶׁה (שָׁם): "וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים". מָשָׁלוּ מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁקִּדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה, הוּא מֵבִיא אֶת הַלַּבְלָר, וְאֶת הַקַּלְמוֹס, וְאֶת הַדְּיוֹ, וְאֶת הַשֹּׁטֵר, וְאֶת הָעֵדִים. קִלְקְלָה, הִיא מְבִיאָה אֶת הַכֹּל, דַּיָּהּ שֶׁיִּתֵּן לָהּ הַמֶּלֶךְ כְּתַב 'הַכֹּר יָדְךָ' שֶׁלּוֹ.

הַשָּׁלֵם

הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא ד, כב): "אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא" - אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהַנָּשִׂיא שֶׁלּוֹ מֵבִיא חַטָּאת עַל שִׁגְגָתוֹ.

"וְרָצַע אֲדוֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ" (שְׁמוֹת כא, ו). וְכִי מַה נִּשְׁתַּנְּתָה אֹזֶן יֶתֶר לִרְצֹעַ מִכָּל אֵיבָרָיו? לְפִי שֶׁשָּׁמְעָה מֵהַר סִינַי (וַיִּקְרָא כה, נה): "כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים" - עֲבָדַי הֵם! וּפָרַק מִמֶּנּוּ עַל שָׁמַיִם וְהִמְלִיךְ עָלָיו עַל בָּשָׂר וָדָם, לְפִיכָךְ אָמַר הַכָּתוּב: 'תִּבוֹא אֹזֶן וְתִרְצַע שֶׁלֹּא שָׁמְרָה אֶת מַה שֶּׁשָּׁמְעָה'. דָּבָר אַחֵר: הוּא לֹא רָצָה לְהִשְׁתַּעְבֵּד לְקוֹנוֹ - יָבֹא וְיִשְׁתַּעְבֵּד לִבְנוֹתָיו.

וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כז, ה): "מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא תָנִיף עֲלֵיהֶן בַּרְזֶל". וְכִי מַה רָאָה הַכָּתוּב לִפְסֹל אֶת הַבַּרְזֶל, יֶתֶר מִכָּל מִינֵי מַתָּכוֹת? מִפְּנֵי שֶׁהַחֶרֶב נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ, וְהַחֶרֶב סִימָן פְּרָעָנוּת, וְהַמִּזְבֵּחַ סִימָן כַּפָּרָה, מַעֲבִירִים דָּבָר שֶׁסִּימָן פְּרָעָנוּת מִדָּבָר שֶׁסִּימָן כַּפָּרָה. וְהָלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, וּמַה אֲבָנִים שֶׁאֵינָן לֹא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שֶׁמַּטִּילוֹת כַּפָּרָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, אָמַר הַכָּתוּב: "לֹא תָנִיף עֲלֵיהֶן בַּרְזֶל", בְּנֵי תוֹרָה שֶׁהֵן כַּפָּרָה לָעוֹלָם - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁלֹּא לִיגַּע בָּהֶן אֶחָד מִכָּל הַמַּזִּיקִין כָּלָן.

הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כז, ו): "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ" - אֲבָנִים שֶׁמַּטִּילוֹת שָׁלוֹם! וְהָלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, וּמַה אֲבָנִים שֶׁאֵינָן לֹא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שֶׁמַּטִּילוֹת שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם, אָמַר הַמָּקוֹם: יִהְיוּ שְׁלֵמִים לְפָנַי, בְּנֵי תוֹרָה, שֶׁהֵן שָׁלוֹם בָּעוֹלָם - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיִּהְיוּ שְׁלֵמִים לְפְנֵי הַמָּקוֹם.

ז,ג שִׁבְעָה גְּנֵבִין הֵן: הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּכֻלָּן - גּוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת, וְהַמְסָרֵב בַּחֲבֵרוֹ לְאוֹרְחוֹ[5], וְאֵין בְּלִבּוֹ לִקְרוֹתוֹ, וְהַמַּרְבֶּה לוֹ בִּתְקָרוֹבוֹת

[5] שֶׁמְּבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵחֲבֵרוֹ שֶׁיָּבוֹא לְהִתְאָרֵחַ אֶצְלוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין בְּלִבּוֹ לִקְרוֹתוֹ, הֲרֵי זֶה גּוֹנֵב דַּעְתּוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

וְיוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל, וְהַמְפַתֶּה לוֹ חֲבִיּוֹת שֶׁמְּכוּרוֹת לְחַנָּנִי, וְהַמְעַוֵּל בְּמִדּוֹת, וְהַמְשַׂקֵּר בְּמִשְׁקָלוֹת, וְהַמְעָרֵב הַנּוּרָה בְּתִלְתָן[6], וְאֶת הַחֹמֶץ בְּשֶׁמֶן, אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אֵין הַשֶּׁמֶן מְקַבֵּל כְּלוּם[7], לְפִיכָךְ מוֹשְׁחִין בּוֹ אֶת הַמְּלָכִים, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּעֲלִין עָלָיו, שְׁאִלּוּ הָיָה יָכוֹל לִגְנֹב דַּעַת הָעֶלְיוֹנָה - הָיָה גּוֹנֵב, שֶׁכָּל הַגּוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת נִקְרָא 'גַּנָּב', שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל ב טו, ו): "וַיְגַנֵּב אַבְשָׁלוֹם אֶת לֵב אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל"; מִי גָּדוֹל 'גּוֹנֵב' אוֹ 'נִגְנָב'? הֱוֵי אוֹמֵר 'נִגְנָב', שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁנִּגְנַב וְשׁוֹתֵק!

וְכֵן מָצִינוּ, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִין לִפְנֵי הַר סִינַי, בִּקֵּשׁ לִגְנֹב דַּעַת הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כד, ז): "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"; כְּבָיְכוֹל 'נִגְנַב' הוּא לָהֶם, תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים ה, כו): "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי" וְגוֹ'; אִם תֹּאמַר שֶׁאֵין הַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (תְּהִלִּים עח, לו-לז): "וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ", אַף עַל פִּי כֵן (שָׁם פָּסוּק לח): "וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן" וְגוֹ'; וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי כו, כג): "כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַל חָרֶשׂ שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים וְלֵב רָע".

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבָה מִלְאכָה לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, שׁוֹר מִפְּנֵי שֶׁבִּטְּלוֹ מִמְּלַאכְתּוֹ - מְשַׁלֵּם חֲמִשָּׁה. שֶׂה מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ מִלְאכָה - מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה. רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר: בּוֹא וּרְאֵה, כַּמָּה חָס הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, שׁוֹר, מִפְּנֵי שֶׁמְּהַלֵּךְ בְּרַגְלָיו - מְשַׁלֵּם חֲמִשָּׁה. שֶׂה, מִפְּנֵי שֶׁטּוֹעֲנוֹ - מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה.

לְמַעְלָה מֵהֶן, גָּנַב אֶת הָאֲסוּרִין בַּהֲנָיָה - שֶׁפָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. אֶת הַשְּׁטָרוֹת, וְאֶת הַקַּרְקָעוֹת, וְאֶת הַהֶקְדֵּשׁוֹת - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. אֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הָעוֹפוֹת, וְאֶת הַכְּסוּת, וְאֶת הַפֵּרוֹת, וְאֶת הַכֵּלִים -מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כָּפֶל. אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה[8] - יֵשׁ לוֹ הֶתֵּר לְאַחַר זְמַן.

הַגּוֹנֵב אֶת הַשּׁוֹר, טָבַח וּמְכָרוֹ - מְשַׁלֵּם חֲמִשָּׁה. שֶׂה - מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כא, לז): "חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר". לְמַעְלָה מֵהֶן, הַגּוֹנֵב אֶת בֶּן חוֹרִין - שֶׁנִּדּוֹן עָלָיו בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי כט, ד): "חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ" וְגוֹ'.

מָשָׁל מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאֶחָד שֶׁטּוֹעֵן וְיָצָא מִבֵּית חֲבֵרוֹ, מָצְאוּ אֶחָד, וְאָמַר לוֹ: מַה זֶּה פָּלוֹנִי? אָמַר לוֹ: טוֹל חֶלְקְךָ, וְאַל תַּגִּיד! לְאַחַר זְמַן מָצְאוּ בַּעַל גִּנְבָה, אָמַר לוֹ: מַשְׁבִּיעַ אֲנִי עָלֶיךָ, אִם לֹא רָאִיתָ אָדָם שֶׁטָּעַן כֵּלִים וְיָצָא מִתּוֹךְ בֵּיתִי. אָמַר לוֹ: שְׁבוּעָה שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ מָה אַתָּה סָח; עַל זֶה נֶאֱמַר: "חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד".

אֲבָל **הַמִּתְגַּנֵּב מֵאַחַר חֲבֵרוֹ, וְהוֹלֵךְ וְשׁוֹנֶה פְּרָקוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁנִּקְרָא גַּנָּב - זוֹכֶה לָעַצְמוֹ!** שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ו, ל): "לֹא יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנוֹב" וְגוֹ'. סוֹף שֶׁמִּתְמַנֶּה פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר וּמְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים, וְזוֹכֶה לְעַצְמוֹ, וּמְשַׁלֵּם עַל מַה שֶּׁבָּיְדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ו, לא): "וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתָיִם" וְגוֹ'; וְאֵין 'שִׁבְעָתַיִם' אֶלָּא דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים

---

[6] נוּרָה הוּא מִין צֶמַח גָּרוּעַ בְּטַעֲמוֹ וּמַרְאִיתוֹ כְּתִלְתָן.

[7] הֵינוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁעֲצָם הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ – הוּא יָפֶה מִבְּלִי שֶׁמֶן פְּנִים, אֲבָל הוּא גּוֹנֵב אֶת דַּעְתּוֹ בְּמַדְּתוֹ, שֶׁסְּבוּר שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בְּשִׁבְילוֹ עַל הַשַּׁלְחָן כְּלִי מָלֵא שֶׁמֶן, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַחֹמֶץ נִמְצָא לְמַטָּה, וְהַשֶּׁמֶן צָף עַל גַּבָּיו.

[8] אַף עַל פִּי שֶׁפָּטֵר חֲמוֹר אָסוּר עַכְשָׁו בַּהֲנָאָה, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁבָּיְדוֹ לְפַדּוֹתוֹ בְּשָׁה, וְיֵשׁ לוֹ הֶתֵּר לְאַחַר זְמַן, הֲרֵי זֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ זֶה שֶׁלּוֹ. וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם, אֶלָּא מַה שֶּׁבֵּין זֶה לָזֶה, שֶׁהָיָה יָכוֹל לְפַדּוֹתוֹ בְּשָׂה.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

יב, ז): ״אֲמָרוֹת ה׳ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת וְגוֹ׳ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם״.

ז,ד גָּנַב וְנָתַן לְאַחֵר וְטָבַח, גָּנַב וְנָתַן לְאַחֵר וּמְכָר, גָּנַב וְנָתַן לְאַחֵר וְהֶחְלִיף, גָּנַב וְהִקְדִּישׁ, גָּנַב וְנָתַן בְּמַתָּנָה, גָּנַב וְנָתַן בַּהֲקָפָה, גָּנַב וּפָרַע אֶת חוֹבוֹ, גָּנַב וְשָׁלַח סְבָלוֹנוֹת לְבֵית חָמִיו - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הַגּוֹנֵב אֶת הַקְּטַעַת, וְאֶת הַחִגָּרֶת, וְאֶת הַסּוּמָא, הַגּוֹנֵב שֶׁל שְׁתָּפִין - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הַשְּׁתָּפִין שֶׁגָּנְבוּ - מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וּפְטוּרִים מִתַּשְׁלוּמֵי שִׁלְשָׁה.

ז,ה הַגּוֹנֵב טְרֵפָה וּמְכָרָהּ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. כִּלְאַיִם וּמְכָרוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בִּלְבַד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַכִּלְאַיִם מִן הָרֶחֶל, וּמִן הַגְּדִי - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. מִן הַכּוּי - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וּפְטוּר מִתַּשְׁלוּמֵי שִׁלְשָׁה.

הַגּוֹנֵב פָּרָה מְעֻבֶּרֶת וְטָבְחָהּ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה, וְאַחַר כָּךְ טָבַח אֶת עֻבָּרָהּ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וּפְטוּר מִתַּשְׁלוּמֵי שִׁלְשָׁה. הַגּוֹנֵב פָּרָה מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה, וְאַחַר כָּךְ טָבְחָהּ, שְׁמָנָה וְהִכְחִישָׁה - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כִּשְׁעַת הַגְּנֵבָה. וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כִּשְׁעַת טְבִיחָה וּמְכִירָה. כְּחוּשָׁה וְהִשְׁמִינָהּ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כִּשְׁעַת גְּנֵבָה, וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כִּשְׁעַת טְבִיחָה וּמְכִירָה.

הַגּוֹנֵב פָּרָה וְטָבְחָהּ וּמְכָרָהּ, שׁוֹר הַנִּסְקָל וּטְבָחוֹ, עֶגְלָה עֲרוּפָה וְטָבְחָהּ, וְהַטּוֹבֵחַ לַעֲבוֹדָה זָרָה - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁתְּהֵא זְבִיחָה מְתֻרֶּצֶת בַּאֲכִילָה. רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אוֹמֵר: יוֹם הַכִּפּוּרִים הֲרֵי הוּא כְּשַׁבָּת לְתַשְׁלוּמִין.

ז,ו מְכָרָהּ חוּץ מֵרַגְלָהּ, חוּץ מִקַּרְנָהּ, וְחוּץ מִגִּזְתָּהּ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.

הַשָּׁלֵם

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: חוּץ מִיָּדָהּ וְחוּץ מֵרַגְלָהּ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. חוּץ מִקַּרְנָהּ, וְחוּץ מִגִּזְתָּהּ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רַבִּי אוֹמֵר: חוּץ מִדָּבָר שֶׁהַנִּשְׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. חוּץ מִדָּבָר שֶׁאֵין הַנִּשְׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְאֵין מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.

ז,ז גָּנַב בִּרְשׁוּת וְטָבַח וּמְכַר, אִם הִגְבִּיהַּ וְנָתַן לְפִדְיוֹן בְּנוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְאִם לָאו - פָּטוּר. נָתַן לְפִדְיוֹן בְּנוֹ, לְבַעַל חוֹבוֹ, וְלָאִשָּׁה בִּכְתֻבָּתָהּ - לֹא עָשָׂה כְּלוּם. הִגְבִּיהַּ וּנְתָנוֹ לְפִדְיוֹן בְּנוֹ וּלְבַעַל חוֹבוֹ, וְלָאִשָּׁה בִּכְתֻבָּתָהּ - מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְטָבַח וּמְכַר - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן.

ז,ח הַגּוֹנֵב תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, אֶת הַשְּׂטָרוֹת וְאֶת הַקַּרְקָעוֹת וְאֶת הַהֶקְדֵּשׁוֹת, אֶחָד קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֶחָד קָדָשִׁים קַלִּים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: קָדָשִׁים קַלִּים כְּהֶדְיוֹט, וּשְׁאָר כָּל הַקָּדָשִׁים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: בְּכוֹר כְּהֶדְיוֹט, וּשְׁאָר כָּל הַקָּדָשִׁים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסָאי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן הַגְּלִילִי: שְׁלָמִים כְּהֶדְיוֹט, וּשְׁאָר כָּל הַקָּדָשִׁים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן.

ז,ט שְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שֶׁגָּנַב, וּשְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שֶׁטָּבַח וּמְכַר, נִמְצְאוּ זוֹמְמִין - עַל טְבִיחָה וּמְכִירָה הוּא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמֵי שִׁלְשָׁה. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין - עַל הַגְּנֵבָה הוּא פָּטוּר, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל זֶה וְעַל זֶה - חַיָּבִין, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דְּבָרִים יט, יט): ״וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו״.

שְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שֶׁגָּנַב, וְהֵן מְעִידִין בּוֹ שֶׁטָּבַח וּמְכַר, נִמְצְאוּ זוֹמְמִין - עַל הַטְּבִיחָה הוּא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמֵי שִׁלְשָׁה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהֵן שְׁתֵּי עֵדִיּוֹת,

תּוֹסֶפְתָּא

אֲבָל אֵינָם אֶלָּא עֵדוּת אַחַת: עֵדוּת שֶׁבְּטָלָה מִקָּצָתָהּ - בְּטֵלָה כֻּלָּהּ. נִמְצְאוּ זוֹמְמִים -עַל טְבִיחָה וּמְכִירָה הוּא פָּטוּר, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל זֶה וְעַל זֶה - חַיָּבִין. וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו".

"תֵּן לִי שׁוֹרִי"! וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא מָעוֹת". "תֵּן לִי מָעוֹת"! וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא בְּהֵמָה". "תֵּן לִי שִׁלְשָׁה אַרְבָּעָה שְׁוָרִים"! וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא אֶחָד". אִם הָיָה יָפֶה כִּדְמֵי כֻלָּן - שָׁמִין לוֹ.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק שְׁמִינִי

ח,א הַגּוֹנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶחָד גּוֹנֵב אִישׁ וְאִשָּׁה וְגֵר, וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר. אֶחָד אִישׁ וְאִשָּׁה וְגֵר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר שֶׁגְּנָבוּ - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. מָכַר, בֵּין לְאָבִיו בֵּין לְאָחִיו, בֵּין לְאֶחָד מִן הַקְּרוֹבִים - חַיָּב. גְּנָבוֹ וְלֹא מְכָרוֹ, אוֹ שֶׁמְּכָרוֹ וְעוֹמֵד בַּשּׁוּק - פָּטוּר. הַגּוֹנֵב אֶת הָעֲבָדִים - פָּטוּר. שְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שֶׁגְּנָבוֹ, וּשְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שֶׁמְּכָרוֹ, נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל גְּנֵבָה - פָּטוּר, וְהֵן פְּטוּרִין. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל מְכִירָה - הוּא פָּטוּר וְהֵן פְּטוּרִין, עַל זֶה וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דְּבָרִים יט): "וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו".

ח,ב הֵיכָן שׁוֹרִי שֶׁגְּנַבְתָּ? אָמַר לוֹ: אַתָּה מְכַרְתּוֹ לִי, אַתָּה נָתַתּוֹ לִי בְּמַתָּנָה, אָבִיךָ מְכָרוֹ לִי, אָבִיךָ נָתְנוֹ לִי בְּמַתָּנָה, וְהָעֲדִים מְעִידִין בּוֹ שֶׁגְּנַבְתּוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הוֹדָה לְאַחַר שֶׁבּוֹעָה, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְאָשָׁם. הֵיכָן שׁוֹרִי שֶׁגְּנַבְתָּ? וְאָמַר לוֹ: תּוֹעֶה מְצָאתִיו וְטָבַחְתִּיו. מַשְׁבִּיעֲךָ, וְאָמַר אֵמֶן, וְהָעֲדִים מְעִידִים שֶׁגְּנַבְתּוֹ, מֵאֵלָיו בָּא אֵצְלִי וְטָבַחְתִּיו. בַּשּׁוּק הָיָה עוֹמֵד וְטָבַחְתִּיו, מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי, וְאָמַר אֵמֶן, וְהָעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שֶׁגְּנַבְתּוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאָשָׁם. הוֹדָה לְאַחַר שֶׁבּוֹעָה, אִם עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים הוֹדָה - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. וְאִם מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים הוֹדָה - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאָשָׁם. הֵיכָן שׁוֹרִי שֶׁהִפְקַדְתִּי אֶצְלְךָ? אָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ מַה אַתָּה סָח, אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: אָבַד, מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי, וְאָמַר אֵמֶן, וְהָעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שֶׁאָכְלוֹ - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, בֵּין מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים וּבֵין עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. אָמַר לוֹ: נִגְנַב, מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי, וְאָמַר אֵמֶן, וְהָעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שֶׁגְּנָבוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. אִם מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאָשָׁם, וְחוּמְשׁוֹ עוֹלֶה לוֹ מִתּוֹךְ כָּפְלוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל הַמְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן - מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ וְאָשָׁם. וְכָל שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן - אֵין מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ וְאָשָׁם, וְאֵין מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. מוֹסִיף, חֹמֶשׁ וְאָשָׁם זֶה אֵינוֹ בָּא מִכֹּחַ בְּעָלִים אֶלָּא מִכֹּחַ שְׁבוּעָה.

הַשָּׁלֵם

אֲצָלְךָ? וְאָמַר לוֹ: אֵינִי יוֹדֵעַ מַה אַתָּה סָח! אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ שֶׁאָבַד, וְהָעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שֶׁאָכְלוֹ - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. הוֹדָה, בֵּין מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים וּבֵין עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן.

הֵיכָן שׁוֹרִי שֶׁגְּנַבְתָּ? וְאָמַר לוֹ: אַתָּה מְכַרְתּוֹ לִי, אַתָּה נָתַתּוֹ לִי בְּמַתָּנָה; אָבִיךָ מְכָרוֹ לִי, אָבִיךָ נָתְנוֹ לִי בְּמַתָּנָה; מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי, וְאָמַר: אָמֵן, וְהָעֲדִים מְעִידִין בּוֹ שֶׁגְּנָבוֹ, וּטְבָחוֹ וּמְכָרוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, אוֹ עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְאָשָׁם.

ח,ג הֵיכָן שׁוֹרִי שֶׁגְּנַבְתָּ? וְאָמַר: תּוֹעֶה מְצָאתִיו וְטָבַחְתִּיו. מַשְׁבִּיעֲךָ, וְאָמַר אֵמֶן, וְהָעֲדִים מְעִידִים שֶׁגְּנַבוֹ, מֵאֵלָיו בָּא אֵצְלִי וְטָבַחְתִּיו. בַּשּׁוּק הָיָה עוֹמֵד וְטָבַחְתִּיו, מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי, וְאָמַר אֵמֶן, וְהָעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שֶׁגְּנַבוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאָשָׁם. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, אִם עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים הוֹדָה - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. וְאִם מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים הוֹדָה - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאָשָׁם. הֵיכָן שׁוֹרִי שֶׁהִפְקַדְתִּי אֶצְלְךָ? אָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ מַה אַתָּה סָח, אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: אָבַד, מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי, וְאָמַר אֵמֶן, וְהָעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שֶׁאָכְלוֹ - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, בֵּין מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים וּבֵין עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. אָמַר לוֹ: נִגְנַב, מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי, וְאָמַר אֵמֶן, וְהָעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שֶׁגְּנַבוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. אִם מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאָשָׁם, וְחוּמְשׁוֹ עוֹלֶה לוֹ מִתּוֹךְ כָּפְלוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל הַמְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן - מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ וְאָשָׁם. וְכָל שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן - אֵין מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ וְאָשָׁם, וְאֵין מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. מוֹסִיף, חֹמֶשׁ וְאָשָׁם זֶה אֵינוֹ בָּא מִכֹּחַ בְּעָלִים אֶלָּא מִכֹּחַ שְׁבוּעָה.

תּוֹסֶפְתָּא

ח,ד אֵין פּוֹרְשִׁין נִשְׂבִּין לַיּוֹנִין, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רָחוֹק מִן הַיִּשּׁוּב שְׁלֹשִׁים רִיס. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּמִּדְבָּר; אֲבָל בַּיִּשּׁוּב, אֲפִלּוּ מֵאָה מִיל - הֲרֵי זֶה אָסוּר. אֵין מְגַדְּלִין תַּרְנְגוֹלִין בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַקֳּדָשִׁים, וְאִם יֵשׁ לָהֶן גִּנָּה אוֹ אַשְׁפָּה - הֲרֵי זֶה מֻתָּר, אַף עַל פִּי כֵן חֹרֶשׁ הָיָה לָנוּ סָמוּךְ לָעִיר, וְשָׂדֶה מַפְסֶקֶת בֵּינוֹ לָעִיר, שֶׁבְּהֵמָה נִכְנֶסֶת וְיוֹצֵא דֶּרֶךְ עָלֶיהָ.

רוֹעֶה שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְמָכוֹר כֶּלֶן כְּאֶחָד, אֶלָּא מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ עַל יָד עַל יָד, נָפְלוּ לוֹ חֲזִירִים וּכְלָבִים בִּירוּשָׁה - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְמָכוֹר אוֹתָן כֶּלֶן כְּאֶחָד, אֶלָּא מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ עַל יַד עַל יַד, נָדַר לְקַח לוֹ בַּיִת וְלָקַח לוֹ שָׂדֶה - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְקַח לוֹ מִיָּד, אֶלָּא עַד שֶׁיִּמְצָא אֶת הֶהָגוּן לוֹ. מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהֵצַר לָהּ בְּנָהּ, וְאָמְרָה: קוֹנָם כָּל מִי שֶׁיִּשָּׂלַח אֵלַי, אֵינִי מַחֲזִירָתוֹ, וְיָדְעוּ בָּהּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָן הֲגוּנִים, קָפְצוּ עָלֶיהָ, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: לֹא נִתְכַּוְּנָה זוֹ אֶלָּא עַד שֶׁתִּמְצָא אֶת הֶהָגוּן לָהּ.

ח,ה כֵּיצַד שֶׁאֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַּקָּה - כָּךְ אֵין מְגַדְּלִין חַיָּה דַּקָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְגַדְּלִין כְּלָבִים, כּוּפְרִים, וְחֻלְדּוֹת הַסְּנִיאִין, וַחֲתוּלִין, וְהַקּוֹפוֹת - דְּבָרִים הַמְּנַקְּזִין אֶת הַבַּיִת, אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אֵין מְגַדְּלִין כְּלָבִים בַּיִּשּׁוּב - אֲבָל מְגַדְּלִין בָּעֲיָרוֹת הַסְּמוּכוֹת לַסָּפָר. בְּיָמִים קוֹשְׁרִים אוֹתָן בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל וּמַתִּירִין אוֹתָן בַּלֵּילוֹת. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמְגַדֵּל כְּלָבִים כְּמִגְדֵּל חֲזִירִין.

ח,ו צָד אָדָם יוֹנֵי שׁוֹבָךְ מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהוֹשִׁיבָן כְּתַקָּנָתָן. לֹא הוֹשִׁיבָן כְּתַקָּנָתָן - אָסוּר בָּהֶן, וּמֻתָּר בִּגְדוּלֵיהֶם. אֲבָל צָדִין חַיָּה וְעוֹף מִכָּל מָקוֹם, וְאֵין נִמְנָעִין. בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיוּ שְׁבָטִים כְּתַקָּנָן, אָמְרוּ: אֵין אָדָם פּוֹרֵשׂ חֶרְמוֹ וּמַעֲמִיד סְפִינָתוֹ בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרָיו, אֲבָל צָדִין בַּחַכִּים וּבַמְכַמְּרִים בְּכָל מָקוֹם וְאֵין נִמְנָעִין, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְרֹשׂ אֶת הַקֶּלַע וְיַעֲמִיד אֶת הַסְּפִינָה.

הַשָּׁלֵם

יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵין בְּיָדֵי עָוֹן אֶלָּא זֶה בִּלְבַד - שֶׁעָבַרְתִּי עַל דִּבְרֵי חֲבֵרַי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל שְׁזוּרִי, מִבַּעֲלֵי בָּתִּים הָיוּ בֵּית אַבָּא, וּמִפְּנֵי מָה חֲרֵב? מִפְּנֵי שֶׁדָּנוּ דִּינֵי מָמוֹנוֹת בְּאֶחָד, וְשֶׁגִּדְּלוּ בְּהֵמָה דַּקָּה, אַף עַל פִּי כֵן חֹרֶשׁ הָיָה לָנוּ סָמוּךְ לָעִיר, וְשָׂדֶה מַפְסֶקֶת בֵּינוֹ לָעִיר, שֶׁבְּהֵמָה נִכְנֶסֶת וְיוֹצֵא דֶּרֶךְ עָלֶיהָ.

רוֹעֶה שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְמָכוֹר כֶּלֶן כְּאֶחָד, אֶלָּא מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ עַל יָד עַל יָד, נָפְלוּ לוֹ חֲזִירִים וּכְלָבִים בִּירוּשָׁה - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְמָכוֹר אוֹתָן כֶּלֶן כְּאֶחָד, אֶלָּא מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ עַל יַד עַל יַד, נָדַר לְקַח לוֹ בַּיִת וְלָקַח לוֹ שָׂדֶה - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְקַח לוֹ מִיָּד, אֶלָּא עַד שֶׁיִּמְצָא אֶת הֶהָגוּן לוֹ. מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהֵצַר לָהּ בְּנָהּ, וְאָמְרָה: קוֹנָם כָּל מִי שֶׁיִּשָּׁלַח אֵלַי, אֵינִי מַחֲזִירָתוֹ, וְיָדְעוּ בָּהּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָן הֲגוּנִים, קָפְצוּ עָלֶיהָ, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: לֹא נִתְכַּוְּנָה זוֹ אֶלָּא עַד שֶׁתִּמְצָא אֶת הֶהָגוּן לָהּ.

ח,ה כֵּיצַד שֶׁאֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַּקָּה - כָּךְ אֵין מְגַדְּלִין חַיָּה דַּקָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְגַדְּלִין כְּלָבִים, כּוּפְרִים, וְחֻלְדּוֹת הַסְּנִיאִין, וַחֲתוּלִין, וְהַקּוֹפוֹת - דְּבָרִים הַמְּנַקְּזִין אֶת הַבַּיִת, אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אֵין מְגַדְּלִין כְּלָבִים בַּיִּשּׁוּב - אֲבָל מְגַדְּלִין בָּעֲיָרוֹת הַסְּמוּכוֹת לַסָּפָר. בְּיָמִים קוֹשְׁרִים אוֹתָן בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל וּמַתִּירִין אוֹתָן בַּלֵּילוֹת. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמְגַדֵּל כְּלָבִים כְּמִגְדֵּל חֲזִירִין.

ח,ו צָד אָדָם יוֹנֵי שׁוֹבָךְ מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהוֹשִׁיבָן כְּתַקָּנָתָן. לֹא הוֹשִׁיבָן כְּתַקָּנָתָן - אָסוּר בָּהֶן, וּמֻתָּר בִּגְדוּלֵיהֶם. אֲבָל צָדִין חַיָּה וְעוֹף מִכָּל מָקוֹם, וְאֵין נִמְנָעִין. בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיוּ שְׁבָטִים כְּתַקָּנָן, אָמְרוּ: אֵין אָדָם פּוֹרֵשׂ חֶרְמוֹ וּמַעֲמִיד סְפִינָתוֹ בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרָיו, אֲבָל צָדִין בַּחַכִּים וּבַמְכַמְּרִים בְּכָל מָקוֹם וְאֵין נִמְנָעִין, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְרֹשׂ אֶת הַקֶּלַע וְיַעֲמִיד אֶת הַסְּפִינָה.

ח,ד אֵין פּוֹרְשִׁין נִשְׂבִּין לַיּוֹנִין, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רָחוֹק מִן הַיִּשּׁוּב שְׁלֹשִׁים רִיס. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּמִּדְבָּר; אֲבָל בַּיִּשּׁוּב, אֲפִלּוּ מֵאָה מִיל - הֲרֵי זֶה אָסוּר. אֵין מְגַדְּלִין תַּרְנְגוֹלִין בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַקֳּדָשִׁים, וְאִם יֵשׁ לָהֶן גִּנָּה אוֹ אַשְׁפָּה - הֲרֵי זֶה מֻתָּר, אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַּקָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מְגַדְּלִין בְּכוֹר בַּעַל מוּם שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְאִם הָיָה תָּם - אֲפִלּוּ עֶשֶׂר שָׁנִים - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וּמַה אֲנִי מְקַיֵּם "לֹא תֵרָאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ שֵׂיוֹ נִדָּחִים" וְגוֹ' (דְּבָרִים כב), בַּמִּדְבָּרוֹת שֶׁבִּיהוּדָה בַּמִּדְבָּרוֹת שֶׁבִּכְפָר עֻמְקִין. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: אֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַּקָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁמְּבִיאִין בְּהֵמָה דַּקָּה מֵחוּץ לָאָרֶץ וְאֵין מְבִיאִין בְּהֵמָה גַּסָּה מֵחוּץ לָאָרֶץ. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: אֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַּקָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מְגַדְּלִין אוֹתָהּ קֹדֶם לָרֶגֶל שְׁלֹשִׁים יוֹם, קֹדֶם לְמִשְׁתֶּה בְּנוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְלֹא שֶׁתְּהֵא יוֹצְאָה וְרוֹעָה בַּשּׁוּק, אֶלָּא שֶׁתְּהֵא קְשׁוּרָה לְכַרְעֵי הַמִּטָּה.

שָׁאֲלוּ אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל: מַהוּ לְגַדֵּל בְּהֵמָה דַּקָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? אָמַר לָהֶן מְקַיְּמִין אֶת הָעֲגוּנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְהַטָּבָח לוֹקֵחַ וּמוֹכֵר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִשְׁיֵר אֶת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבָּהֶן יֶתֶר מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם.

כָּל הָאַשְׁכְּלוֹת שֶׁעָמְדוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, מֹשֶׁה וְעַד שֶׁעָמַד יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה, וְיוֹסֵף בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם - אִי אֶפְשָׁר לְתֵּן בָּהֶן דֹּפִי, מֹשֶׁה וְעַד יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה וְיוֹסֵף בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, וְעַד שֶׁמֵּת יְהוֹדָה בֶּן בָּבָא שֶׁהָיוּ כָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֶלָּא שֶׁגִּדֵּל בְּהֵמָה דַּקָּה. כָּךְ הָיָה פַּעַם אַחַת, חָלָה, נִכְנַס רוֹפֵא אֶצְלוֹ, אָמְרוּ לוֹ: אֵין לְךָ רְפוּאָה אֶלָּא בְּחָלָב רוֹתֵחַ. לָקַח לוֹ עֵז וּקְשָׁרָהּ בְּכַרְעֵי הַמִּטָּה, וְהָיָה יוֹנֵק מִמֶּנָּה חָלָב רוֹתֵחַ, שֶׁהָיָה גּוֹנֵחַ, פַּעַם אַחַת בִּקְּשׁוּ חֲכָמִים לְכָנֵס אֶצְלוֹ, אָמְרוּ: הֵיאַךְ נִכָּנֵס אֶצְלוֹ? שֶׁלִּסְטִים עִמּוֹ בַּבַּיִת! וּכְשֶׁמֵּת, דִּקְדְּקוּ חֲכָמִים בְּמַעֲשָׂיו, וְלֹא מָצְאוּ בּוֹ עָוֹן, אֶלָּא זֶה בִּלְבַד, אַף הוּא אָמַר בְּשָׁעַת מִיתָה:

תּוֹסֶפְתָּא

אֵין הַשְּׁבָטִים צָדִין דָּגִים מִיָּמָּהּ שֶׁל טְבֶרְיָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שֶׁל נַפְתָּלִי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ מֻלָּא חֻבֶּל שֶׁל חֵרֶם לִדְרוֹמוֹ שֶׁל יָם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג): "יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה"; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: "יָם" - זֶה יַמָּהּ שֶׁל סוֹכְנִי. "דָּרוֹם" - זֶה יַמָּהּ שֶׁל טְבֶרְיָא. "יְרָשָׁה" - זֶה יַם הַגָּדוֹל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: תְּלוּשִׁין שֶׁבַּמִּדְבָּר - הֲרֵי הֵן שֶׁל כָּל הַשְּׁבָטִים. וּמְחֻבָּרִין - הֲרֵי הֵן שֶׁל אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט.

וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין לְךָ כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, שֶׁלֹּא הָיָה נוֹטֵל בָּהָר וּבִשְׁפֵלָה וּבַנֶּגֶב, וְכֵן לִפְנֵיהֶם, הַחִתִּי וְהָאֱמוֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִיזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי - יָרַדְתָּ שָׁבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ יג): "הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל". וְאוֹמֵר (בְּמִדְבַּר לד): "וּמֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן יְרֵחוֹ קֵדְמָה מִזְרָחָה יַרְדֵּן שֶׁבִּירְחוֹ"; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (בְּמִדְבַּר לה): "כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן אַרְצָה כְּנָעַן", כֵּיוָן שֶׁאַתֶּם עוֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן הֲרֵי אַתֶּם בְּאֶרֶץ כְּנַעַן. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּכְּתוּבִים - נִדּוֹנִין כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

ט,א הַשּׁוֹר, וְהַבּוֹר, וְהַמַּבְעֶה, וְהַהֶבְעֵר, שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל, נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר, נֶזֶק צַעַר וְרִפּוּי וְשֶׁבֶת וּבוּשֶׁת. חָבַל בּוֹ חֲמִשָּׁה - נוֹתֵן לוֹ חֲמִשָּׁה. אֵינוֹ אֶלָּא אַרְבָּעָה - נוֹתֵן לוֹ אַרְבָּעָה. אֵינוֹ אֶלָּא שְׁלֹשָׁה - נוֹתֵן לוֹ שְׁלֹשָׁה. אֵינוֹ אֶלָּא שְׁנַיִם - נוֹתֵן לוֹ שְׁנַיִם. אֵינוֹ אֶלָּא אֶחָד -נוֹתֵן לוֹ אֶחָד.

בְּנֶזֶק כֵּיצַד? הִכָּהוּ וְקָטַע יָדוֹ, וְקָטַע רַגְלוֹ, אֵין רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ עוֹשֶׂה סֻלָּע בְּיוֹם, וּכְאִלּוּ עוֹשֶׂה מָנֶה בְּיוֹם, אֶלָּא רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ חִגֵּר שׁוֹמֵר קִשּׁוּאִין. וְאִם תֹּאמַר: לָקְתָה מִדַּת הַדִּין? מִדַּת הַדִּין לֹא לָקְתָה! שֶׁכְּבָר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי יָדוֹ וּדְמֵי רַגְלוֹ. אֲבָל הִכָּהוּ וְצָמְתָה יָדוֹ. הִכָּהוּ וְצָמְתָה רַגְלוֹ - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ עוֹשֶׂה סֻלָּע בְּיוֹם - נוֹתֵן לוֹ סֻלָּע בְּיוֹם. מָנֶה - נוֹתְנִין לוֹ מָנֶה בְּיוֹם, וְנוֹתְנִין לוֹ כָּל נִזְקוֹ. וּבְכֻלָּן - שָׁמִין וְנוֹתְנִין לוֹ מִיָּד. לְפִיכָךְ אִם מִתְנַוְּנָה וְהוֹלֵךְ, אֲפִלּוּ חֲמֵשׁ שָׁנִים - אֵין לוֹ אֶלָּא מַה שֶּׁאָמְדוּהוּ, הִבְרִיא - נוֹתֵן לוֹ מַה שֶּׁאָמְדוּהוּ, עַד כַּמָּה נוֹתֵן לוֹ? עַד כְּדֵי שֶׁיַּבְרִיא. בֵּן עַזַּאי אוֹמֵר: נוֹתֵן לוֹ. זָכָה מָזוֹן. עָלוּ בוֹ צְמָחִים מֵחֲמַת הַמַּכָּה וְנִסְתְּרָה הַמַּכָּה - חַיָּב לְרַפְּאוֹתוֹ, וְחַיָּב לְתֵּן לוֹ דְּמֵי שִׁבְתּוֹ. שֶׁלֹּא מֵחֲמַת הַמַּכָּה אוֹ שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי הָרוֹפֵא - פָּטוּר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ עָלוּ בוֹ צְמָחִים מֵחֲמַת הַמַּכָּה, וְנִסְתְּרָה הַמַּכָּה - חַיָּב לְרַפְּאוֹתוֹ, וּפָטוּר מִלְּתֵּן שִׁבְתּוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁחַיָּב לְרַפְּאוֹתוֹ - חַיָּב לְתֵּן לוֹ שִׁבְתּוֹ. וְכָל שֶׁפָּטוּר מִלְּרַפְּאוֹתוֹ - פָּטוּר מִלְּתֵּן לוֹ שִׁבְתּוֹ.

ט,ב הַמַּכֶּה אֶת חֲבֵרוֹ וַאֲמָדוּהוּ לְמִיתָה - אוֹמְדִין אוֹתוֹ לְחַיִּים. לְחַיִּים - אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ לְמִיתָה. אֲמָדוּהוּ לְמִיתָה - חַיָּב מִיתָה וּפָטוּר מִן הַמָּמוֹן. אֲמָדוּהוּ לְמָמוֹן - חַיָּב מָמוֹן וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. אֲמָדוּהוּ לְמִיתָה וְהֵקֵל מִמַּה שֶּׁהָיוּ - אוֹמְדִים אוֹתוֹ לְמָמוֹן שְׁנִיָּה. מֵאֵימָתַי נוֹתֵן לוֹ? מִשָּׁעָה שֶׁהִכָּהוּ. אֲמָדוּהוּ לְחַיִּים - מְשַׁלֵּם נֶזֶק צַעַר רִפּוּי וְשֶׁבֶת וּבוּשֶׁת לַיּוֹרְשִׁין. אֲמָדוּהוּ לְמִיתָה וְהֵקֵל מִמַּה שֶּׁהָיָה, הִכְבִּיד וְאַחַר כָּךְ מֵת - אוֹמְדִים אוֹתוֹ, אִם מֵחֲמַת מַכָּה רִאשׁוֹנָה מֵת - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְאִם לָאו - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ מֵת מֵחֲמַת מַכָּה רִאשׁוֹנָה - פָּטוּר.

וְעוֹד זֹאת דָּרַשׁ רַבִּי נְחֶמְיָה (שְׁמוֹת כא): "אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה הַמַּכֶּה", וְכִי עָלְתָה עַל לֵב שֶׁיְּהֵא זֶה מְהַלֵּךְ בַּשּׁוּק, וְזֶה נֶהֱרָג עַל יָדוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ מֵת מֵחֲמַת מַכָּה רִאשׁוֹנָה - פָּטוּר.

ט,ג הַחוֹבֵל בִּבְנוֹ וּבִתּוֹ גְּדוֹלִים - חַיָּב בַּכֹּל. בְּעַבְדּוֹ וּשְׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים שֶׁל אֲחֵרִים - מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְשֶׁל בִּתּוֹ - נוֹתְנִין לָהּ מִיָּד. וְשֶׁל בְּנוֹ -עוֹשֶׂה לוֹ בֶּהֶן סְגֻלָּה מִיָּד. בִּבְנָיו

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

וּבְנוֹתָיו קְטַנִּים שֶׁל עַצְמוֹ - פָּטוּר מִן הַכֹּל. הַחוֹבֵל בְּבִתּוֹ קְטַנָּה - נִזְקָקָה שֶׁלָּהּ, וְהַשְׁאָר - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. חָבְלוּ בָּהּ אֲחֵרִים - נִזְקָקָה שֶׁלָּהּ, וְהַשְׁאָר עוֹשֶׂה לָהּ בָּהֶן סְגֻלָּה. וְאִם מֵתָה - אֲבִיהָ יוֹרְשָׁהּ. הַחוֹבֵל בִּבְנוֹ גָּדוֹל - חַיָּב בְּכֹל. בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים - חַיָּב בְּכֹל וּפָטוּר מִן הַשֶּׁבֶת, מִפְּנֵי שֶׁשִּׁבְתּוֹ שֶׁלּוֹ. חָבַל יֶתֶר מִן הָרָאוּי לָהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

הָאָב הַמַּכֶּה אֶת בְּנוֹ, וְהָרַב הָרוֹדֶה אֶת תַּלְמִידוֹ, וְכָלָן שֶׁהִכּוּ וְשֶׁהִזִּיקוּ - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. חָבְלוּ יֶתֶר מִן הָרָאוּי לָהֶן - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. שָׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁהִכָּה בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין וְהִזִּיק - פָּטוּר. אֲבָל חָבַל יֶתֶר מִן הָרָאוּי לוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רוֹפֵא אֻמָּן שֶׁרִפֵּא בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין וְהִזִּיק - פָּטוּר. חָבַל יֶתֶר מִן הָרָאוּי לוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

ט,ד הַמְבַיֵּשׁ אֶת חֲבֵרוֹ עָרוֹם - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה מְבַיְּשׁוֹ עָרוֹם לְמְבַיְּשׁוֹ לָבוּשׁ. בְּיִשּׁוּ בַּמֶּרְחָץ - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה מְבַיְּשׁוֹ בַּמֶּרְחָץ לְמְבַיְּשׁוֹ בַּשּׁוּק. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה הַמְּתַבֵּיֵּשׁ מִן הַיָּקָר לַמְּתַבֵּיֵּשׁ מִן הַפָּגוּם. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה גָּדוֹל הַמְּתַבֵּיֵּשׁ לְקָטָן הַמְּתַבֵּיֵּשׁ. הַחוֹבֵל בְּחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן - חַיָּב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים וּפָטוּר מִן הַבֹּשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶן בֹּשֶׁת. רַבִּי אוֹמֵר: חֵרֵשׁ יֵשׁ לוֹ בֹּשֶׁת, קָטָן אֵין לוֹ בֹּשֶׁת. הַחוֹבֵל שׁוֹטֶה, פְּעָמִים יֵשׁ לוֹ בֹּשֶׁת וּפְעָמִים אֵין לוֹ בֹּשֶׁת. סוּמָא - רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין לוֹ בֹּשֶׁת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ בֹּשֶׁת.

ט,ה הַחוֹבֵל בְּאִשְׁתּוֹ, בֵּין שֶׁחָבַל בָּהּ הוּא, בֵּין שֶׁחָבְלוּ בָהּ אֲחֵרִים - מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְיֹלְקַח בָּהֶן קַרְקָעוֹת, וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: בֹּשֶׁת שֶׁבַּסֵּתֶר - לָהּ שְׁנֵי חֲלָקִים וְלוֹ אֶחָד. בֹּשֶׁת שֶׁבְּגָלוּי - לוֹ שְׁנֵי חֲלָקִים וְלָהּ אֶחָד. שָׁלוֹ - נוֹתְנִין לוֹ מִיָּד. וְשֶׁלָּהּ - יִלָּקַח בָּהֶן קַרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פֵּרוֹת.

הַחוֹבֵל בְּחַיְּבֵי גָלְיוֹת בֵּית דִּין - חַיָּב בְּכֹל. בְּחַיְּבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ - חַיָּב. מִשֶּׁנִּגְמַר דִּינוֹ - פָּטוּר. הֵיוֹצֵא לַהֲרֹג וְחָבַל בַּאֲחֵרִים - חַיָּב. חָבְלוּ בּוֹ אֲחֵרִים - פְּטוּרִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף הוּא שֶׁחָבַל בַּאֲחֵרִים - פָּטוּר, שֶׁאֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ לַאֲמִידַת בֵּית דִּין. מַעֲתָּה הָרוֹדֵף אַחַר חֲבֵרוֹ לְהָרְגוֹ, וְנָהְפַּךְ הַנִּרְדָּף וְחָבַל בּוֹ, אוֹ שֶׁחָבְלוּ בּוֹ אֲחֵרִים - פְּטוּרִין. שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר לה): "וְלֹא תְחֹנֵן כֹּפֶר לְנֶפֶשׁ רוֹצֵחַ".

הָרָגוֹ וְהָרַג אֶת בְּהֶמְתּוֹ כְּאֶחָד, וְקָטַע אֶת יָדוֹ כְּאֶחָד. הָרָגוֹ וְסִמֵּא אֶת עֵינוֹ כְּאֶחָד - פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כא): "וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ". הָא אִם יֵשׁ אָסוֹן - אֵין נֶעֱנָשׁ. אֲבָל הָרַג אֶת בְּהֶמְתּוֹ וְאַחַר כָּךְ הָרָגוֹ. קָטַע אֶת יָדוֹ וְאַחַר כָּךְ הָרָגוֹ. סִמֵּא אֶת עֵינוֹ וְאַחַר כָּךְ הָרָגוֹ - חַיָּב, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כב): "דָּמִים לוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם". זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁחָלָה עָלָיו מִיתָה וְתַשְׁלוּמִין כְּאֶחָד - פָּטוּר. מִיתָה וְאַחַר כָּךְ תַּשְׁלוּמִין, תַּשְׁלוּמִין וְאַחַר כָּךְ מִיתָה - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

ט,ו הַחוֹבֵל בְּאָבִיו וְאִמּוֹ וְעָשָׂה בָּהֶן חַבּוּרָה, אֲפִלּוּ שׁוֹגֵג - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁנִּדּוֹן בְּנַפְשׁוֹ. הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע, אֲפִלּוּ שׁוֹגֵג - פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁנִּדּוֹן בְּגוּפוֹ. הִדְלִיק גָּדִישׁ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲפִלּוּ שׁוֹגֵג - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁנִּדּוֹן בְּנַפְשׁוֹ. הַגּוֹנֵב כִּיסוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת - הֲרֵי זֶה חַיָּב, שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּב בְּגִנְבַת הַכִּיס עַד שֶׁלֹּא תָּבֹא שַׁבָּת. אִם הָיָה מְגֻרָּר בּוֹ וְיוֹצֵא - פָּטוּר. הָעוֹשֶׂה מוּם בַּמְּקֻדָּשִׁין - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק.

ט,ז הִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ - מְשַׁלֵּם נֶזֶק צַעַר רִפּוּי שֶׁבֶת וּבֹשֶׁת לָאִשָּׁה, וּוְלָדוֹת לַבַּעַל, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כא): "וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה"; מַה תַּלְמוּד לוֹמַר הָרָה? וְלָדוֹת - לְבַעַל הֲרָיוֹן. נִתְגָּרְשָׁה מִזֶּה וְנִשֵּׂאת לָזֶה, נִתְגָּרְשָׁה מִזֶּה וְנִשֵּׂאת לָזֶה, נִתְגָּרְשָׁה מִזֶּה וְנִשֵּׂאת - וְלָדוֹת לְבַעַל הָרָיוֹן. הָיְתָה מְעֻבֶּרֶת מִגֵּר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר, וְלָדוֹת שֶׁל גֵּר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר, לְפִיכָךְ אִם מֵת - הֲרֵי זֶה זָכָה.

ט,ח הַחוֹבֵל בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים, בֵּינוֹ לְבֵינָן - הֲרֵי אֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. הַחוֹבֵל בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים בֵּינוֹ לְבֵינָן -

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָנָס. הַמַּכֶּה אֶת עַבְדּוֹ, מְכָרוֹ לְאַחֵר וְמֵת – פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא): ״וְהָכָהוּ וָמֵת תַּחַת יָדוֹ״, עַד שֶׁתְּהֵא מַכָּתוֹ וּמִיתָתוֹ בִּרְשׁוּתוֹ. עֶבֶד שֶׁחָבַל בְּעַצְמוֹ - יוֹצֵא לְחֵרוּת, וְנוֹתֵן לְרִבּוֹ. הָאִשָּׁה שֶׁחָבְלָה בְּבַעְלָהּ - אֵין מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ כְּלוּם. וּכְשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְמִכּוֹר כְּתֻבָּתָהּ וְהִיא תַּחְתָּיו - כָּךְ אֵין מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ וְהִיא תַּחְתָּיו.

ט,ט עֶבֶד שֶׁאָמַר לְרַבּוֹ: ״הַפֵּלְתָּ אֶת שִׁינִי וְסִמֵּיתָ אֶת עֵינִי - תֵּן לִי דְּמֵי עֵינִי״. הָרַב אוֹמֵר: ״סִמֵּיתִי אֶת עֵינֶיךָ וְהַפַּלְתִּי אֶת שִׁנְּךָ - טוֹל דְּמֵי שִׁנְּךָ״; עֶבֶד נִשְׂבָּע וְנוֹטֵל. הַמּוֹכֵר אֶת עַבְדּוֹ, בֵּין מְתֻכַּוֵּן לוֹ וּבֵין שֶׁאֵין מְתֻכַּוֵּן לוֹ, יָצָא בֶּן חוֹרִין. הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּמִתְכַּוֵּן - יוֹצֵא בֶּן חוֹרִין, וּבְשֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן - לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין. רַבּוֹ רוֹפֵא וְאָמַר לוֹ: ״רַפֵּא אֶת עֵינִי זוֹ״, וְסִמְּאָהּ. ״שִׁנִּי זוֹ״, וַעֲקָרָהּ - שִׂחֵק בּוֹ וְיָצָא בֶּן חוֹרִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין. וְכָלָן, אִם אָמַר לְאַחֵר לַעֲשׂוֹת לוֹ כֵּן - לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין. הִכָּהוּ נֶגֶד עֵינוֹ וְאֵינוֹ רוֹאֶה, נֶגֶד אָזְנוֹ וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ - לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְהִכָּהוּ״ - עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה. עַל עֵינוֹ וְאֵינוֹ רוֹאֶה, עַל אָזְנוֹ וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ - יָצָא בֶּן חוֹרִין.

הִכָּהוּ עַל מְחוֹ וְיָרְדוּ מַיִם וְחָפוּ אֶת עֵינָיו, וְיָצְאוּ בְּנוֹת מֶלֶךְ וְסִמְּאוּ אֶת עֵינָיו - יָצָא בֶּן חוֹרִין. הִכָּהוּ עַל עֵינוֹ וְכָהֲתָה, עַל שִׁנּוֹ וְנָדְדָה, אִם הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין. וְאִם לָאו - יָצָא בֶּן חוֹרִין. הָיְתָה עֵינוֹ כֵּהָה וְסִמְּאָהּ, שִׁנּוֹ נָדוּדָה וַעֲקָרָהּ, אִם הָיָה יָכוֹל לְשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לְשָׁעָבַר - יָצָא בֶּן חוֹרִין. אִם לָאו - לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין.

ט,י הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וּמֵת - יִתְּנוּ הַיּוֹרְשִׁין. מֵת הַנֶּחְבָּל - יִתֵּן לְיוֹרְשָׁיו. הַנֶּחְבָּל, בֵּין שֶׁיֵּשׁ שָׁם טַעֲנָה וּבֵין שֶׁאֵין שָׁם טַעֲנָה - הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה הָיָה קוֹרֵא אוֹתָהּ הַכַּחֲכָּה, וְכָל זְמַן שֶׁהֵן חוֹכְכִין זֶה אֶת זֶה - הֲרֵי אֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. הָיָה נָשׁוּךְ, מָקוֹם שֶׁאֵין יָכוֹל לִישׁוֹךְ אֶת עַצְמוֹ - נוֹטֵל שֶׁלֹּא

הַשָּׁלֵם

בִּשְׁבוּעָה. לְאַחַר זְמַן, זֶה אוֹמֵר חָבַלְתָּ וְזֶה אוֹמֵר לֹא חָבַלְתִּי - הֲרֵי זוֹ כְּאַחַת מִכָּל הַטְּעָנוֹת.

ט,יא הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ הַחוֹבֵל מִן הַנֶּחְבָּל - הַנֶּחְבָּל צָרִיךְ שֶׁיְּבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ): ״וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים״.

וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּרֵעֵי אִיּוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב מב): ״וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים״, מַה הוּא אוֹמֵר? (אִיּוֹב מב): וַה׳ שָׁב אֶת שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ״ וְגוֹ׳.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים יג): ״וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָּ״ וְגוֹ׳, זֶה סִימָן יְהֵא בְּיָדְךָ, כָּל זְמַן שָׁאַתָּה רַחְמָן - הָרַחֲמָן מְרַחֵם עָלֶיךָ.

הִכָּהוּ בְּאַחַר יָדוֹ, בְּנֵיָר, וּבְפִנְקָס, בָּעוֹרוֹת שֶׁאֵין עֲבוּדִין, בְּטִמּוּס שֶׁל שְׁטָרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ - נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁמַּכָּה שֶׁל צַעַר, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁמַּכָּה שֶׁל בִּזָּיוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ג): ״קוּמָה ה׳ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי הִכִּיתָ אֶת כָּל אוֹיְבַי״ וְגוֹ׳. (מִיכָה ד): ״בְּשֵׁבֶט עַל הַלֶּחִי״ וְגוֹ׳ (יְשַׁעְיָה נ): ״גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים״ וְגוֹ׳.

וּכְשֵׁם שֶׁחַיָּב עַל נִזְקֵי חֲבֵרוֹ - כֵּן הוּא חַיָּב עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ. הָרַק וְטָח בְּפָנָיו כְּנֶגֶד חֲבֵרוֹ, וְתָלַשׁ בִּשְׂעָרוֹ, מְקָרֵעַ אֶת כְּסוּתוֹ, מְשַׁבֵּר אֶת כֵּלָיו, מְפַזֵּר אֶת מְעוֹתָיו בַּחֲמָתוֹ - פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מָסוּר לְשָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט): ״וְאַךְ אֶת דִּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם מְבַקֵּשׁ נַפְשֹׁתֵיכֶם אֶדְרוֹשׁ״.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי חַלְפָּאי בֶּן אַגְרָא שֶׁאָמַר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: מְתֻלָּשׁ בִּשְׂעָרוֹ, מְקָרֵעַ אֶת כְּסוּתוֹ, מְשַׁבֵּר אֶת כֵּלָיו, מְפַזֵּר אֶת מְעוֹתָיו בַּחֲמָתוֹ - יְהֵא בְּעֵינֶיךָ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאִלּוּ אָמַר לוֹ יִצְרוֹ: לֵךְ וַעֲבֹד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - הָיָה עוֹבֵד, שֶׁכָּךְ הִיא עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרַע.

תוֹסֶפְתָּא

הָאוֹמֵר: ״סַמֵּא אֶת עֵינַי שֶׁהִזְיקַתְנִי״; ״קְטַע אֶת יָדַי שֶׁהִזְיקַתְנִי״ – פָּטוּר. אֲנָסוּהוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְנָטְלוּ מָמוֹנוֹ בְּפָנָיו – פָּטוּר. נָטַל וְנָתַן לָהֶן – הֲרֵי זֶה חַיָּב.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק עֲשִׂירִי

י,א הַגּוֹזֵל אֶת הַפָּרָה וְעִבְּרָהּ אֶצְלוֹ, וְשִׁנְּתָהּ וְשִׁלְּשָׁה, אֲפִלּוּ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים. וְכֵן הַגּוֹזֵל אֶת הָרָחֵל וְנִטְעֲנָה אֶצְלוֹ וּגְזָזָהּ, אֲפִלּוּ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים. עַז וְחֶלְבָּהּ אֲפִלּוּ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים – מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵן שׁוּמוֹת אֵצֶל אֲחֵרִים. גָּזַל צֶמֶר וְלִבְּנוֹ, טָווּי וְלִבְּנוֹ, פִּשְׁתָּן וְנִקְּהוּ. אֲבָנִים וְשִׁיפָּן – מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל דָּבָר שֶׁהִשְׁבִּיחַ הַגָּזְלָן – יַד הַגּוֹזֵל עַל הָעֶלְיוֹנָה. רָצָה – מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה. רָצָה – אוֹמֵר לוֹ: ״הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ״.

י,ב גָּזַל עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ, אִילָנוֹת וְהִזְקִינוּ, פֵּרוֹת וְהִרְקִיבוּ, בַּיִת וְנִתְנַגֵּעַ, מַטְבֵּעַ וְנִפְסַל, יַיִן וְנִתְגַּלָּה, יַיִן וְנִתְנַסֵּךְ, תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת, חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח, בְּהֵמָה וְנֶעֱבְדָה בָּהּ עֲבֵרָה, אוֹמֵר לוֹ: הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ, וּמְכָרָן. אִילָנוֹת וְהִזְקִינוּ וּקְצָצָן. פֵּרוֹת וְהִרְקִיבוּ, וּמְכָרָן. בַּיִת וְנִתְנַגֵּעַ וְנִתְּצוּ. מַטְבֵּעַ וְנִשּׁוּף. יַיִן וְנִתְגַּלָּה וְשָׁפְכוֹ. יַיִן וְנִתְנַסֵּךְ וְשָׁפְכוֹ. תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת וְשָׂרָפָהּ. חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח וּשְׂרָפוֹ. בְּהֵמָה וְנֶעֱבְדָה בָּהּ עֲבֵרָה וְנִסְקְלָה – מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה.

זֶה הַכְּלָל: כָּל גְּזֵלָה שֶׁהִיא בְּעֵינָהּ, וְלֹא שִׁנָּה אוֹתָהּ מִבְּרִיָּתָהּ – אוֹמֵר לוֹ: הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. וְאִם שִׁנָּה אוֹתָהּ מִבְּרִיָּתָהּ – מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה. וְהַגַּנָּב לְעוֹלָם מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּנֵבָה.

הַגּוֹזֵל אֶת הַמְּרִישׁ וּבְנָאוֹ בַּבִּירָה; בַּיִת שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יְקַעְקֵעַ אֶת הַבִּירָה וְיִטֹּל אֶת הַמְּרִישׁ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְחַשֵּׁב כָּל מַה שֶּׁהָיָה שָׁוֶה, וְנוֹתֵן לִבְעָלָיו, מִפְּנֵי תַּקָּנוֹת הַשָּׁבִים.

הַשָּׁלֵם

י,ג הַיּוֹרֵד לְחוּרְבָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וּבְנָאָהּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, וּכְשֶׁהוּא יוֹצֵא, אָמַר: תֵּן לִי עֵצַי וַאֲבָנַי – אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. הַיּוֹרֵד לְחוּרְבָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּבְנָאָהּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת – שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה. הַיּוֹרֵד בִּרְשׁוּת, שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה. כֵּיצַד יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה? אִם הִשְּׁבַח יֶתֶר עַל הוֹצָאָה – נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח, וְאִם הוֹצָאָה יֶתֶר עַל הַשֶּׁבַח – נוֹתֵן לוֹ אֶת הַהוֹצָאָה.

י,ד נִגַּר שֶׁקָּבַע מַסְמֵר בִּשְׂדֵה בְּתֶבֶן וּבְמִגְדַּל וְנִשְׁבַּר – חַיָּב לְשַׁלֵּם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר. נָתַן לְחָרֵשׁ לַעֲשׂוֹת לוֹ כִּסֵּא – וְעָשָׂה לוֹ סַפְסָל. סַפְסָל וְעָשָׂה לוֹ כִּסֵּא – יָד הַבְּעָלִים עַל הָעֶלְיוֹנָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי עֲצֵיו. מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לְרַבִּי יְהוּדָה, שֶׁאִם נוֹתֵן לְחָרֵשׁ לַעֲשׂוֹת לוֹ כִּסֵּא נָאֶה, וְעָשָׂה לוֹ כָּעוּר – סַפְסָל נָאֶה וְעָשָׂה לוֹ כָּעוּר – שַׁיָּד הַבְּעָלִים עַל הָעֶלְיוֹנָה. וְהַמּוֹלִיךְ חִטִּין לְטַחוֹן וְלֹא לָתָתָן, וַעֲשָׂאָן מָרָק וְסִבִּין. קֶמַח לְנַחְתּוֹם וַעֲשָׂאוֹ פַּת נְפוּלִין. בָּשַׂר לַטַּבָּח וְהִקְדִּיחוֹ – חַיָּב לְשַׁלֵּם מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי בְּשָׂתוֹ וּבֹשֶׁת אוֹרְחָיו. הַמּוֹסֵר בְּהֶמְתּוֹ לַטַּבָּח וְנִבְלָה; אֶמֶן – פָּטוּר. הֶדְיוֹט – חַיָּב. וְנוֹשֵׂא שָׂכָר – בֵּין זֶה וּבֵין זֶה חַיָּב. הַמַּרְאֶה דִּינָר לְשַׁלְחָנִי וְנִמְצָא רַע – חַיָּב לְשַׁלֵּם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר.

י,ה הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה, וְנִשְׁבַּע לוֹ יוֹלִיכֶנּוּ אַחֲרָיו אֲפִלּוּ לְמָדַי. לֹא יִתֵּן לוֹ לְבָנוֹ וְלֹא לִשְׁלוּחוֹ, אֲבָל נוֹתֵן הוּא לִשְׁלִיחַ בֵּית דִּין, וְאִם מֵת – מֵחֲזִיר לְיוֹרְשָׁיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בִּשְׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁעָשָׂה נִגְזָל וְלֹא שָׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁעָשָׂה גּוֹזֵל, לְפִיכָךְ אִם שָׁלַח הַלָּה וְנָטְלָהּ – הֲרֵי זֶה זָכָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהָיְתָה הַקֶּרֶן מְרֻבָּה עַל הוֹצָאָה, אֲבָל אִם הָיְתָה הוֹצָאָה מְרֻבָּה עַל

תּוֹסֶפְתָּא

הַקָּרָן - הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ בְּבֵית דִּין, וּמֵבִיא אָשָׁם עַל הַשְּׁבוּעָה.

י,ו פְּרוּטָה בְּקָרָן - מְעַכֵּב. חֲצִי פְּרוּטָה - אֵין מְעַכֵּב. חֹמֶשׁ - כְּלוֹ אֵין מְעַכֵּב. מִי שֶׁזָּקֵף הַחֹמֶשׁ - הֲרֵי הוּא כְּחֹמֶשׁ לְכָל דָּבָר. הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ וְנִשְׁבַּע לוֹ - הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, וּמֵבִיא אָשָׁם. מֵת הַנִּגְזָל - מְשַׁלֵּם הַגּוֹזֵל לְיוֹרְשֵׁי הַנִּגְזָל. קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וּמֵבִיא אָשָׁם, מֵת הַגּוֹזֵל - יוֹרְשֵׁי הַגּוֹזֵל מְשַׁלְּמִין לַנִּגְזָל קֶרֶן וּפְטוּרִין מִן הַחֹמֶשׁ, וּמִן הָאָשָׁם. מֵתוּ הַגּוֹזֵל וְהַנִּגְזָל - יוֹרְשֵׁי הַגּוֹזֵל מְשַׁלְּמִין לְיוֹרְשֵׁי הַנִּגְזָל. קֶרֶן וּפְטוּרִין מִן הַחֹמֶשׁ וּמִן הָאָשָׁם.

י,ז רָאָה גְּזֵלָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וַאֲבָדָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ, וְנֶעֱלְמוּ מִמֶּנּוּ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁבַּע - פָּטוּר; שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ה): "וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר" וְגוֹ'. אָמַר לְבָנָיו: גְּזֵלָה זוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי הִיא, אֲבֵדָה זוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי הִיא, בְּזְמַן שֶׁנִּשְׁבָּעִין עַל דַּעַת אֲבִיהֶן - חַיָּבִין, עַל דַּעַת עַצְמָן - פְּטוּרִין.

י,ח הַגּוֹזֵל אֶת הָרַבִּים - חַיָּב לְהַחֲזִיר לָרַבִּים. חֹמֶר גֶּזֶל הָרַבִּים מִגֶּזֶל הַיָּחִיד, שֶׁהַגּוֹזֵל אֶת הַיָּחִיד - יָכוֹל לְפַיְּסוֹ וּלְהַחֲזִיר לוֹ גְּזֵלוֹ. הַגּוֹזֵל אֶת הָרַבִּים - אֵין יָכוֹל לְפַיְּסָן וּלְהַחֲזִיר לָהֶן גְּזֵלָם. הַגּוֹזֵל אֶת הַנָּכְרִי - חַיָּב לְהַחֲזִיר לַנָּכְרִי. חֲמוּר גֶּזֶל הַנָּכְרִי מִגֶּזֶל יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי חִלּוּל הַשֵּׁם. הַגּוֹזֵל אֶת הַנָּכְרִי, וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת - אֵינוֹ מִתְכַּפֵּר לוֹ, מִפְּנֵי חִלּוּל הַשֵּׁם.

י,ט דָּרַשׁ רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי בְּגוֹזֵל אֶת הַגֵּר, וְהָיָה עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם, וּמְעוֹתָיו וַאֲשָׁמוֹ בְּיָדוֹ, וּמְצָאוֹ, וְזָקְפוּ עָלָיו בְּמִלְוֶה. הֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ וְאַחַר כָּךְ מֵת הַגֵּר - יָצָא. לֹא הִסְפִּיק לְהָבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ עַד שֶׁמֵּת הַגֵּר - הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְהָבִיא . וְהַמָּעוֹת - זָכָה בָּהֶן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא עָשָׂה כְלוּם, עַד שֶׁיִּתְּנֵם לוֹ וַיַּחְזֹר לְטָלָם מִמֶּנּוּ. דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָה כֻּשְׁבָּא מְזֻפְרָן: בְּגֶזֶל אֶת הַגֵּר וְנִשְׁבַּע לוֹ, וְהָיָה עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם וּמְעוֹתָיו וַאֲשָׁמוֹ בְּיָדוֹ, וּמֵת

הַשָּׁלֵם

בַּדֶּרֶךְ - הַכֶּסֶף יִנָּתֵן לְבָנָיו, וְאָשָׁם יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר, וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ה): "מִלְבַד אֵיל הַכִּפֻּרִים אֲשֶׁר יְכַפֵּר בּוֹ עָלָיו", מִי שֶׁצָּרִיךְ כַּפָּרָה, יָצָא זֶה שֶׁאֵין צָרִיךְ כַּפָּרָה.

נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לְאַנְשֵׁי מִשְׁמָר וּמֵת - אֵין הַיּוֹרְשִׁין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִיָּדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ה): "אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה", נָתַן הַכֶּסֶף לִיהוֹיָרִיב וְאָשָׁם לִידַעְיָה - יַחְזִיר הַכֶּסֶף אַחַר הָאָשָׁם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אָשָׁם אַחַר הַכֶּסֶף. אָמַר רַבִּי: אִם כְּדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה - יַקְרִיבוּ בְּנֵי יְהוֹיָרִיב אֶת הָאָשָׁם, לֹא נִתְכַּפֵּר לוֹ אֶלָּא אִם כֵּן קָיַם אָשָׁם, יַחְזִיר הַכֶּסֶף מִבְּנֵי יְדַעְיָה אֵצֶל בְּנֵי יְהוֹיָרִיב, וַיַּקְרִיבוּ בְּנֵי יְהוֹיָרִיב אֶת הָאָשָׁם וְיִתְכַּפֵּר לוֹ. עָבַר מִשְׁמָרוֹ שֶׁל יְהוֹיָרִיב - יַחְזִיר הָאָשָׁם מִבְּנֵי יְהוֹיָרִיב אֵצֶל בְּנֵי יְדַעְיָה, וַיַּקְרִיבוּ בְּנֵי יְדַעְיָה אֶת הָאָשָׁם וְיִתְכַּפֵּר לוֹ.

הֵבִיא אֲשָׁמוֹ וְלֹא הֵבִיא גְּזֵלוֹ - לֹא יְהֵא מְמָרַס בְּדָמוֹ עַד שֶׁיָּבִיא גְּזֵלוֹ, אֶלָּא תֵּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הֵבִיא אֲשָׁמוֹ וְלֹא הֵבִיא מְעִילָתוֹ - לֹא יְהֵא מְמָרַס בְּדָמוֹ עַד שֶׁיָּבִיא מְעִילָתוֹ, אֶלָּא תֵּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. מְצוֹרָע שֶׁהֵבִיא חַטָּאתוֹ קֹדֶם לַאֲשָׁמוֹ - לֹא יְהֵא מְמָרַס בְּדָמוֹ, עַד שֶׁיָּבִיא אֲשָׁמוֹ, אֶלָּא תֵּעָבֵר צוּרָתוֹ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

י,י גָּזַל וְהֶחֱלִיף, גָּזַל וְהִקְדִּישׁ, גָּזַל וְנָתַן בְּמַתָּנָה, גָּזַל וְנָתַן בְּהֶקֵּפָה, גָּזַל וּפָרַע אֶת חוֹבוֹ, גָּזַל וְשָׁלַח סְבָלוֹנוֹת לְבֵית חְמִיו - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְהַמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל לְבָנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים, לְעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים - פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם. הֵנִיחַ לָהֶן אֲבִיהֶן דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת - חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. לִבְנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, לְעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים - חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. וְאִם אָמְרוּ גְּדוֹלִים: אֵין אָנוּ יוֹדְעִים מַה חֶשְׁבּוֹן עָשָׂה עִמָּכֶם אַבָּא - פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם.

תּוֹסֶפְתָּא

י,יא אֵין פּוֹרְטִין, לֹא מִתֶּבֶת הַמּוֹכְסִין וְלֹא מִכִּיס שֶׁל גַּבְּיִין, וְאֵין נוֹטְלִים מֵהֶן צְדָקָה. אֲבָל פּוֹרֵט הוּא לוֹ דִּינָר וּמַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁאָר. נִתְחַלְּפוּ לוֹ כֵּלִים בְּבֵית הָאָמָּן - אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וְיֵלֵךְ הַלָּה וְיִבַקֵּשׁ אֶת כֵּלָיו. בְּבֵית הָאָבֵל וּבְבֵית הַמִּשְׁתֶּה רַשַּׁאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, וְיֵלֵךְ הַלָּה מִיָּד וִיבַקֵּשׁ אֶת כֵּלָיו.

י,יב גַּנָּב שֶׁנִּטַּל מִזֶּה וְנִתַּן לָזֶה - מַה שֶּׁנִּטַּל נִטַּל, וּמַה שֶּׁנִּתַּן נִתַּן. שָׁטַח נָהָר עֲצִים וַאֲבָנִים וְקוֹרוֹת מִזֶּה וְנִתַּן לָזֶה, אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלָּהֶם, אִם הָיוּ הַבְּעָלִים מְרַדְּפִין אַחֲרֵיהֶן, אוֹ שֶׁהָיוּ בְּמָקוֹם אַחֵר - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בְּעָלִים.

י,יג שָׁפַךְ זֶה אֶת יֵינוֹ וְהִצִּיל דְּבָשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ דְּמֵי הָשֵׁב אֲבֵדָה. וְאִם אָמַר לוֹ: עַל מְנָת שֶׁאֶטֹּל דְּמֵי שֶׁלִּי מִתּוֹךְ שֶׁלְּךָ - חַיָּב לִתֵּן לוֹ. פָּרַק זֶה אֶת עֲצָיו וְהִצִּיל פִּשְׁתָּנוֹ - נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ דְּמֵי הָשֵׁב אֲבֵדָה. וְאִם אָמַר: עַל מְנָת שֶׁאֶטֹּל דְּמֵי שֶׁלִּי מִתּוֹךְ שֶׁלְּךָ - חַיָּב לִתֵּן לוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא, שֶׁיְּהֵא זֶה שׁוֹפֵךְ אֶת יֵינוֹ וּמַצִּיל דְּבָשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְנוֹטֵל דְּמֵי יֵינוֹ מִתּוֹךְ דְּבָשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ. וְשֶׁיְּהֵא זֶה מְפָרֵק עֵצוֹ וּמַצִּיל פִּשְׁתָּנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְנוֹטֵל דְּמֵי עֵצוֹ מִתּוֹךְ פִּשְׁתָּנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ.

מֵאֵימָתַי זוֹכֶה אָדָם בִּנְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים? מִשֶּׁתִּכָּנֵס לְקַרְפִּיפוֹ. הֲרֵי שֶׁיָּרַד נְחִילוֹ לְתוֹךְ גִּנָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאֵין בַּעַל הַגִּנָּה מַנִּיחוֹ לְהִכָּנֵס, שֶׁלֹּא לְשַׁבֵּר אֶת יַרְקוֹ - הֲרֵי זֶה יוֹרֵד עַל כָּרְחוֹ וּמַצִּיל נְחִילוֹ. וְאִם הִזִּיק - מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיק. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא, שֶׁיְּהֵא זֶה קוֹצֵץ אֶת הַסָּפָה וּמַצִּיל נְחִילוֹ וְנוֹטֵל דְּמִים, שֶׁעַל מְנָת כֵּן הִנְחִיל לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ.

שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ בָּאִין בַּמִּדְבָּר, בְּיַד זֶה חָבִית שֶׁל מַיִם וּבְיַד זֶה חָבִית שֶׁל דְּבַשׁ, נִסְדְּקָה חָבִית שֶׁל מַיִם - תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא, שֶׁיְּהֵא זֶה שׁוֹפֵךְ אֶת דְּבָשׁוֹ וּמַצִּיל מֵימָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּכְשֶׁיִּגִּיעַ לַיִּשּׁוּב - נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי דְּבָשׁוֹ,

הַשָּׁלֵם

שֶׁהַמַּיִם מְחַיִּים בַּמִּדְבָּר, וְאֵין הַדְּבַשׁ מְחַיֶּה בַּמִּדְבָּר.

פּוֹעֵל וְעָנִי שֶׁעָלוּ בָּאִילָן, וְשָׁבְרוּ אֶת הַסָּפָה, אִם עָלוּ בְּמָקוֹם שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם רְגִילִין לַעֲלוֹת בּוֹ - פְּטוּרִין. וְאִם לָאו - חַיָּבִין. הִגּוֹזֵל אֶת הַשָּׂדֶה וְנִטְּלָה אֲנָפָּ - יֹאמַר לוֹ: הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

י,יד הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ, אוֹ שֶׁלָּוָה הֵימֶנּוּ, אוֹ שֶׁהִפְקִיד לוֹ בִּישׁוּב - לֹא יַחֲזִיר לוֹ בַּמִּדְבָּר. אֲבָל מַחְזִיר לוֹ בַּשַּׁיָּרָה. וְהָאֲבֵדָה - חוֹזֶרֶת לַבְּעָלִים בְּכָל מָקוֹם. מִי שֶׁבָּא בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה בְּיָדוֹ מָעוֹת, וְרָאָה אֲנָפָּ בָּא כְּנֶגְדּוֹ, וְאָמַר לוֹ: בֹּא טוֹל אֶת אֵלּוּ, שֶׁאֲנִי חַיָּב לְךָ. אִם קִבֵּל עָלָיו - פָּטוּר. וְאִם לָאו - חַיָּב. מִשְׁכֵּן לוֹ בַּיִת, מִשְׁכֵּן לוֹ שָׂדֶה, וְרָאָה דְּלֵקָה מִמַּשְׁמֶשֶׁת וּבָאָה בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ, אָמַר לוֹ: בּוֹא וְהַצֵּל אֶת שֶׁאֲנִי חַיָּב לְךָ, אִם קִבֵּל עָלָיו - פָּטוּר. וְאִם לָאו - חַיָּב.

י,טו הַגּוֹנֵב טָלֶה מִן הַדִּיר וְהֶחֱזִירוֹ, וְאַחַר כָּךְ נִגְנַב כָּל הַדִּיר כֻּלּוֹ, אִם הוֹדִיעוֹ בּוֹ לַבְּעָלִים - פָּטוּר. וְאִם לָאו - חַיָּב. הַגּוֹנֵב חָבִית מִן הַמַּרְתֵּף, וְהֶחֱזִירָהּ לַמַּרְתֵּף, וְאַחַר כָּךְ נִגְנַב כָּל הַמַּרְתֵּף כֻּלּוֹ, אִם הוֹדִיעוֹ בּוֹ לַבְּעָלִים - פָּטוּר. וְאִם לָאו - חַיָּב. הִטָּה אֶת הֶחָבִית וְנָטַל מִמֶּנָּה רְבִיעִית וְנִשְׁבְּרָה - אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא רְבִיעִית. הִגְבִּיהָהּ וְנָטַל מִמֶּנָּה רְבִיעִית, וְנִשְׁבְּרָה, אוֹ שֶׁהֶחְמִיצָה - מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל.

הַגּוֹנֵב סֶלַע מִן הַכִּיס וְהֶחֱזִירָהּ לַכִּיס, וְאַחַר כָּךְ נִגְנַב כָּל הַכִּיס כֻּלּוֹ, אִם הוֹדִיעַ בָּהּ לַבְּעָלִים - פָּטוּר. וְאִם לָאו - חַיָּב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהֶחֱזִירָהּ לִצְרוֹרָתָהּ, אֲבָל נְטָלָהּ מִן הַכִּיס - וְהֶחֱזִירָהּ לַכִּיס - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַגּוֹנֵב כִּיסוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְהֶחֱזִירוֹ לוֹ כְּשֶׁהוּא יָשָׁן, וְנֵעֹר, וַהֲרֵי כִּיס בְּיָדוֹ! אִם מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ - פָּטוּר. וְאִם לָאו - חַיָּב. הַגּוֹנֵב סֶלַע מֵחֲבֵרוֹ בְּלֹא יוֹדֵעַ, וְהִבְלִיעָהּ לוֹ בְּחֶשְׁבּוֹן - יָצָא. "לֹא תִּגְנֹבוּ" - עַל מְנָת

תּוֹסֶפְתָּא

לְמֵיקָט. "לֹא תִגְנֹבוּ" - עַל מְנָת לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.

י,טז בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר: לֹא יִגְנוֹב אָדָם אֶת שֶׁלּוֹ מִבֵּית הַגַּנָּב, שֶׁמָּא יֵרָאֶה כְּגַנָּב. וְכֵן הָיָה בֶן בַּג בַּג אוֹמֵר: לֹא יִגְנוֹב אָדָם אֶת שֶׁלּוֹ מִבֵּית הַגַּנָּב, שֶׁמָּא אַף הוּא יֵרָאֶה כְּגַנָּב, אֶלָּא מְשַׁבֵּר אֶת שְׁנָיו וּמוֹצִיא אֶת טַלְיתוֹ מִיָּדוֹ.

גַּנָּבִים שֶׁנִּכְנְסוּ בְּמַחְתֶּרֶת וְעָשׂוּ תְּשׁוּבָה - כָּלָן חַיָּבִין לְהַחֲזִיר. עָשָׂה אֶחָד מֵהֶן תְּשׁוּבָה - אֵין חַיָּב לְשַׁלֵּם אֶלָּא עַל חֶלְקוֹ בִּלְבַד. אִם הָיָה מוֹצִיא וְנוֹתֵן לִפְנֵיהֶם - חַיָּב לְשַׁלֵּם עַל הַכֹּל. טַל דְּמֵי פָּרָתְךָ, טוֹל דְּמֵי טַלִּיתְךָ - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. בֶּאֱמֶת נִגְנְבוּ אוֹ אָבְדוּ - נוֹתֵן לוֹ דְּמֵיהֶן.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק אַחַד עָשָׂר

יא,א אֵין מְקַבְּלִין פְּקֻדּוֹנוֹת, לֹא מִן הַנָּשִׁים וְלֹא מִן הָעֲבָדִים, וְלֹא מִן הַקְּטַנִּים. קִבֵּל מִן הָאִשָּׁה - יַחֲזִיר לְאִשָּׁה. מֵתָה - יַחֲזִיר לְבַעֲלָהּ. קִבֵּל מִן הָעֶבֶד - יַחֲזִיר לָעֶבֶד. מֵת - יַחֲזִיר לְרַבּוֹ. קִבֵּל מִן הַקָּטָן - עוֹשֶׂה לוֹ בֶּהֶן סְגֻלָּה. מֵת - יַחֲזִיר לְאָבִיו. וְכֵן, אִם אָמְרוּ בִּשְׁעַת מִיתָה - יִנָּתֵן לִפְלוֹנִי שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ - יַעֲשֶׂה מִפְּרָשׁ כְּפִרּוּשׁוֹ. הַבֵּן שָׁנוֹשֶׂא וְנוֹתֵן מְשֶׁל אָבִיו. וְכֵן הָעֶבֶד שָׁנוֹשֶׂא וְנוֹתֵן מְשֶׁל רַבּוֹ - הֲרֵי הֵן שֶׁל אָב, הֲרֵי הֵן שֶׁל רַבּוֹ. אִם אָמְרוּ בִּשְׁעַת מִיתָה יִנָּתְנוּ לִפְלוֹנִי שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ - יַעֲשֶׂה מִפְּרָשׁ כְּפִרּוּשׁוֹ.

יא,ב הָאוֹמֵר 'תְּנוּ מָאתַיִם דִּינָר לְבֵית הַכְּנֶסֶת', 'תְּנוּ סֵפֶר תּוֹרָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת' - יִנָּתְנוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הָרָגִיל בּוֹ. וְאִם הָיוּ שְׁנַיִם וְהָיָה רָגִיל בִּשְׁתֵּיהֶן - יִנָּתְנוּ לִשְׁתֵּיהֶן. הָאוֹמֵר 'תְּנוּ מָאתַיִם דִּינָר לַעֲנִיִּים' - יִנָּתְנוּ לַעֲנֵיֵּי אוֹתָהּ הָעִיר. רַבִּי אַחָא אוֹמֵר: לַעֲנֵיֵּי כָּל יִשְׂרָאֵל. הָאוֹמֵר 'תְּנוּ שָׂדֶה פְּלוֹנִית לַעֲנִיִּים'. לָקַט שִׁכְחָה וּפֵאָה - לַעֲנֵיֵּי אוֹתָהּ הָעִיר, 'לַעֲנֵיֵּי עִיר פְּלוֹנִית' - לָקַט שִׁכְחָה וּפֵאָה לַעֲנֵיֵּי עִיר אַחֶרֶת. הַבֵּן שֶׁהָיָה אוֹכֵל מִשֶּׁל אָבִיו וּבֶן שֶׁהָיָה אוֹכֵל מִשֶּׁל רַבּוֹ, קוֹצֵץ וְנוֹתֵן פְּרוּסָה לְבָנוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְעַבְדּוֹ שֶׁל אוֹהֲבוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם גְּזֵלוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת שֶׁכָּךְ נָהֲגוּ.

הַשָּׁלֵם

יא,ג לוֹקְחִין מִן הַנָּשִׁים כְּלֵי צֶמֶר בִּיהוּדָה, וְאֵין לוֹקְחִין פֵּרוֹת יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, לֹא מִן הַנָּשִׁים לֹא מִן הָעֲבָדִים וְלֹא מִן הַקְּטַנִּים. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: לוֹקְחִין מִן הָאִשָּׁה בַּחֲמִשָּׁה דִינָרִין, כְּדֵי שֶׁתִּתְקַח בָּהֶן כְּפָּה לְרֹאשָׁהּ. גַּבְאֵי צְדָקָה נוֹטְלִין מֵהֶן דָּבָר מוּעָט בִּצְדָקָה, אֲבָל לֹא דָּבָר מֻרְבֶּה.

יא,ד אֵין לוֹקְחִין, לֹא שֶׁמֶן בַּמּוּעָט, וְלֹא זֵיתִים בְּמוּעָטִין, אֲבָל לוֹקְחִין מֵהֶן שֶׁמֶן בְּמִדָּה וְזֵיתִים בְּמִדָּה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לוֹקְחִין מִן הַנָּשִׁים זֵיתִים בַּגָּלִיל הָעֶלְיוֹן, שֶׁפְּעָמִים שֶׁאָדָם בּוֹשׁ לְהִיוֹת יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ, וְנוֹתֵן לְאִשְׁתּוֹ וּמוֹכְרָה. הַבֵּן שֶׁמּוֹכֵר בַּשּׁוּק, וְכֵן הָעֶבֶד שֶׁמּוֹכֵר בַּשּׁוּק - מָתָר לִקַּח מֵהֶן. וְכֻלָּן שֶׁאָמְרוּ לְהַטְמִין אָסוּר.

שׁוֹמֵר פֵּרוֹת יוֹשֵׁב וּמוֹכֵר וְסַלּוֹ לְפָנָיו, יוֹשֵׁב וְשׁוֹקֵל וְתוֹרְטָנֵי לְפָנָיו - מָתָר לִקַּח מֵהֶן. וְכֻלָּן שֶׁאָמְרוּ לְהַטְמִין אָסוּר. אֵין לוֹקְחִין מִן הָרוֹעִין, לֹא עִזִּין וְלֹא גִּיזִין וְלֹא תְּלוּשִׁין שֶׁל צֶמֶר, אֲבָל לוֹקְחִין מֵהֶן תְּפוּרִים - שֶׁהַתְּפוּרִים שֶׁלָּהֶן. וְלוֹקְחִין מֵהֶן חֶלֶב וּגְבִינָה בְּמִדְבָּר אֲבָל לֹא בְּיִשּׁוּב. בְּכָל מָקוֹם לוֹקְחִין מֵהֶן אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה צֹאן. אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה גִּיזִין, אֲבָל לֹא שְׁתֵּי צֹאן וְלֹא שְׁתֵּי גִּיזִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לוֹקְחִין מֵהֶן בֵּיתִיּוֹת וְאֵין לוֹקְחִין מֵהֶן מִדְבָּרִיּוֹת. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר, כָּל שֶׁגּוֹנֵב הָרוֹעֶה וְאֵין בַּעַל הַבַּיִת יוֹדֵעַ בּוֹ אָסוּר לִקַּח מִמֶּנּוּ. וְכָל שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ אֶלָּא אִם כֵּן בַּעַל הַבַּיִת יוֹדֵעַ בּוֹ - מָתָר לִקַּח אוֹתוֹ.

אֵין שׁוֹכְרִין בְּהֵמָה מִן הָרוֹעִין, וְלֹא כֵּלִים מִן בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת. אֵין שׁוֹאֲלִין בְּהֵמָה מִן הָרוֹעִין, וְלֹא כֵּלִים מִן בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת - הֵן עַצְמָן מָתָרִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. וְכֵלִים הַנִּמְכָּרִים לְשֵׁם חֲדָשִׁים - אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן.

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

יא,ה אֵין לוֹקְחִין מִן הַגַּרְדִּי - לֹא קוֹצִין, וְלֹא עִירִין, וְלֹא סַנְקַאנִין, וְלֹא שְׁיָרֵי פְּקָעִיּוֹת. אֲבָל לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ בֶּגֶד מְנַמָּר שְׁתֵּי טָווּי וְאָרוּג. אֵין לוֹקְחִין מִן הַצַּבָּע, לֹא אוֹתוֹת וְלֹא דְּגָמָאוֹת, וְלֹא תְּלוּשִׁין שֶׁל צֶמֶר. אֲבָל לוֹקְחִין הֵימֶנּוּ צֶמֶר צָבוּעַ - טָווּי שְׁתֵּי וָעֶרֶב. אֵין לוֹקְחִין מִן הַסּוֹרֵק, מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן שֶׁלּוֹ. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהָיוֹת שֶׁלּוֹ - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. בְּכָל מָקוֹם לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ כַּר מָלֵא מוֹכִין, וְכֶסֶת מְלֵאָה מִסְפָּחוֹת, וְלוֹקְחִין מִן הַכּוֹבֵס, מוֹכִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ. וְלֹא יִסָּרֵק אֶת הַבֶּגֶד לְשֶׁתְּיוֹ אֶלָּא לְעַרְבּוֹ. וְלֹא יְהֵא נוֹתֵן בְּבֶגֶד יֶתֶר מִשְּׁלֹשָׁה חוּטִין, וּשְׁנֵי חוּטִין הָעֶלְיוֹנִין - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. אִם הָיָה שָׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן - נוֹטֵל אֶת הַכֹּל וְהֵן שֶׁלּוֹ. יְשַׁעְיָה אִישׁ טִירָאָה הָיָה נוֹהֵג בַּחֲסִידוּת וְנוֹטֵל אֶת הַכֹּל. אִם עָתִיד לְהַשְׁווֹתוֹ, אֲפִלּוּ מוֹתָר - מַשְׁוֶה לְאָרְכּוֹ וְאֵין מַשְׁוֶה לְרָחְבּוֹ, מַה שֶּׁחָרַשׁ - מוֹצִיא בַּמַּעֲצָד. וְהַנִּפְסָק בַּמְּגֵרָה - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. מִתַּחַת הַמַּקֵּדֵחַ וּמִתַּחַת הָרְהִיטָנִי וְנִגְרָר בַּמְּגֵרָה - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. הַנּוֹתֵן עוֹרוֹת לְעַבֵּד. הַקְּצוּצִין וְהַתְּלוּשִׁין - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. וְהַיּוֹצֵא עִם שֶׁטֶף הַמַּיִם - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. הַחַיָּט שֶׁשִּׁיֵּר מִן הַחוּט פָּחוֹת מִמְּלֹא מַחַט, וּמַטְלִית פְּחוּתָה מִשָּׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְהַנּוֹתֵן עוֹרוֹת לְעַבְּדָן, כְּלָן אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. מְסַתְּתֵי אֲבָנִים, מְפַסְקֵי גְּפָנִים, מְנַקְּפֵי הֵגִין, מְנַכְּשֵׁי זְרָעִים׳ בִּזְמַן שֶׁבַּעַל הַבַּיִת מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן - אֲסוּרִים מִשּׁוּם גָּזֵל. אֵין בַּעַל הַבַּיִת מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן - מֻתָּרִין מִשּׁוּם גָּזֵל. הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְנַקֵּף עִמּוֹ בְּהֵגִין וּלְזַמֵּר עִמּוֹ בַּמְּזָמְרוֹת. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִהְיוֹת שֶׁלּוֹ - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ, שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. וְאֵין מְשַׁנִּין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה.

[משלי פרק א' שייך ללימוד של שב"ק פר' שמיני ולא הובא בחוברת בי"ת של שבוע שעבר]

משלי פרק א

א מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:
ב לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה:
ג לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים:
ד לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה:
ה יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה:
ו לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם:
ז יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים בָּזוּ:
ח שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ:
ט כִּי | לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ:
י בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל־תֹּאבֶא:
יא אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם:
יב נְבַלְּעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר:
יג כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל:
יד גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ:
טו בְּנִי אַל־תֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם:
טז כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ־דָּם:
יז כִּי־חִנָּם מְזֹרָה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל כָּנָף:
יח וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם:
יט כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח:
כ חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ:
כא בְּרֹאשׁ הֲמוֹיּוֹת תִּקְרָא בִּפְתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹּאמֵר:
כב עַד־מָתַי | פְּתָיִם תֶּאֱהָבוּ פֶתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת:
כג תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם:
כד יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב:
כה וַתִּפְרְעוּ כָל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם:
כו גַּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַּחְדְּכֶם:
כז בְּבֹא כשאוה כְּשׁוֹאָה | פַּחְדְּכֶם וַאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֵאָתֶה בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה:
כח אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי:
כט תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת יְהוָה לֹא בָחָרוּ:
ל לֹא־אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל־תּוֹכַחְתִּי:
לא וַיֹּאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ:
לב כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם:
לג וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן־בֶּטַח וְיִשְׁאַנַן מִפַּחַד רָעָה:

משלי פרק ב

א בְּנִי אִם־תִּקַּח אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ:
ב לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֵּה לְבְךָ לַתְּבוּנָה:
ג כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ:
ד אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַכֶּסֶף וְכַמְּטֻמּוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה:
ה אָז תָּבִין יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא:
ו כִּי־יְהוָה יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה:
ז וצפן יִצְפֹּן לַיְשָׁרִים תּוּשִׁיָּה מָגֵן לְהֹלְכֵי תֹם:

ח לְנִצַּר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו יִשְׁמֹר:
ט אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגַּל־טוֹב:
י כִּי־תָבוֹא חָכְמָה בִלְבֶבֶךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם:
יא מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה:
יב לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת:
יג הָעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר לָלֶכֶת בִּדַרְכֵי־חֹשֶׁךְ:
יד הַשְּׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע:
טו אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וְנִלוֹזִים בְּמַעְגְּלוֹתָם:
טז לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה:
יז הָעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה:
יח כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ:
יט כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא־יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים:
כ לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר:
כא כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יָוָתְרוּ בָהּ:
כב וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה:

משלי פרק ג

א בְּנִי תוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ:
ב כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ:
ג חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ:
ד וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל־טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:
ה בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן:
ו בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ:
ז אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע:
ח רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ:
ט כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ:
י וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרָצוּ:
יא מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ:
יב כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה:
יג אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה:
יד כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־כֶּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ:
טו יְקָרָה הִיא מפנינים מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ־בָהּ:
טז אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד:
יז דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
יח עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר:
יט יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד־אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה:
כ בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל:
כא בְּנִי אַל־יַלָּזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תֻּשִׁיָּה וּמְזִמָּה:
כב וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ:
כג אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף:
כד אִם־תִּשְׁכַּב לֹא־תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ:

כה אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא:
כו כִּי־יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד:
כז אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל ידיך יָדֶךָ לַעֲשׂוֹת:
כח אַל־תֹּאמַר לרעיך לְרֵעֲךָ | לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ:
כט אַל־תַּחְרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ:
ל אַל־תרוב תָּרִיב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גָמָלְךָ רָעָה:
לא אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו:
לב כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סודו:
לג מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ:
לד אִם־לַלֵּצִים הוּא־יָלִיץ ולענים וְלַעֲנָיִים יִתֵּן־חֵן:
לה כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וְכִסִילִים מֵרִים קָלוֹן:

משלי פרק ד

א שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה:
ב כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ:
ג כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי:
ד וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה:
ה קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט מֵאִמְרֵי־פִי:
ו אַל־תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָ אֱהָבֶהָ וְתִצָּרֶךָ:
ז רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה:
ח סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֶּדְךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה:
ט תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ:
י שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים:
יא בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הוֹרִיתֶיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר:
יב בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל:
יג הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תֶּרֶף נִצְּרָהּ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ:
יד בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל־תָּבֹא וְאַל־תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים:
טו פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבָר־בּוֹ שְׁטֵה מֵעָלָיו וַעֲבֹר:
טז כִּי לֹא יָשְׁנוּ אִם־לֹא יָרֵעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם־לֹא יכשולו יַכְשִׁילוּ:
יז כִּי לָחֲמוּ לֶחֶם רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ:
יח וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד־נְכוֹן הַיּוֹם:
יט דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ:
כ בְּנִי לִדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לַאֲמָרַי הַט־אָזְנֶךָ:
כא אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לִבֶּךָ:
כב כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא:
כג מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי־מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים:
כד הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וּלְזוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָּ:
כה עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁרוּ נֶגְדֶּךָ:
כו פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ:
כז אַל־תֵּט־יָמִין וּשְׂמֹאול הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע:

משלי פרק ה

א בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט־אָזְנֶךָ:
ב לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ:
ג כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ:
ד וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת:
ה רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ:
ו אֹרַח חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע:
ז וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַל־תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי:
ח הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ:
ט פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנֹתֶיךָ לְאַכְזָרִי:
י פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי:
יא וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ:
יב וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי:
יג וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְקוֹל מוֹרָי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־הִטֵּיתִי אָזְנִי:
יד כְּמְעַט הָיֵיתִי בְכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה:
טו שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ:
טז יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם:
יז יִהְיוּ־לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ:
יח יְהִי־מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶךָ:
יט אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֶּךָ בְכָל־עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד:
כ וְלָמָּה תִשְׁגֶּה בְנִי בְזָרָה וּתְחַבֵּק חֵק נָכְרִיָּה:
כא כִּי נֹכַח | עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס:
כב עֲוֹנֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ אֶת־הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ:
כג הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה:

משלי פרק ו

א בְּנִי אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ:
ב נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ:
ג עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא | בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְכַף־רֵעֶךָ
לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ:
ד אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ:
ה הֵנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ:
ו לֵךְ־אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם:
ז אֲשֶׁר אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל:
ח תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַּקָּצִיר מַאֲכָלָהּ:
ט עַד־מָתַי עָצֵל | תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ:
י מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט | חִבֶּק יָדַיִם לִשְׁכָּב:
יא וּבָא־כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן:
יב אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הוֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה:
יג קֹרֵץ בְּעֵינָו מֹלֵל בְּרַגְלָו מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו:
יד תַּהְפֻּכוֹת | בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מדנים מְדְיָנִים יְשַׁלֵּחַ:
טו עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא:
טז שֵׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תועבות תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ:
יז עֵינַיִם רָמוֹת לְשׁוֹן שָׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־נָקִי:
יח לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה:
יט יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים:

כ נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ:
כא קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָּמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶיךָ:
כב בְּהִתְהַלֶּכְךָ | תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ
וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ:
כג כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר:
כד לְשָׁמְרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מֵחֶלְקַת לְשׁוֹן נָכְרִיָּה:
כה אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ:
כו כִּי בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד:
כז הַיַחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא תִשָּׂרַפְנָה:
כח אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא תִכָּוֶינָה:
כט כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ:
ל לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב:
לא וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתָיִם אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן:
לב נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה:
לג נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה:
לד כִּי־קִנְאָה חֲמַת־גָּבֶר וְלֹא־יַחְמֹל בְּיוֹם נָקָם:
לה לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר וְלֹא־יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־שֹׁחַד:

משלי פרק ז

א בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרַי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ:
ב שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ:
ג קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ:
ד אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִּקְרָא:
ה לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה:
ו כִּי בְחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנַבִּי נִשְׁקָפְתִּי:
ז וָאֶרְאֶה בַפְּתָאיִם אָבִינָה בַבָּנִים נַעַר חֲסַר־לֵב:
ח עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּהּ וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ יִצְעָד:
ט בְּנֶשֶׁף־בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה:
י וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב:
יא הֹמִיָּה הִיא וְסֹרֶרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ:
יב פַּעַם | בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה תֶּאֱרֹב:
יג וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ הֵעֵזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ:
יד זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי:
טו עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָ:
טז מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם:
יז נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן:
יח לְכָה נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְסָה בְּאָהֳבִים:
יט כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק:
כ צְרוֹר־הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֵּסֶא יָבֹא בֵיתוֹ:
כא הֵטַתּוּ בְּרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ:

כב הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פֹּתְאֹם בֶּשׁוֹר אֶל־טֶבַח יָבֹא
וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל:
כג עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־פָּח
וְלֹא־יָדַע כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא:
כד וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי־פִי:
כה אַל־יֵשְׁטְ אֶל־דְּרָכֶיהָ לִבֶּךָ אַל־תֵּתַע
בִּנְתִיבוֹתֶיהָ:
כו כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרֻגֶיהָ:
כז דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ יֹרְדוֹת אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת:

משלי פרק ח

א הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ:
ב בְּרֹאשׁ־מְרֹמִים עַלֵּי־דָרֶךְ בֵּית נְתִיבוֹת נִצָּבָה:
ג לְיַד־שְׁעָרִים לְפִי־קָרֶת מְבוֹא פְתָחִים תָּרֹנָּה:
ד אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם:
ה הָבִינוּ פְתָאיִם עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב:
ו שִׁמְעוּ כִּי־נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי
מֵישָׁרִים:
ז כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע:
ח בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ:
ט כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין וְיִשָּׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת:
י קְחוּ־מוּסָרִי וְאַל־כֶּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר:
יא כִּי־טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא
יְשֻׁוּוּ־בָהּ:
יב אֲנִי־חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת
אֶמְצָא:
יג יִרְאַת יְהוָה שִׂנְאַת רָע
גֵּאָה וְגָאוֹן | וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי:
יד לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה:
טו בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק:
טז בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל־שֹׁפְטֵי צֶדֶק:
יז אֲנִי אהביה אֹהֲבַי וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי:
יח עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה:
יט טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף
נִבְחָר: **כ** בְּאֹרַח־צְדָקָה אֲהַלֵּךְ בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת
מִשְׁפָּט:
כא לְהַנְחִיל אֹהֲבַי | יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא:
כב יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו
מֵאָז:
כג מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ:
כד בְּאֵין־תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵי־
מָיִם:
כה בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי:
כו עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת
תֵּבֵל: **כז** בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי בְּחֻקּוֹ חוּג עַל־
פְּנֵי תְהוֹם:
כח בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזוֹז עִינוֹת תְּהוֹם:
כט בְּשׂוּמוֹ לַיָּם | חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־
פִיו בְּחוּקּוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ:
ל וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם |
יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־עֵת:
לא מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ וְשַׁעֲשֻׁעַי אֶת־בְּנֵי
אָדָם: **לב** וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי
יִשְׁמֹרוּ:
לג שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ:
לד אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֵד עַל־דַּלְתֹתַי
יוֹם | יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתְחִי:
לה כִּי מֹצְאִי מצאי מָצָא חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן
מֵיְהוָה:
לו וְחֹטְאִי חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל־מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת:

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת תזריע

יום ראשון	כח 7	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לט ירושלמי: ערובין כד תוספתא: בבא קמא ה נ"ך: משלי ב	עלות השחר (72 דק') ... 5:06 | חצות היום ..... 12:40 נץ החמה ..... 6:18 | שקיעה ..... 7:02 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:51 | צאת הכוכבים ..... 7:17 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:14
יום שני	כט 8	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא מ ירושלמי: ערובין כה תוספתא: בבא קמא ו נ"ך: משלי ג	יום כיפור קטן עלות השחר (72 דק') ... 5:05 | חצות היום ..... 12:40 נץ החמה ..... 6:17 | שקיעה ..... 7:02 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:50 | צאת הכוכבים ..... 7:18 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:28 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:14
יום שלישי	א 9	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא מא ירושלמי: ערובין כו תוספתא: בבא קמא ז נ"ך: משלי ד	ראש חודש ניסן עלות השחר (72 דק') ... 5:04 | חצות היום ..... 12:39 נץ החמה ..... 6:16 | שקיעה ..... 7:03 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:49 | צאת הכוכבים ..... 7:18 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:28 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:15
יום רביעי	ב 10	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא מב ירושלמי: עירובין כז תוספתא: בבא קמא ח נ"ך: משלי ה	עלות השחר (72 דק') ... 5:02 | חצות היום ..... 12:39 נץ החמה ..... 6:14 | שקיעה ..... 7:04 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:48 | צאת הכוכבים ..... 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:27 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:16
יום חמישי	ג 11	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא מג ירושלמי: עירובין כח תוספתא: בבא קמא ט נ"ך: משלי ו	עלות השחר (72 דק') ... 5:01 | חצות היום ..... 12:39 נץ החמה ..... 6:13 | שקיעה ..... 7:05 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:47 | צאת הכוכבים ..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:26 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:17
יום ששי	ד 12	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא מד ירושלמי: ערובין כט תוספתא: בבא קמא י נ"ך: משלי ז	ערב שבת קודש עלות השחר (72 דק') ... 5:00 | חצות היום ..... 12:39 נץ החמה ..... 6:12 | שקיעה ..... 7:05 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:47 | צאת הכוכבים ..... 7:21 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:17 הדלקת נרות (40 דק'): 6:25 (20 דק'): 6:45
שב"ק	ה 13	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא מה ירושלמי: ערובין ל תוספתא: בבא קמא יא נ"ך: משלי ח	שבת קודש פרשת תזריע עלות השחר (72 דק') ... 4:59 | חצות היום ..... 12:38 נץ החמה ..... 6:11 | שקיעה ..... 7:06 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:46 | צאת הכוכבים ..... 7:21 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:18 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:18

מִי שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בִּלְמוּדֵי הַבִּי"ת בְּכָל שָׁבוּעַ,
מֻבְטָח שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם־בַּיִת!
(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)